

ATHENS VOICE

Η Ελληνική
Επανάσταση
ξεσηκώνει
τον κόσμο
της μόδας

Της Δέσποινας
Κουτσομπροπούλου

Μάρκος Βερέμης
Ένας επιχειρηματίας
του «νέου κύματος»
Του Σταμάτη Ζαχαρού

Ματθαίος Γιωσαφάτ
Στον έρωτα ζητάμε
αυτό που δεν πήραμε
από τη μάνα μας
Της Δήμητρας Γκρους

2021

1821

onassis.org

ONASSIS

DJ SET

**FEEL THE UNEXPECTED
ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΡΥΦΑΙΑ
DJ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ**

**25.02.2021 | 20:00
ΣΤΟ YouTube ΤΟΥ
ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΩΝΑΣΗ
& ΤΟ Facebook
ΤΗΣ ΣΤΕΓΗΣ**

**ΤΕΧΝΟ BEAT
ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΔΕΝ
ΤΟ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙΣ**

CHARLOTTE DE WITTE ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗ

BASED ON A CONCEPT BY

ΟΙ ΛΗΨΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ ΕΓΙΝΑΝ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΑΔΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ.

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπιλή

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης
Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Τεχνικός διευθυντής Βάσιος Συντασιμάς

Υπεύθυνος Ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια Ύλης Δήμητρα Γκρους

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης
Αρχισυντάκτες Γιάννης Τσάκαλος, Έρρικα Ρούσσου

Συντακτική ομάδα: Ν. Αμανίτης, Μ. Βελέντζας, Ντ. Βλαχοπούλου, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελές, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Α. Γκόρου, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Θ. Ευθυμίου, Τ. Ζαβαρέλα, Μ. Ζουμπούλακη, Κ. Καϊμάκης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Β. Κορωναίος, Τζ. Μελιτά, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Ελ. Μπεζιριάνογλου, Γ. Νένης, Δ. Παπαδόπουλος, Γ. Πουλιόπουλος, Μ. Νομικός, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Ν. Παπαλιού, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Α. Σκαράκη, Ζ. Σφυρη, Σ. Τριανταφύλλου, Ζαράστο, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Γ. Ψύχας

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
Υπεύθυνη οδηγού Δανάη Καμζόλα
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos
Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς,
Γιώργος Ζαρχώνης, Τάσος Βρεττός,
Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης,
Βαγγέλης Τάτσος, Χρήστος Κισατζεκιάν,
Δημήτρης Κλεάνθης, Πέτρος Νικόλτσος

Digital Advertising Director Εύα Βαγγέλη

Advertising Manager Πέπη Κράλιοβιτς,

Direct Market Χρήστος Τριανταφυλλίδης,
Βασίλης Ζαφειρούλης
Υποδοχή Διαφήμισης Νίκη Σκαμάγκα
marketing@athensvoice.gr
Digital Advertorial Coordinator Έφρη Ορφανάκου
efiorfanakou@athensvoice.gr
Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφρη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Βασίλης Νάκος,
Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση
«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369
fax: 210 3632.317

Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310
Athens Voice Radio 102.5: 210 3648. 213
Αγγελίες: 210 3617. 369
Λογιστήριο: 210 3617. 170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής,
μπορείτε να επικοινωνήσετε στα τηλέφωνα:
210 3617.360, 210 3617.369

ATHENS

Κωδικός εντύπου: 7021
ISSN 1790-6164

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν.
Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική,
η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης
με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο,
χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

Κάπου στην Παλιά Πεντέλη,
βρήκαμε τον Οίκο του Θεού

ΤΟ ΕΞΟΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει η **Γεωργία Νικοδήμου**. Κατάγεται από την Πάφο της Κύπρου, σπούδασε Παιδαγωγική στην Πάτρα, συνέχισε με σχέδιο μόδας στην PANSIK και σεμινάρια στο London College of Fashion. Πειραματίζεται με το digital design με έργα που ξεχωρίζουν για τα επικά τους θέματα, ενώ δεν υπολείπονται σε φρεκάδα και σύγχρονη ματιά. Τα μαξιμαλιστικά της φουλάρια εμπνέεται από την επέτειο των 200 χρόνων της Εθνικής Παλιγγενεσίας, είναι από μετά-ξί 100% και κατασκευάζονται κατόπιν παραγγελίας. @itsgeorgian, jorjanicodemou@outlook.com

Info-DIET

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΜΕΡΕΣ ΜΕ ΗΛΙΟ

Σαν από πείσμα, έχουμε μέρες με τον πιο καθαρό ουρανό και τον πιο λαμπερό ήλιο. Ποτέ άλλοτε δεν τις χρειαστήκαμε τόσο. Και όχι επειδή προηγήθηκε χιονιάς.

NASA, PERSEVERANCE

Κρέμομαι από αυτή την είδηση. Για να μην κρεμαστώ (στο σκονί) από όλες τις υπόλοιπες.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΠΙΜΠΙΑΣ

Στο τέλος αυτός θα πάρει το Εθνικό και δίκαια.

ΕΜΒΟΛΙΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Να μια τρανή (και όχι φρούδα) ελπίδα ότι μπορεί κάποτε και το ελληνικό δημόσιο να διαβεί την πόρτα του πολιτισμού. Άψογη οργάνωση, ευγενέστατη υποδοχή, γρήγορη διεκπεραίωση, όλα πεντακάθαρα, όλα ήρεμα. Το καλύτερο; Έχουν στερεώσει αυτοκόλλητη ταινία στο πάτωμα που σε οδηγεί κατευθείαν στα δωμάτια εμβολιασμού.

HOPE GIGANTOPOLIS

Τα φωτογραφικά του κολάζ-τοτέμ και τα αλλόκοσμα γλυπτά του γίνονται όλο και πιο ωραία και μαγικά.

ΤΑΣΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ

Η νέα είσοδος/αντικατάσταση στο καστ του «Χαιρέτα μου τον πλάτανο» είναι μία πολύ καλή και έξυπνη επιλογή.

ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗ

Όλη η χώρα, σύσσωμη.

ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ

Στα στοιχήματα παίζεται το: Καθαρά Δευτέρα/25η Μαρτίου έξω-Σαρακοστή μέσα- Πάσχα έξω.

ΔΕΛΤΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Δεν παρακολουθούμε δελτία ειδήσεων που βάζουν μουσική υπόκρουση στα θέματα.

ΑΝΘΗ ΣΑΛΑΓΟΥΔΗ

Ξεπερνάει τους πάντες. Ακόμα και το μπικίνι της με δυσκολία την ανέχεται.

ΧΑΡΙ-ΜΕΓΚΑΝ

Εγκαταλείπουν το Μπάκινγχαμ για να προσληφθούν ωρομίσθιοι στο τσίρκο Μεντράνο.

ΝΕΟΙ ΚΑΔΟΙ ΣΚΟΥΠΙΔΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Δεν χρειαζόμαστε καινούργιους. Χρειαζόμαστε μεγαλύτερους.

ΑΚΤΙΒΙΣΜΟΣ & INSTAGRAM

Παρακολουθούμε 100 κουκλίτσες με απείρητη παγέτα και ομοούσιες γόβες να ανθίζουν.

★ ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ★

Ιστορίες με ταξιζήδες

Εξηντάρης οδηγός, χαρούμενος και πολύ ομιλητικός, με μάσκα το χαμόγελο του Τζόκερ.

-Καλά, κύριέ μου, αφού πάτε Αρπελόκηπους γιατί εμένα μου βγάζει Μενεμένη;

-Υπάρχει δήμος Αρπελόκηπων-

Μενεμένης στη Θεσσαλονίκη και μάλλον μπερδεύεται ο χάρτης του GPS.

-Τι λέτε... Κι εγώ λέω τι όνομα είναι αυτό πάλι...

...(συνεχίζει): Σαν τη γυναίκα μου που ήθελε να βγάλουμε την κόρη μας Αλεφάντω. Τι; της λέω. Αλεφάντω ή Ελεφάντω.

Έτσι, λέει, λέγανε τη γιαγιά της. Και πώς θα το φωνάζουμε το παιδί; Έλλη, μου λέει. Μωρέ, δεν πάει στο διάολο και η γιαγιά σου;...

...(συνεχίζει): -Και πώς τη βγάλατε τελικά;

-Κωνσταντίνα. Σκέφτεσαι να μας έβγαине παχουλή και να τη λέγανε Αλεφάντω τι θα άκουγε στο σχολείο;...

...(συνεχίζει): Καλά, εγώ διαβάζω πάρα πολύ. Διαβάζω τέτοια περιοδικά (δείχνει στο κάθισμα δίπλα του), την Πτήση, για αεροπλάνα, για στρατό, τέτοια. Η γυναίκα μου δεν διαβάζει τίποτα. Από τσόντα μέχρι Αγία Γραφή: τι-πο-τα!...

...(συνεχίζει): Γι' αυτό κι εγώ ήθελα τον γιο μας να τον βγάλουμε Παρμενίωνα αλλά εκείνη δεν ήθελε. Και πώς θα τον φωνάζουμε; με ρωτούσε. Μένιο, της λέω. Μια χαρά όνομα!...

...(συνεχίζει):

-Και πώς τον βγάλατε τελικά; -Κανονικό όνομα τον βγάλαμε. Πλάκα της έκανα.

(Διαδρομή Εξάρχεια - Αρπελόκηποι, Τετάρτη πρωί)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ

→ panikoval500@gmail.com

ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ #ΜΕΤΟΟ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ QΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

Τις τελευταίες μέρες παρακολουθούμε και, ηθελημένα ή άθελά μας, οι περισσότεροι συμμετέχουμε σε δύο κοινωνικά φαινόμενα: στον εκφυλισμό του κινήματος #MeToo (του κινήματος κατά της σεξουαλικής κακοποίησης) και στη δημιουργία μιας ελληνικής εκδοχής του QΑnon: ενός αντιδραστικού κινήματος - θεωρίας συνωμοσίας κατά των ελίτ.

Ηταν απολύτως δεδομένο ότι και τα δύο πράγματα θα συνέβαιναν κάποια στιγμή. Ήταν δεδομένο ότι το #MeToo θα κάνει τον κύκλο του: η μαρτυρία που σπάει την ομερτά και το φράγμα· ο καταγιγισμός καταγγελιών· η προσήλωσις της κοινωνίας και των ΜΜΕ στο θέμα· ο ηθικός πανικός· η βίαιη αλλαγή της ισορροπίας ισχύος από τους εν δυνάμει θύτες στα εν δυνάμει θύματα· η σταδιακή αλλαγή των ηθικών κανόνων της κοινωνίας, ειδικά ως προς τους ρόλους και την ισότητα των φύλων· και ο εκφυλισμός μέσω της εκμετάλλευσης του κινήματος και του δημόσιου ενδιαφέροντος από κάποιους για να προβάλλουν τους εαυτούς τους, να πάρουν εκδίκηση, να προωθήσουν τα συμφέροντά τους ή μια συγκεκριμένη ατζέντα, όπως και μέσω του σκανδαλοθηρικού ενδιαφέροντος για την ιδιωτική ζωή ή το παρασκηνίο καταγγελιών και εγκλημάτων.

Τα ίδια ακριβώς έγιναν και στις ΗΠΑ αλλά και στη Βρετανία. Πολλά άλλαξαν προς το καλύτερο: θύματα βρήκαν τη δύναμη, το μέσο και την υποστήριξη για να μοιραστούν και να μιλήσουν· εγκλήματα εξιχνιάστηκαν· η κοινωνία αναθεώρησε τη στάση της ως προς τον ρόλο των γυναικών· διαδικασίες προστασίας και συμπεριληπτικότητας εντάχθηκαν στην πολιτική επιχειρήσεων και οργανισμών· μυαλά και αντιλήψεις άλλαξαν· μια νέα ισορροπία βρέθηκε και το κίνημα σταδιακά βγήκε από την επικαιρότητα. Η ουσία τώρα είναι ότι όλοι μας, όχι μόνο οι κατά συρροή θύτες, αντιμετωπίζουμε διαφορετικά το σώμα και τη συναίνεση των άλλων.

Στην πορεία βέβαια κάρφωσαν και τα χλωρά μαζί με τα ξερά: καριέρες και υπολήψεις αθών ανθρώπων καταστράφηκαν ανεπιστρεπτή· νέες ηθικές νόρμες του σήμερα εφαρμόστηκαν στο χτες και στο προχτές με τρόπο αναδρομικό, αναχρονιστικό και ανιστόρητο· ύποπτοι και δράστες σεξουαλικών πράξεων αντιμετωπίστηκαν με τρόπο δυσανάλογο των όποιων εγκλημάτων – ρίχτηκαν σε μια πρωτοφανή πυρά, χάνοντας την ελάχιστη αξιοπρέπεια και κοινωνική ύπαρξη την οποία απαιτούν και το κράτος δικαίου και ο πολιτισμός μας. Και μέσα απ' όλα αυτά αποφύγαμε να κοιτάξουμε στον καθρέφτη και να αντιμετωπίσουμε το πραγματικό, βαθύτερο πρόβλημα που είναι ο κύκλος της ταπείνωσης και της βίας που περνάει από γενιά σε γενιά, από θύτη/θύμα σε θύμα/θύτη.

Ήταν λοιπόν σίγουρο ότι το φαινόμενο αυτό θα κάνει τον κύκλο του και στην Ελλάδα. Απλώς εδώ όλα έγιναν πάρα πολύ γρήγορα και ίσως πηδήξαμε μερικά βήματα: πήγαμε κατευθείαν από τη ρωγή της πρώτης καταγγελίας στον εκφυλισμό, το κουτσομπολιό και την προσωποποίηση ενός φαινομένου το οποίο είναι απολύτως κοινωνικό, χωρίς να αφομοιώσουμε πλήρως τα μαθήματα και τις αλλαγές αυτής της ιστορίας. Με το να εξατομικεύουμε το φαινόμενο αποτυγχάνουμε να αντιμετωπίσουμε τη ρίζα του, ενώ ταυτόχρονα αφαιρούμε από τους εμπλεκόμενους την ανθρώπινη ιδιότητα και τους μετατρέπουμε σε αντι-

κείμενα μιας (ανα)παράστασης.

Έχω εξηγήσει αλλού («Ηθικός Πανικός» και «Ο Νόμος του Θύματος» στο: *Ανταποκρίσεις από τον 21ο αιώνα*, εκδ. Παπαδόπουλος, 2020) τους λόγους για τους οποίους δημιουργείται ηθικός πανικός και ασύμμετρη αυστηρότητα σε περιπτώσεις σεξουαλικών σκανδάλων, ειδικά όσων αφορούν παιδιά ή νέους: τα σεξουαλικά σκάνδαλα είναι εξατομικευμένα (άρα συμβαίνουν σε μια κλίμακα που μπορούμε να διαχειριστούμε νοητικά, ενώ μας επιτρέπουν να αποστασιοποιηθούμε από τους φερόμενους δράστες), μας φέρνουν κοντά (οι αναπαραστάσεις των ΜΜΕ για το έγκλημα και την τιμωρία λειτουργούν ως συγκολλητική ουσία για την κοινότητα), συνδέονται με τη νεότητα (που συμβολίζει την αγνότητα, αλλά και την αντίληψη που έχουμε ειδικά στην Ελλάδα για τα παιδιά και τους εφήβους ως «μη άτομα», ως άβουλα κτήματα των γονιών τους), συνδέονται με τη διαχείριση της σωματικής ηδονής (άρα δημιουργούν συναισθήματα φθόνου) και με την αυτοδιάθεση του σώματος, δηλαδή με την ατομική συναίνεση, που είναι η θεμελιώδης αρχή στην ύστερη νεωτερικότητα.

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης δημιούργησαν το κατάλληλο περιβάλλον για το κίνημα #MeToo. Σε αντίθεση με τα φίλτρα ελέγχου και τους gatekeepers των παλιών, συγκεντρωτικών συστημάτων μαζικής ενημέρωσης, έδωσαν στον οποιονδήποτε την ευκαιρία και το δικαίωμα να βγει και να μοιραστεί την ιστορία του ή να αναπαράγει και να σχολιάσει δημοσίως τις αναρτήσεις και τις υποθέσεις άλλων. Άλλωστε τα ΜΚΔ έχτισαν το επιχειρηματικό τους μοντέλο ακριβώς σε αυτή την έμφυτη, πρωτογενή ανάγκη των ανθρώπων να μιμούνται τους άλλους: αυτή είναι η μήτρα των memes, των viral αναρτήσεων και της χρήσης των hashtags. Νέες μορφές συλλογικότητας, κοινωνικοποίησης και του ανήκειν για μια νέα εποχή, χωρίς συλλογικούς θεσμούς, πολιτικά κόμματα, συνδικάτα, ή τοπικές ομάδες στη γειτονιά.

(Λίγους μήνες πριν την εμφάνιση του #MeToo, σε συνεργασία με δύο συναδέλφους κάναμε την πρώτη ανάλυση –με τα εργαλεία της πολιτικής επιστήμης και της κοινωνιολογίας– αναρτήσεων στο Instagram με αφορμή κάποιες προεδρικές εκλογές στη Ρουμανία. Παρατηρώντας πολλούς χρήστες να αναρτούν παρόμοιες φωτογραφίες του ψηφοδέλιού τους, όπως ετοιμάζονταν να το ρίξουν στην κάλπη, είχαμε διαπιστώσει την ανάγκη των χρηστών να δείξουν έμπρακτα ότι και αυτοί «είναι εκεί» ή συμμετέχουν σε κάτι που συμβαίνει, και είχαμε χρησιμοποιήσει την έκφραση “Me Too movement” χωρίς φυσικά να μπορούμε να φανταστούμε τη σημασία που αυτή η έκφραση θα λάμβανε λίγο καιρό μετά).

Ήταν εξίσου σίγουρο ότι ο εκφυλισμός του «εκδημοκρατισμού» που υποτίθεται ότι θα έφερναν τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και η απελευθέρωση της ενημέρωσης μέσω του διαδικτύου, που καλλιέργησε τις συνθήκες για την εμφάνιση του QΑnon στην Αμερική, θα συνέβαινε και εδώ. Βέβαια στην Ελλάδα δεν είχαμε ποτέ έλλειψη θεωριών συνωμοσίας – άλλωστε πολ-

λοι ερμηνεύουν τις τύχες της χώρας μέσα από αυτές. Ωστόσο, το QΑnon δεν είναι μια ακόμη θεωρία συνωμοσίας. Είναι μια μετα-θεωρία που λειτουργεί σαν ομπρέλα για διαφορετικές θεωρίες, από τον ρόλο του Μπιλ Γκέιτς, του Τομ Χανκς (!), της Χίλαρυ Κλίντον και του Τζορτζ Σόρος ως ηγέτες δικτύου παιδεραστίας, μέχρι τους ψεκασμούς, τα εμβόλια, τις μάσκες, τις κεραίες 5G κ.ο.κ. Η ουσία της κάθε επιμέρους θεωρίας δεν έχει τόσο σημασία, όσο η δημιουργία ενός Αποκαλυπτικού αφηγήματος εναντίον των πολιτικών, κοινωνικών και επιχειρηματικών ελίτ.

Με τον ίδιο τρόπο τώρα βλέπουμε το ελληνικό #MeToo να μετατρέπεται στον σπόρο του ελληνικού #QΑnon, το οποίο αρχίζει να συγκεντρώνει μέσα του σαν σίφου-

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΗΓΑΜΕ ΚΑΤΕΥΘΕΙ-ΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΓΜΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΚΦΥΛΙΣΜΟ, ΤΟ ΚΟΥΤΣΟΜΠΟΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΟ-ΠΟΙΗΣΗ ΕΝΟΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΛΥ-ΤΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ

νας όλα τα άσχετα μεταξύ τους fakenews –για τις ΜΚΟ και τα ασυνόδευτα ανήλικα και συγκεκριμένα πολιτικά πρόσωπα– με μια πουριτανική, νεοβικτωριανή ηθικολογία για όσους εμπλέκονται σε σεξουαλικά σκάνδαλα, σε ένα ενιαίο, συνεκτικό αφήγημα και ταυτόχρονα ένα σουρεαλιστικό συνονθύλευμα, το οποίο αν δεν ήταν πραγματικά και βαθιά ζημιόγONO για τον δημόσιο διάλογο και για την υπόληψη, την κοινωνική υπόσταση και την ψυχική υγεία όσων άθελά τους εμπλέκονται, θα ήταν αστείο. Δεν είναι όμως αστείο.

Ασχέτως του αν αυτή η προσπάθεια θα πετύχει ή όχι, δυστυχώς υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία στο άμεσο μέλλον ενός εφιαλτικού κινήματος το οποίο, αν διαδοθεί θα θέσει σε κίνδυνο την κοινωνική συνοχή. Αυτό θα γίνει αν

διαφορετικές διαιρετικές τομές –γεωγραφικές, θρησκευτικές, ταξικές, πολιτισμικές και πολιτικές– αρχίσουν να ευθυγραμμίζονται και δημιουργηθεί ένας πόλος με διακριτή ταυτότητα, με τα δικά της κανάλια επικοινωνίας, που θα ζει στο δικό της σύμπαν «εναλλακτικών γεγονότων», ενδεχομένως με την υποστήριξη συγκεκριμένων ΜΜΕ και με την εκπροσώπηση από συγκεκριμένους πολιτικούς ηγέτες και περσόνες των ΜΚΔ. Αυτή η εξέλιξη πρέπει να αποφευχθεί πάση θυσία. Αποτελεί υπαρξιακό κίνδυνο για τη δημοκρατία και την εθνική ασφάλεια. Όσοι δε νομίζουν ότι μπορούν να καβαλήσουν και να εργαλειοποιήσουν αυτό το κίνημα για δικό τους όφελος είναι γελασμένοι: ποτέ κανείς δεν βγήκε μακροπρόθεσμα κερδισμένος από κινήματα που βασιζονται στο ψέμα και τον διχασμό· η δε όποια «επανάσταση» είναι βέβαιο ότι θα φάει και τα παιδιά της.

Πριν λίγες μέρες, η Χίλαρυ Κλίντον μοιράστηκε στη σελίδα της στο Facebook τα αποτελέσματα μιας έρευνας σύμφωνα με την οποία τα δύο τρίτα των Αμερικανών εγκρίνουν τους χειρισμούς του Προέδρου Μπάιντεν για την πανδημία με την επιφώνηση «Ενότητα!» (Unity!). Είναι τραγική ειρωνία και σημάδι των καιρών ότι το ένα τρίτο της αμερικανικής κοινωνίας (το ίδιο τρίτο που υποστηρίζει τον Τραμπ και θεωρίες όπως το QΑnon) είναι πλέον σε τέτοιο βαθμό «ξεγραμμένο» από το πολιτικό σύστημα ώστε να θεωρείται ως ύψιστη εθνική ενότητα η συναίνεση των δύο τρίτων σε μια στιγμή πανδημίας και εθνικής καταστροφής (να θυμίσουμε ότι τα αντίστοιχα ποσοστά για τον Τζορτζ Μπους μετά την 11η Σεπτεμβρίου ήταν 90-92%). ■

#kaliteroavrio

Ανοίγουμε τον δρόμο για ένα καλύτερο αύριο

Στα Lidl αναλαμβάνουμε την ευθύνη μας απέναντι στην οικονομία της χώρας, στους ανθρώπους που μας εμπιστεύονται, στο σύνολο της κοινωνίας, όπου μας χρειάζεται, και στο περιβάλλον, με βιώσιμες πρακτικές αλλά και με τις καθημερινές μας πράξεις.

ΤΑ ΝΟΥΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

100.000 βλάβες προκάλεσε συνολικά στο ηλεκτρικό δίκτυο η κακοκαιρία Μήδεια στην Αττική, σύμφωνα με στοιχεία του ΔΕΔΔΗΕ. Η συντριπτική τους πλειοψηφία στα βόρεια προάστια.

250.000 άνθρωποι βρέθηκαν ξαφνικά χωρίς ρεύμα.

70.000 βλάβες δεν είχαν επιδιορθωθεί μέχρι το πρωί της Τετάρτης.

60.000 βλάβες είχαν επιδιορθωθεί μέχρι το βράδυ της Τετάρτης.

400 νοικοκυριά συνέχιζαν να μην έχουν ρεύμα το πρωί του Σαββάτου.

36 ώρες συνεχόμενα χιόνιζε στην Αττική.

800 δέντρα έσπασαν και έπεσαν πάνω στο εναέριο ηλεκτρικό δίκτυο με αποτέλεσμα να το διαλύσουν κυριολεκτικά.

2 λεπτά ήταν κατά μέσο όρο το διάστημα που μεσολαβούσε μεταξύ των πτώσεων των δέντρων.

100% ευθύνη του ΔΕΔΔΗΕ εντόπισε ο περιφερειάρχης Γ. Πατούλης. Τα δέντρα βεβαίως θα μπορούσαν αντί για το δίκτυο να πέσουν σε κάποιο κεφάλι, αλλά βάσει όσων είπε ο περιφερειάρχης, συμπεραίνουμε ότι και πάλι ευθύνη του ΔΕΔΔΗΕ θα ήταν.

440 εργαζόμενοι του ΔΕΔΔΗΕ στην Αττική εργάζονταν σχεδόν επί 24ώρου βάσεως για την αποκατάσταση των ζημιών και από πάνω άκουγαν και τις διαμαρτυρίες των δημάρχων.

60 επιπλέον εργαζόμενοι από όλη τη χώρα κατέφθασαν στην Αττική για να συνδράμουν το τιτάνιο έργο τους.

50 στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, 40 στελέχη της ΕΜΑΚ, 40 στελέχη του Μηχανοκίνητου Ειδικού Τμήματος Πυροσβεστικών Επιχειρήσεων (ΜΕΤΠΕ) και όλες οι περιφερειακές μονάδες

της Πυροσβεστικής συνέδραμαν στη διαχείριση της κρίσης.

4 εκατ. Τεξανοί έμειναν την προηγούμενη εβδομάδα χωρίς ρεύμα εξαιτίας κακοκαιρίας που χτύπησε την πολιτεία.

7,9 εκατ. πολίτες έμειναν τη Δευτέρα χωρίς νερό καθώς το ψύχος πάγωσε το δίκτυο. Σωλήνες έσπασαν ακόμη και μέσα στα σπίτια, ενώ η πολιτεία συστήνει να βράζουν το νερό, πριν το πιουν.

85% αύξηση παρουσίασε η πώληση αλκοόλ μέσω των super market σύμφωνα με το ΚΕ-ΘΕΑ. Εν μέρει εξηγείται καθώς έκλεισαν μπαρ, ταβέρνες και καφεενεία.

15,2 δισ. δολάρια έχασε ο Elon Musk σε μια μόλις ημέρα μετά τη βουτιά κατά 8,6% που έκαναν τη Δευτέρα οι μετοχές της Tesla.

183,4 δισ. δολάρια ήταν η αξία του συνόλου της περιουσίας του Musk μετά και την τελευταία πτώση, σχεδόν δηλαδή όσο είναι το ΑΕΠ της Ελλάδας.

210 δισ. δολάρια ήταν η υψηλότερη αποτίμηση της περιουσίας του τον Ιανουάριο.

186,3 δισ. δολάρια ήταν τη Δευτέρα η αξία

τρίτη η Handelsblatt, για ασυνάρτητη και χαώδη διαχείριση της πανδημίας από την κυβέρνηση έκανε λόγο ο Αλέξης Τσίπρας, μιλώντας στο Πολιτικό Συμβούλιο του ΣΥΡΙΖΑ

31 άτομα συνέλαβε τη Δευτέρα η ΕΛ.ΑΣ. κατά τη διάρκεια επιχείρησης για την εκκένωση κτιρίων του ΑΠΘ που είχαν καταληφθεί από ομάδα ατόμων, για τα οποία διάφορα media κατέληξαν στην ετυμηγορία ότι πρόκειται για φοιτητές.

50 άτομα έσπευσαν να ανακαταλάβουν το κτίριο διοίκησης, παρέμειναν εκεί όλη τη νύχτα και κάλεσαν σε νέα συγκέντρωση το πρωί της Τρίτης.

46 ημέρες απεργία πείνας συμπλήρωσε ο καταδικασθείς για 11 δολοφονίες, Δημήτρης Κουφοντίνας, πριν ζητήσει να του αφαιρεθούν και τον ορό ενυδάτωσης ώστε να ξεκινήσει και απεργία δίψας.

87 πλοία του τουρκικού πολεμικού ναυτικού και της ακτοφυλακής, 27 αεροσκάφη, 12 ελικόπτερα, F-16, F-4, αλλά και αποβατικές δυνάμεις θα συμμετέχουν στην άσκηση «Γαλάζια Πατρίδα» η οποία θα πραγματοποιηθεί από τις 25 Φεβρουαρίου μέχρι τις 7 Μαρτίου σε Αιγαίο και Μεσόγειο.

11,4% λιγότερο ευτυχημένοι είναι οι Τούρκοι σύμφωνα με τη στατιστική υπηρεσία της χώρας. Το ποσοστό ευτυχίας των πολιτών είναι πλέον 48,2%, ενώ όταν ανέλαβε ο Ερντογάν το 2003 το ποσοστό ήταν 59,6%

700 εκατομμυρίων ετών είναι το σωματιδιοφάντασμα που ανακαλύφθηκε στη γη σύμφωνα με δημοσιεύσεις στο «Nature Astronomy».

30 εκατομμύρια φορές μεγαλύτερο από τον Ήλιο ήταν το άστρο από την καταστροφή του οποίου δημιουργήθηκε το συγκεκριμένο σωματίδιο. Οι θρησκείες που μιλούν για «δημιουργό» σίγουρα νιώθουν ήδη πιο άβολα.

Verba Volant

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΟΥΡΔΟΥΜΗΣ

«Η παραίτηση της Μενδώνη είναι σχεδόν βέβαιη. Η υπόθεση Λιγνάδη, όμως, είναι τόσο μεγάλη και υπάρχουν τόσσοι πολλοί εμπλεκόμενοι που είναι πιθανόν να ρίξει την κυβέρνηση». Το ευκολότερο θα ήταν να κάνω ένα φθινό λογοπαίγνιο με το επίθετό του. Ωστόσο ο ηθοποιός - πολιτικός αναλυτής δηλώνει ότι ξέρει τα μελλούμενα αλλά και πολλούς εμπλεκόμενους. Σε εμάς δεν είπε ποιοι είναι. Στον εισαγγελέα όμως δύσκολα θα αρνηθεί να τους κατονομάσει. Εκτός και αν δεν τον καλέσει, βοηθώντας στη συλλογική προσπάθεια γελοιοποίησης της δικαιοσύνης.

ΘΟΔΩΡΗΣ ΑΘΕΡΙΔΗΣ

«Ανοιχτή πρόταση κάνω από δω προς τον κύριο Παπαδημιούλη, που ξέρω πως ηγείται στο ευρωπαϊκό νοβούλιο του θέματος, για να συμπεριλάβει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ένα πρόσωπο ΔΙΕΘΝΟΥΣ ακτινοβολίας σαν τη Σοφία Μπεκατώρου». Ο δημοφιλής ηθοποιός ίσως μπερδέψει το #metoo με το #realestate αλλά δεν είναι επίσης σίγουρο ότι ρώτησε την Ολυμπιονίκη με ποιο κόμμα θέλει να «κατέβει». Oh wait! Δεν ξέρουμε καν αν θέλει «να κατέβει»...

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΝΟΤΟΠΟΥΛΟΥ

«Ασύμμετρη βία στο ΑΠΘ: χημικά, κρότου λάμψης, ξύλο, προσαγωγές με απίστευτη βία. Τα ζητήματα που προκύπτουν στο πανεπιστήμιο πρέπει να λύνονται με διάλογο, λογική και ακαδημαϊσμό». Ενδιαφέρουσα η πρόταση της βουλευτού να λύνουν οι μπαχαλάκηδες και τα ΜΑΤ τις όποιες διαφορές τους σε διαγωνισμούς ζωγραφικής και γλυπτικής. Χίλια μπράβια που μια τόσο νεαρή κυρία γνωρίζει τα περί των τεχνών και ειδικότερα της ρομαντικής σχολής του Ακαδημαϊσμού, όπως αυτός διδάχθηκε στην Académie des Beaux-Arts. Εκτός κι αν εννοεί την «προσέλιψη σε κάποιες αρχές με αποτέλεσμα την έλλειψη πρωτοτυπίας, σχολαστικισμός, συντηρητισμός, εχθρότητα στον νεωτερισμό και ριζοσπαστισμό», που είναι η άλλη ερμηνεία του όρου. Και πάλι μπράβο. **A**

Θέλετε να ζήσετε και να σπουδάσετε στο Ηνωμένο Βασίλειο;

Οι κανόνες για πολίτες της ΕΕ έχουν αλλάξει

Θα πρέπει να πληροίτε ορισμένες προϋποθέσεις στα πλαίσια του νέου μεταναστευτικού συστήματος πόντων του Ηνωμένου Βασιλείου.

Δείτε τα κριτήρια και υποβάλετε ηλεκτρονικά αίτηση για φοιτητική θεώρηση εισόδου πριν εισέλθετε στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι πολίτες της ΕΕ που υπάγονται στο EU Settlement Scheme δεν επηρεάζονται.

**Μάθετε περισσότερα στον διαδικτυακό τόπο:
[GOV.UK/EgkatastasiStolnomenoVasileio](https://gov.uk/EgkatastasiStolnomenoVasileio)**

Το 1990
ο χειρουργός
Θεόφιλος
Ρόζεμπεργκ
επιστρέφει
στην Ελλάδα,
ύστερα από
σπουδές
ειδικότητας
στο Παρίσι.
Εκεί ήρθε
σε επαφή
με Γάλλους
συναδέλφους
του, μεταξύ
αυτών και
τον Μπερνάρ
Κουσνέρ,
συνιδρυτή
των Γιατρών
Χωρίς Σύ-
νορα το 1971
και ιδρυτή
των Γιατρών
του Κόσμου
το 1980.

Του
ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ

Στιγμιότυπα της θαυμαστής ζωής του Θεόφιλου Ρόζεμπεργκ

«ΗΞΕΡΑ ΤΟΝ ΘΕΟΦΙΛΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ 1990, από συναντήσεις του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών και εκδηλώσεις της Ένωσης Ιατρών Νοσοκομείων Αθήνας Πειραιά (ΕΙΝΑΠ), καθώς ο Θεόφιλος ήταν και συνδικαλιστής. Τον ήξερα, όμως, ως συνάδελφο, δεν είχαμε γνωριστεί προσωπικά. Αυτό έγινε όταν είδα την αγγελία του στο περιοδικό του Ιατρικού Συλλόγου, όπου αναζητούσε εθελοντές γιατρούς και νοσηλευτές για την ίδρυση του ελληνικού τμήματος των Πατρών του Κόσμου. Ήμουν από τους πρώτους που του τηλεφώνησα», θυμάται η Ηρώ Βαρσαμή, η οποία με τον Θεόφιλο Ρόζεμπεργκ ήταν εναλλάξ πρόεδροι των Πατρών του Κόσμου, από την ίδρυσή τους το 1990 και για τα επόμενα 20 χρόνια. «Θυμάμαι που συγκεντρωθήκαμε 6-7 άνθρωποι στο ιατρείο του, στην πλατεία Μαβίλη. Το ιατρείο του έγινε το γραφείο μας εκείνη την πρώτη περίοδο».

Η κυρία Βαρσαμή λέει ότι εν πολλοίς το καταστατικό της οργάνωσης σε μεγάλο βαθμό βασίστηκε στη θεωρήση που είχε ο Θεόφιλος Ρόζεμπεργκ για τον κόσμο. «Ο Θεόφιλος έβλεπε την ανθρωπιστική ιατρική υπό ένα ευρύτερο πλαίσιο. Πίστευε ότι εκτός από την προσφορά των υπηρεσιών σε ευάλωτες κατηγορίες ανθρώπων, οι Γιατροί του Κόσμου θα έπρεπε, επίσης, να παρατηρούν, να καταγράφουν και να καταγγέλλουν οποιαδήποτε προσβολή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην υγεία, στο σεξουαλικό προσανατολισμό, στη φυλή κ.λπ., γι' αυτό, άλλωστε, είχαμε στηριχτεί πολλές κινήσεις υποστηρικτικές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Ενάντια στα ναρκοπέδια του Έβρου

Τη δεκαετία του 1990 περισσότεροι από 25 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στα ναρκοπέδια του Έβρου, στρατιώτες, πολίτες και μετανάστες. Ήταν η εποχή που αναπτύχθηκε το κίνημα ενάντια στο ναρκοπέδιο του Έβρου, στο οποίο πρωτοστάτησε ο Θεόφιλος Ρόζεμπεργκ, όπως επισημαίνει η Ηρώ Βαρσαμή. Το 1998, ύστερα από τον θάνατο δύο ακόμη στρατιωτών, έγραψε ο Ρόζεμπεργκ: «Στην αρχή το πρόβλημα ήταν πολύ μακριά μας και δεν μας ενοχλούσε. Υπήρχε, μάλιστα, και κάποιος εξωτισμός στις εικόνες από τα ακρωτηριασμένα από τις νάρκες παιδάκια με τα χαρακτηριστικά ψάθινα καπέλα στο Δέλτα του ποταμού Μεκόγ ή από τα μαυράκια με τις πρωτόγονες ξύλινες πατερίτσες στην Αγκόλα και τη Μοζαμβίκη. Λίγο αργότερα, ο πόλεμος της Βοσνίας έφερε τα θύματα από τις νάρκες πιο κοντά μας, στην ίδια μας τη γειτονιά: δεκάδες νέα παλικάρια στο άνθος της ηλικίας τους σε αναπηρικά αμαξάκια, εκατοντάδες νέοι, γέροι, γυναίκες και παιδιά γεμίζουν τις πλατείες, τις αγορές και τους δρόμους του Σεράγεβο, της Τούζλα και του Πάλε. Κι ακόμα, είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε από κοντά τους πιο τυχερούς ανάμεσά τους, να ζητιανεύουν για ένα πενντάρικο στον υπόγειο της Ομόνοιας ή να μεταφέρουν τα ακρωτηριασμένα πόδια τους στα πεζοδρόμια της αθηναϊκής μεγαλούπολης, με τη γνωστή ταμπελίτσα: "Είμαι Σέρβος..." Κι ύστερα το πρόβλημα χτύπησε και τη δική μας πόρτα. Ευτυχώς όμως κι αυτή τη φορά αφορούσε "ξένους". Κάποιοι Κούρδους που ξεστράτισαν μέσα στη νύχτα κάπου εκεί στα περάσματα του Έβρου και μπήκαν σε ένα ελληνικό ναρκοπέδιο. Τρία παλικάρια ξεψύχισαν κι εφτά άλλα τραυματίστηκαν βαριά, θύματα του πιο βάρβαρου και ύπουλου όπλου: της νάρκης. Κάποιοι φωνές διαμαρτυρίας ακούστηκαν, δειλές στην αρχή, πιο δυνατές αργότερα. Η κυβέρνηση, μπροστά στο κύμα της διεθνούς καταδίκης των ναρκών, ανακοίνωσε με μισό στόμα την προσυπογραφή της συνθήκης της Οτάβα για την κατάργησή τους. Ωσπου το κακό ήρθε και μέσα στο σπίτι μας, θυμίζοντάς μας πως οι νάρκες δεν κάνουν διάκριση σε δικούς μας και ξένους, σε ένστολους ή πολίτες, σε γυναίκες ή παιδιά, σε μουσουλμάνους ή χριστιανούς. Αυτή τη φορά ήταν δυο Ελληνόπουλα, δυο φανταράκια που έχασαν τη ζωή τους πάνω στο άνθος της. (...) Οι δύο αδικοχαμένοι Έλληνες φανταράκια είναι τα τελευταία θύματα μιας αδιέξοδης εξοπλιστικής πολιτικής. Ας γίνει η θυσία τους αφορμή για την ολοκληρωτική εξάλειψη των ναρκών κατά προσωπικού και από τούτη τη γωνιά της γης».

Τα πρώτα χρόνια

Ο Νίκος Φουντούκος γνώριζε τον Θεόφιλο Ρόζεμπεργκ από παιδί. Τέσσερα χρόνια μεγαλύτερος από εκείνον, θυμάται τον παππού Ρόζεμπεργκ, γιατρό κι εκείνος, ο οποίος κάθε απόγευμα άνοιγε το ιατρείο στη Δραπετσώνα και δεχόταν δωρεάν τον κόσμο. Πατρός ήταν και ο πατέρας του Θεόφιλου Ρόζεμπεργκ, με την οικογένεια να μετακομίζει για λίγα χρόνια στα Χανιά, όπου ο πατέρας εργάστηκε και έγινε πολύ αγαπητός στην τοπική κοινωνία. Όμως, έφυγε νωρίς από τη ζωή και η οικογένεια γύρισε στην Αθήνα. Ο Νίκος Φουντούκος, μέλος των Πατρών του Κόσμου και αυτός, με μεγάλη προσφορά στα τεχνικά θέματα ως ηλεκτρολόγος-μηχανικός, έχει να θυμάται ότι όταν χρειάστηκε να του ακρωτηριάσουν το πόδι από το γόνατο και κάτω, ήταν και ο Ρόζεμπεργκ μαζί του μέσα στο χειρουργείο.

Η πρώτη αποστολή

«Η πρώτη μας δράση», λέει η Ηρώ Βαρσαμή, «έγινε στο στρατόπεδο Σακέτα, στον Βύρωνα, όπου είχαν μεταφέρει κάποιους πρόσφυγες, στους οποίους μοιράσαμε τρόφιμα, ρούχα και φάρμακα. Η πρώτη αποστολή στο εξωτερικό ήταν στο Κουρδιστάν, το 1991. Ο Σαντάμ είχε ρίξει χημικά στους Κούρδους του Βορείου Ιράκ, ο πόλεμος υποτίθεται ότι είχε τελειώσει, όμως γίνονταν αιφμαχίες αλλά και μάχες. Ήταν πολύ δύσκολο να φτάσουμε από το κέντρο του Ιράκ στα βόρεια, θυμάμαι ότι μας βοήθησε πάρα πολύ ένας Ιρακινός που εργαζόταν στην πρεσβεία στην Αθήνα. Ήμασταν 6-7 άτομα με 5 φορτηγά προμήθειες. Το ένα φορτηγό το δωρίσαμε στην Ερυθρά Ημισέλινο στη Βαγδάτη και συνεχίσαμε στα βόρεια, κοντά στη Σουλείμανία, σε ένα νοσοκομείο που προϋπήρχε, αλλά δεν είχε τα μέσα, ήταν σχεδόν κατεστραμμένο». Ο Αντώνης Κανάκης γνώρισε τον Θεόφιλο Ρόζεμπεργκ το 1990 ενώ ήταν ακόμη φοιτητής, σε μια διάλεξη του γιατρού για την ανθρωπιστική ιατρική. Ο ίδιος έγινε μέλος της οργάνωσης το 1992, η πρώτη του αποστολή με τον Ρόζεμπεργκ ήταν στον Λίβανο, λίγο μετά τη λήξη του εμφυλίου, και ακολούθησαν πολλές ακόμη, 60 με 70, ούτε κι εκείνος δεν θυμάται πια. «Ο Θεόφιλος Ρόζεμπεργκ δεν καταλάβαινε τίποτα. Όταν έγινε ο μεγάλος σεισμός στην Αϊτή σπκώθηκε και πήγε την επόμενη μέρα. Ήταν πάντα στην πρώτη γραμμή, αφιερωμένος στην ιατρική φροντίδα των πολύ φτωχών κάτι που έκανε πράξη μέχρι το τέλος. Ήταν ικανός να κοιμηθεί στο χώμα, να χειρουργήσει μέσα σε σκηνή, να στήσει δομές στη μέση του πουθενά. Μπορούσε να φάει κάτω αλλά αντιμετώπιζε την ιατρική σαν ιεροτελεστία. Στο Ιράν, στους σεισμούς, κάθε βράδυ που γυρνούσαμε στις σκηνές μας ο Θεόφιλος έβγαζε την ιατρική του μπλούζα και την κρεμούσε προσεκτικά. Με τον ίδιο τρόπο τη φορούσε το επόμενο πρωί. Ήταν κάτι σας ιερώνυμους της ανθρωπιστικής ιατρικής».

Το πρωτοπόρο μεταπτυχιακό στο ΕΚΠΑ

Ο Θεόφιλος Ρόζεμπεργκ ήταν μάχιμος χειρουργός επί πολλά χρόνια στο Λαϊκό Νοσοκομείο και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. «Ήταν αυτός», λέει ο Αντώνης Κανάκης, «που δημιούργησε το πρωτοποριακό για την εποχή του μεταπτυχιακό πρόγραμμα "Διεθνής Ιατρική - Διαχείριση Κρίσεων Υγείας". Είχε, μάλιστα, και την εξής πρόνοια: σε ένα κομμάτι της εκπαίδευσης οι φοιτητές ταξίδευαν στην Τανζανία και εργαζόνταν για ένα διάστημα σε ένα νοσοκομείο Τροπικής Ιατρικής, που αντιμετώπιζε νοσήματα της Υποσαχάριας Αφρικής, φυματίωση, HIV, ελονοσία και γενικώς ό,τι συναντάμε στον τρίτο κόσμο. Στο μεταπτυχιακό αυτό εισήχθη, από τον Θεόφιλο, για πρώτη φορά και η έννοια της ιατρικής των ελαχίστων πόρων, των ιατρικών ομάδων που εργαζόνταν σε διαφορετικές από τις συνηθισμένες συνθήκες. Τα street works, δηλαδή, τα οποία όπως τα ξέρουμε σήμερα δεν υπήρχαν τότε. Ο Ρόζεμπεργκ είχε την ιδέα όχι μόνο να τα κάνει οργανωμένα, αλλά να προσφέρει και εκπαίδευση γύρω από όλο αυτό».

«Ο Θεόφιλος Ρόζεμπεργκ ήταν αυτός που εισήγαγε την ανθρωπιστική στην Ελλάδα. Κι επίσης, έβλεπε και αναγνώριζε ότι εκτός από τον τρίτο κόσμο υπήρχαν και στην Ελλάδα άνθρωποι με ανάγκες, χωρίς πρόσβαση στο σύστημα υγείας. Το Ανοιχτό Πολυιατρείο των Πατρών του Κόσμου, που ίδρυσε το 1995, ήταν ο προπομπός των σημερινών κοινωνικών ιατρείων», λέει ο κ. Κανάκης.

Ο Θεόφιλος Ρόζεμπεργκ έφυγε από τη ζωή στις 18 Φεβρουαρίου, ύστερα από ολιγόμηνη μάχη με πολύ δύσκολο καρκίνο, σε ηλικία 73 ετών. Ήταν μέλος του ΚΚΕ μέχρι το 1991, ενώ επί διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ ανέλαβε την προεδρία του ΚΕΕΑΠΝΟ, του σημερινού ΕΟΔΥ. Την πρώτη ημέρα της ανάληψης των καθηκόντων του στο ΚΕΕΑΠΝΟ πήγε ο ίδιος στον καταυλισμό της Ειδομένης να εμβολιάσει προσφυγόπουλα.

«Ο Θεόφιλος», σημειώνει η κ. Βαρσαμή, «ήταν ένας άνθρωπος εξαιρετικά προικισμένος. Οι στόχοι του είχαν να κάνουν πάντα με τα δικαιώματα και την ανθρωπιστική ιατρική και κινούσε γη και ουρανό για να τους πετύχει. Ήταν ανθρωπιστής και ονειρευόταν πολύ αλλά πατώντας στη γη. Κι ό,τι ξεκίνησε να κάνει το έκανε με ένα τέτοιο πάθος και πειθώ που παρήγαγε και τους υπολοίπους γύρω του».

Την ημέρα του θανάτου του, οι Γιατροί του Κόσμου τον χαιρέτησαν έτσι: «Εμείς στους ΓτΚ, με κάποιο τρόπο, πιστεύαμε ότι ο Ρόζεμπεργκ δεν θα φύγει ποτέ. Έμενε έτσι κι αλλιώς αγέραστος καθώς τα χρόνια περνούσαν, κάτι σαν τις δυνάμεις των μύθων, σαν εκείνες τις φιγούρες-σύμβολα που δεν αλλοιώνονται και δεν αλλάζουν. Και ξαφνικά χάθηκε. Γνωρίζαμε ότι ήταν άρρωστος αλλά πιστεύαμε ότι θα νικήσει και την αρρώστια, όπως τόσες και τόσες άλλες μάχες στη ζωή του. Πα άλλη μια φορά μας εξέπληξε. Αυτή τη φορά, ξεκίνησε για μια αποστολή χωρίς να μπορεί να μας πάρει μαζί του. Καλό σου ταξίδι, αγαπημένε μας κ. Ρόζεμπεργκ, σ' ευχαριστούμε για τις ευκαιρίες που μας έδωσες, σ' ευχαριστούμε για τους δρόμους που μας άνοιξες, σ' ευχαριστούμε γι' αυτά που μας έμαθες, γι' αυτό που γίναμε όταν διασταυρώθηκαν οι τροχιές μας». **Α**

1

4

1 Ο Θεόφιλος Ρόζεμπεργκ στην Πρίστινα (Κόσοβο), στη διάρκεια του πολέμου. Εκεί οι Έλληνες Γιατροί του Κόσμου έχτισαν ένα νοσοκομείο που τότε λειτουργούσε ως χειρουργική κλινική. Μετά τον πόλεμο και μέχρι και σήμερα λειτουργεί ως γενικό νοσοκομείο. Στόχος των ΓτΚ είναι όταν φεύγουν από κάποιο μέρος, να αφήνουν πίσω τους κάποια υποδομή (κλινική, σχολείο κ.λπ.) και ντόπιο προσωπικό για τη λειτουργία της, που θα έχει εκπαιδευτεί μαζί τους.

2 Αϊτή, στον τρομακτικό σεισμό του 2010. Οι ΓτΚ έστησαν ένα νοσοκομείο βραχείας νοσηλείας 35 κρεβατιών σε σκηνές και ένα εξωτερικό ιατρείο πάλι σε σκηνή.

3 Σομαλία, έξω από τις σκηνές των ΓτΚ με ανθρώπους των Ηνωμένων Εθνών.

4 Ο Θεόφιλος Ρόζεμπεργκ, εκτός από μάχιμο χειρουργό στο Λαϊκό και καθηγητής στο ΕΚΠΑ, ήταν και πάντα στην πρώτη γραμμή στις διεθνείς ανθρωπιστικές κρίσεις

Ματθαίος Γιωσαφάτ

Στον έρωτα ζητάμε αυτό

Μια ξεχωριστή συνέντευξη με τον κορυφαίο ψυχίατρο-ψυχαναλυτή για τους

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΓΚΡΟΥΣ

ΓΩ, ΤΩΡΑ, ΠΟΤΕ ΘΑ ΠΑΝΤΡΕΥΤΩ;» μου λέει ένας καλός μου φίλος λίγο αστεία - λίγο σοβαρά, με την αγωνία του single που λόγω καραντίνας δεν έχει την ευκαιρία να γνωρίζει ανθρώπους. Και επειδή καθετί μας ανακινεί δεύ-

τερες και τρίτες σκέψεις που δεν συνειδητοποιούμε, ανατρέχω στο βιβλίο του Ματθαίου Γιωσαφάτ «Να παντρευτεί κανείς ή να μην παντρευτεί;» (εκδ. Αρμός). Ένα ερώτημα που, για να το διερευνήσει, ο διακεκριμένος και πολύ αγαπητός στο ευρύ κοινό ψυχίατρος-ψυχαναλυτής μάς οδηγεί πίσω, στην παιδική μας ηλικία: στη σχέση μας με τη μητέρα, και μετά με τον πατέρα. Υποθέτω ότι στους πολυπληθείς αναγνώστες του συμβαίνει το ίδιο που συνέβη και σε μένα. Διαβάζοντας όσα γράφει, και μιλώντας μετά μαζί του, με έκανε να αναλογιστώ την ιστορία μου, τις ιστορίες έρωτα, αγάπης, γάμου κοντινών μου ανθρώπων, τη σχέση μας με τους γονείς. Γιατί, όπως δεν κουράζεται να εξηγή, τα πρώτα 5 χρόνια της ζωής μας είναι καθοριστικά ως προς τις μάχες που θα δώσουμε. Τότε είναι που γράφεται «το σενάριο της ζωής μας»: τι συντρόφους θα διαλέξουμε, τι άγχη, φόβους, ενοχές θα έχουμε, τι είδους επιλογές θα κάνουμε. Τα αισθήματα προσκόλλησης, ικανοποίησης ή ματαιώσης που μας δημιουργήσαν οι πρώτοι σημαντικοί άνθρωποι της ζωής μας, τα οποία έχουμε αποθήσει, αναζητούμε να ξαναζήσουμε διακαώς, χωρίς να το καταλαβαίνουμε, στις στενές μας ενήλικες σχέσεις.

Δεν είναι τρομερό; Το ίδιο σενάριο, με άλλους ηθοποιούς. Δεν το συνειδητοποιούμε. Δεν έχουμε στο μυαλό μας αυτή τη σκοτεινή περιοχή μας στην οποία δεν έχουμε πρόσβαση, το ασυνείδητο, από το οποίο ο κ. Ματθαίος Γιωσαφάτ δεν φεύγει ποτέ όσο χαρτογραφεί τις ανθρώπινες σχέσεις με τον πιο προσεγγιστικό στην εμπειρία μας τρόπο. Του ζητάω να μου περιγράψει τη δική του πρώτη επαφή με τον κόσμο του ασυνείδητου, τη μύηση του στον κόσμο της Ψυχανάλυσης. Έχει επιστρέψει ένα καλοκαίρι από το Λονδίνο, όπου έχει πάει για να συνεχίσει τις σπουδές του στην Ψυχιατρική, αφού πρώτα απέκτησε ειδικότητα Νευρολόγου-Ψυχιάτρου το 1967, έχοντας αποφοιτήσει από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1963. «Στο Λονδίνο, στην κλινική Ψυχιατρικής όπου πήγα για μετεκπαίδευση, έτυχε ο διευθυντής να είναι ψυχαναλυτικά καταρτισμένος. Εκείνη την εποχή οι πιο πολλοί ήταν καχύποπτοι, θυμάμαι έναν Έλληνα συνάδελφό μου που με προειδοποιούσε να μην μπλέξω με αυτά. Το καλοκαίρι, όταν γύρισα στην Αθήνα, χάξευα κάτι πάγκους στην Πανεπιστημίου με φτηνά βιβλία, ανάμεσά τους βρήκα κι ένα του Φρόιντ. Το πήρα, από περιέργεια πιο πολύ, να δω τι λέει, με είχαν προειδοποιήσει ότι ήταν πορνογραφικού περιεχομένου. Το διάβασα και κάτι φωτίστηκε μέσα μου, πήγα την άλλη μέρα και πήρα ό,τι άλλο υπήρχε από αυτά τα “πορνογραφικά”. Ήταν μεγάλη αποκάλυψη. Με έναν τρόπο το ήξερα, όταν ήμουν μικρός έγραφα ποιήματα και, ως ποιητής, είχα επαφή με το ασυνείδητο, αλλά πρώτη φορά διάβαζα για αυτό».

Ήταν η απαρχή μιας μακράς διαδρομής 50 χρόνων που θα άνοιγε δρόμο όχι μόνο στον ίδιο,

που δεν πήραμε από τη μάνα μας

συντρόφους που επιλέγουμε, τα παιδικά μας τραύματα, για όσα ονομάζει το «σενάριο της ζωής μας»

**Ζούμε δύο
είδη ζωής
πάντοτε, όσο
κι αν φαίνεται
παράξενο:
τη συνειδητή,
ενήλικη ζωή
και την υπό-
γεια. Πάντοτε.
Απλώς κομμά-
τια της υπόγει-
ας, ασυνείδη-
της ζωής γίνο-
νται πιο έντο-
να, ανάλογα με
την περίοδο
της ζωής μας,
όπως στον γά-
μο, όταν απο-
κτούμε παιδιά,
όταν μαλώνου-
με, όταν υπο-
φέρουμε...**

αλλά και σε πολλούς ακόμα, θεραπευόμενους και θεραπευτές. Και μετά; «Μετά, άρχισα να διαβάζω συστημικά, παρακολούθησα κάποια μαθήματα, και ρώτησα τι πρέπει να κάνει κάποιος για να γίνει θεραπευτής. Η διαδικασία ήταν ότι σε εξέταζαν τρεις άνθρωποι από την Ψυχαναλυτική Εταιρία για να κρίνουν αν είσαι κατάλληλος, μετά διάλεγες έναν εκπαιδευτή αναλυτή, πεπειραμένο, έκανες 5 φορές την εβδομάδα για τουλάχιστον 5 χρόνια ανάλυση. Και στη συνέχεια, τρία χρόνια εποπτεία από κάποιον εκπαιδευμένο αναλυτή όπου συζητούσε για τους θεραπευμένους που έβλεπες». Εκπαιδεύτηκε στην ατομική ανάλυση, στην ομαδική ανάλυση και μετά στην οικογενειακή θεραπεία. Εργάστηκε 16 χρόνια ως αναλυτής στη Βρετανία, ενώ παράλληλα, έχοντας ειδικευθεί στην Ψυχιατρική και Παιδοψυχιατρική, εξελέγη διευθυντής στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (Κέντρο Παιδικής και Οικογενειακής Ψυχιατρικής Finchley Λονδίνου), εργάστηκε στην ιστορική ψυχαναλυτική κλινική Tavistock, και δίδαξε στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Ιατρικό Μεταπτυχιακό Κέντρο) ως Επίκουρος Καθηγητής (Senior Lecturer).

— **Είχατε μια λαμπρή καριέρα την οποία αφήσατε για να έρθετε στην Ελλάδα. Πότε; Γιατί;**

Μου είχε ζητηθεί από καιρό, λόγω του αντικειμένου μου. Μου πήρε 5 χρόνια να το αποφασίσω, ήρθα τελικά στην Ελλάδα το 1981. Για να είμαι κοντά στους γονείς μου πριν πεθάνουν, αλλά και γιατί ήθελα να προσφέρω, δεν υπήρχε αυτό που έκανα εδώ, ήταν άλλοι δύο ψυχίατροι-ψυχαναλυτές, από τον Καναδά και από τη Γαλλία, ο Τάκης Σακελλαρόπουλος και η Αθηνά Αλεξανδρή.

ΜΑΖΙ ΙΔΡΥΣΑΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας, που εκπαιδεύει στην ατομική ψυχαναλυτική θεραπεία, και την Ελληνική Εταιρία Αναλυτικής Ομαδικής και Οικογενειακής Ψυχοθεραπείας, της οποίας είναι ακόμα πρόεδρος, «30 χρόνια» όπως μου επισημαίνει, και διετέλεσε διευθυντής του Εκπαιδευτικού της Ινστιτούτου, ενώ με την επιστροφή του εξελέγη διευθυντής του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής. Υπήρξε πρωτοπόρος στην ατομική ψυχαναλυτική θεραπεία, στην ομαδική ψυχανάλυση και τη θεραπεία της οικογένειας στη χώρα μας, με τεράστια εμπειρία, έχει δει πάνω από 6.000 ζευγάρια.

Επιπλέον, και πέραν της επιστημονικής του κατάρτισης, έχει την ιδιαιτερότητα να γράφει και να μιλάει για τα πιο σύνθετα πράγματα με τον πιο προσιτό τρόπο, έτσι που να μπορεί ο καθένας να τον καταλάβει και να αναγνωρίσει στα λεγόμενά του κομμάτια της δικής του ζωής. Χωρίς να φεύγει ποτέ από τη φροϊδική θεωρία και από το ασυνείδητο, μας προσφέρει μια ψυχαναλυτική προσέγγιση στα θέματα της ανθρώπινης σεξουαλικότητας, του έρωτα, της αγάπης, της επιλογής συντρόφου. Δηλαδή, στα θέματά μας.

Καταλαβαίνει κανείς γιατί τα βιβλία του είναι τόσο δημοφιλή. Το «Μεγαλώνοντας στην ελληνική οικογένεια» έχει κάνει 64 επανεκδόσεις, το «Να παντρευτεί κανείς ή να μην παντρευτεί» 43. Τον ενδιαφέρει να φτάσει στο ευρύ κοινό, κι έτσι κάνει τον λόγο της ψυχανάλυσης εύληπτο, τον εκλαϊκεύει. «Ποιος τα ξέρει αυτά; Θεωρώ υποχρέωσή μου να μεταδίδω όσα γνωρίζω, όλα αυτά μπορούν να κάνουν τους ανθρώπους να καταλάβουν ορισμένα πράγματα. Αυτό μου δίνει ικανοποίηση. Για αυτό γράφω βιβλία, για αυτό δίνω συνεντεύξεις, διαλέξεις, θέλω να προσφέρω... Πόσους θα αναλύσω στο ιατρείο μου; Κάθε μέρα με παίρνουν δέκα τηλεφώνω, δεν μπορώ να πάρω άλλους, έχω εννιά ομάδες που με την πανδημία εργαζόμαστε μέσω skype».

ΜΠΑΙΝΟΥΜΕ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΜΑΣ ξεκινώντας από το «σεξ». Μου περιγράφει πώς, εξελικτικά, με μια διαδικασία που κράτησε χιλιετίες, η γυναίκα ρύθμισε το βιολογικό της ρολόι και τη σεξουαλικότητά της ώστε να κρατάει τον άντρα κοντά της και να παίρνει ευχαρίστηση από την επαφή. «Αυτή ήταν η αρχή του δεσμού του γάμου, κι έκανε τους ανθρώπους να μένουν μαζί, να βρουν συντροφικότητα, φροντίδα, και να διαιωνίσουν το είδος». Από τότε οι γυναίκες έχουν κάνει πολλά βήματα προς την ισότητα και την ικανότητά τους να απολαμβάνουν. Μου λέει ότι οι άντρες έχουν άμεση σεξουαλική διέγερση, θέλουν σεξ, οι γυναίκες θέλουν κάτι πιο τρυφερό, και αυτό το μαθαίνουν στους άντρες. «Χωρίς σεξ δεν μπορεί να υπάρξει αγάπη».

Με βάζει να σκεφτώ πώς ξεκινάει η ερωτική επαφή και να κάνω τις συνδέσεις: «Πώς αρχίζουμε; Όπως και με τη ζωή... με λόγια, με φιλία, με χάδια, με τρυφερότητα...» Δεν είναι παράδοξο, λοιπόν, ότι ο έρωτας είναι το πεδίο για να ξαναζήσουμε αυτό που πρωτοβιώσαμε ως «επαφή» και που το έχουμε απωθήσει. Όπως και το ότι με τον γάμο, τη συμβίωση, στον ερωτικό δεσμό, μας δίνεται η ευκαιρία, όπως μου λέει, «να ξαναζήσουμε την έντονα σωματική σχέση που είχαμε ως παιδιά», ότι ξαναβρίσκουμε εκεί έναν τόπο οικειότητας που μας επιτρέπει να βγάλουμε την ανωριμότητά μας, δηλαδή «όσα δεν πήραμε στην αρχή».

— **Τα 5 πρώτα χρόνια, λέτε, είναι καθοριστικά. Στον έρωτα, ειδικά στον τρελό έρωτα, τον «εξαρτητικό», επαναλαμβάνουμε τη σχέση με τη μητέρα...**

Το παιδί δεν σκέφτεται λογικά, αλλά το πώς θα αντιδράσει στον πόνο, την αγάπη, τι αυτοεκτίμηση θα έχει, αυτά καθορίζονται τότε. Μετά δύσκολα, μόνο με θεραπεία. Μπορεί να έχουμε άγχος, κατάθλιψη, φοβίες, κρίση πανικού, σχιζοφρένεια, αυτά είναι τα συμπτώματα. Τώρα, όταν ο έρωτας είναι πολύ έντονος σημαίνει ότι είχαμε προβλήματα, ζητάω να βρω αυτό που δεν πήρα. Ο πρώτος έρωτας είναι με τη μάνα μας. Αν η μάνα μου δεν ήξερε να είναι καλή μητέρα, ψάχνω να βρω μια καλή μητέρα, να με αγαπάει. Βλέπω μετά τη Δήμητρα, κάτι αναγνωρίζω σε αυτή, και φαίνεται πως με θέλει. Αν με θέλει, αυτό με κάνει να τη θέλω κι εγώ, και αυτό το λέμε έρωτα. Κι αυτή έχει τα ίδια προβλήματα, κάτι βλέπει σε μένα, κάτι που χρειάζεται και δεν πήρε. Ο τρελός έρωτας δεν έχει σχέση με την αγάπη και τον γάμο, και τότε συνιστώ οι άνθρωποι να μην παντρεύονται. Έντονα ερωτεύονται οι πιο ανώριμοι – αυτά που δεν πήραν από τη μητέρα τους στην αρχή, τα αναζητούν μετά μια ζωή.

— **Στο βιβλίο περιγράφετε τα αναπτυξιακά στάδια της παιδικής ηλικίας, αλλά λέτε ότι ο πρώτος χρόνος είναι ο πιο σημαντικός...**

Ναι, τότε το παιδί πρέπει να παίρνει τα πάντα, όση αγκαλιά θέλει, όσα χάδια, όσο φαί. Χρειάζεται νοιάξιμο, ενσυναίσθηση, να το καταλαβαίνει η μάνα του. Αυτό μόνο να κλαίει ξέρει, είναι πολύ δύσκολο να καταλάβει κανείς πότε θέλει να κοιμηθεί ένα παιδί, πότε θέλει χάδια, πότε πεινάει, πότε να το αφήσεις ήσυχο... Πολλές μητέρες είναι ανεπαρκείς, δεν ξέρουν, ανάλογα και με τη δική τους σχέση με τη μάνα τους... Αν ήξερε να με αγαπάει η μάνα μου, να με κρατάει, να μου μιλάει, να καταλαβαίνει τις ανάγκες μου και να μου δίνει αυτά που θέλω, αυτό λέμε καλή μητέρα. Εάν το παιδί τα πάρει αυτά τότε δεν θα τα χρειάζεται αργότερα, αλλιώς μένει μια πληγή ανοιχτή που ψάχνει ικανοποίηση. Όλοι θέλουμε να μας αγαπάει κάποιος, αλλά αν δεν μας αγαπούσε η μάνα μας, ειδικά τον πρώτο χρόνο, το έχουμε πιο πολλή ανάγκη... Οι άνθρωποι που είναι ανώριμοι εξιδανικεύουν, και για αυτό ο έρωτας αυτός, ο τρελός, τελειώνει γρήγορα. Κάνουμε προβολές, ότι ο άλλος θα μας ικανοποιήσει τις ανάγκες μας, μετά απογοητευόμαστε. Το παιδί επειδή δεν μπορεί να διαχειριστεί τις απογοητεύσεις που ζει, τις βάζει, όπως λέω, σε μια ντουλάπα. (μια μεταφορά για να

καταλάβουμε το ασυνείδητο) Και η αίσθηση του εαυτού, επίσης, δηλαδή ότι κάτι αξίζω, κάπου υπάρχω, μετά όλα τα ξαναζούμε στον έρωτα. Στον έρωτα επαναλαμβάνεται η μητέρα στην αρχή. Τώρα, αν είχες μια σχετικά καλή μητέρα, και πατέρα, γνωρίζεις κάποιον, κουβεντιάζετε, αρχίζει και καταλαβαίνει ο ένας τον άλλο, ταιριάζετε, βρίσκονται κοινά σημεία, αρχίζεις και τον ερωτεύεσαι, σιγά-σιγά. Και αν ταιριάζεις και στον τρόπο που μιλάς, και στα ενδιαφέροντα, και στο σεξ, μπορεί να γίνει αγάπη και να κρατήσει μια ζωή.

— Όταν ερωτευόμαστε νιώθουμε μια τρελή ευτυχία...

...Φοβερό συναίσθημα. Εγώ ερωτεύτηκα πέρυσι μια κοπέλα τρελά, αλλά πόσο κράτησε... Δύο λεπτά... Ήταν πολύ όμορφη, ή εμένα μου άρεσε πάρα πολύ, είχε ένα ωραίο βλέμμα, την ερωτεύτηκα. Αυτή έπρεπε να βρω, όταν ήμουν νέος, και να την παντρευτώ, σκέφτηκα. Πλησίασα λίγο πιο κοντά, το ένα λεπτό του τρελού αυτού έρωτα πήγε εκεί, μετά την άκουσα να μιλάει στη φίλη της με έναν τρόπο που δεν μου άρεσε, πάει ο έρωτας. Αλλά ήταν ωραίο το αίσθημα. Μπορεί να κρατήσει, μία μέρα, έναν χρόνο, μετά τελειώνει. Αυτό που επιδιώκουμε όλοι είναι να φτιάξουμε ένα ζευγάρι όπως των γονιών μας, αναζητούμε κάποιον σαν τη μάνα μας, ή τον πατέρα μας, όπως θα τους θέλαμε, κι όταν δεν είναι, και βλέπουμε πως δεν μπορούμε και να τους αλλάξουμε, παθαίνουμε κατάθλιψη. Όσο πιο δύσκολα ήταν τα πρώτα 5 χρόνια, μετά επαναλαμβάνουμε τα ίδια λάθη, βρίσκουμε έναν άντρα, μια γυναίκα, χωρίζουμε και επιλέγουμε έναν ίδιο.

— Κι ο ώριμος έρωτας;

Ο ώριμος έρωτας δεν δημιουργεί προβλήματα, οι άλλοι να, δεν έχουν σχέση με την αγάπη. Έρωτας είναι η ικανότητα να αγαπάς. Είναι μια εμπειρία που μπορεί και να μην την έχουμε, ενώ είμαστε ερωτευμένοι. Οι ανώριμοι δεν μπορούν να το ζήσουν αυτό, γιατί δεν έχουν πάρει αγάπη. Ο ώριμος άνθρωπος μπορεί και συνδέεται με τον άλλο, που τον έχει ανάγκη. Παίρνει μια γυναίκα, ή έναν άντρα, με τα καλά της και με τα κακά της. Ο έρωτας των ώριμων ανθρώπων χειρίζεται την αμφιθυμία. Όταν κάποιος έχει πάρει αγάπη, μεγαλώνοντας είναι έτοιμος να πάρει και να δώσει χαρά, και τότε είναι ευτυχισμένος.

— Μου αρέσει πολύ κάτι που γράφετε, ότι η αρχή της αγάπης είναι η ευγνωμοσύνη. Νιώθουμε ευγνωμοσύνη, όταν υπάρχει κάποιος που αγαπάμε...

...και που μας αγαπάει! Νιώθουμε ευτυχείς γιατί δεν είμαστε μόνοι. Όπως στην αρχή. Λέει το παιδί, αυτός ο άνθρωπος με αγκαλιάζει, μου μιλάει, με θρέφει, με θέλει... Αυτή την ευγνωμοσύνη τη νιώθουμε και στον έρωτα και στην αγάπη, ερωτική ή φιλική. Το βασικό πρόβλημα στη ζωή είναι ότι χρειαζόμαστε να ακουμπάμε το χέρι κάποιου και να μας νοιάζεται και να τον νοιαζόμαστε κι εμείς, να μας προστατεύει, να μας αγαπάει και να τον αγαπάμε, να μας κάνει να νιώθουμε ότι αξίζουμε. Όταν φοβόμαστε ότι θα πεθάνουμε κρατιόμαστε από τη μαμά. Όταν μεγαλώνουμε, θέλουμε κάποιον που να έχει στενή σχέση μαζί μας, για να μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τη ζωή, τον φόβο του θανάτου, την αρρώστια... Νιώθουμε λιγότερο μόνοι έτσι, για αυτό είναι σημαντικός ο έρωτας και κυρίως η αγάπη. Αν τα συνδυάσεις και τα τρία, και να κάνεις και σεξ,

και να περνάς καλά, να σου αρέσει να μιλάτε, να ταιριάζετε, και να σου θυμίζει και πράγματα, αυτά της μαμάς που πήρες ή δεν πήρες, τότε είσαι ευτυχής».

“Αγάπη είναι να μην περιμένεις πολλά πράγματα από τον άλλο και να θέλεις να του δώσεις”.

“Αγάπη σημαίνει να νοιάζεσαι για κάποιον πέρα από τον εαυτό σου”.

— Μας λέτε ότι η αγάπη, κι ένας καλός γάμος, είναι όταν το ζευγάρι έχει αυτά τα τρία: σεξ, συναισθηματικό δεσμό και νοιάξιμο. Αλλά δεν είναι και το πιο συνηθισμένο...

Είσαι πολύ τυχερός αν τα βρεις, λίγοι τα βρίσκουν. Η αγάπη η πραγματική, που τα συνδυάζει αυτά, είναι ένα 5-10% των γάμων. Όταν και οι δύο έχουν περάσει τα στάδια της παιδικής ζωής χωρίς πολλά προβλήματα είναι πιο ελεύθεροι, αποφασίζουν πιο άνετα, έχουν πιο πολλές επιλογές και έτσι να μπορούν να αφεθούν, να μην έχουν ενοχές, φόβους, να χαίρονται το σεξ. Οι περισσότεροι άνθρωποι είμαστε ανώριμοι, κι έτσι κάνουμε ανώριμους γάμους. Βάσει διεθνών στατιστικών το 80% των ζευγαριών δεν τα πάνε καλά. Το 50% χωρίζουν (40% στην Ελλάδα, αλλά θα πάει κι εδώ 50%). Το 30% δεν χωρίζουν –γιατί έχουν παιδί, είναι τα οικονομικά, έχουν μια ασφάλεια, βολεύονται–, αλλά δεν περνάνε καλά. Οπότε οι σχετικά καλοί γάμοι είναι ένα 20%, από τη δική μου εμπειρία ένα 5-10% ταιριάζουν, υπάρχει επαφή ψυχική, τους αρέσουν τα ίδια πράγματα, αυτοί είναι πραγματικά ευτυχισμένοι. Όσο πιο ανώριμος είναι κανείς, τόσο πιο πολύ οι επιλογές του είναι ασυνείδητες, είναι υποχρεωτικές, και τόσα προβλήματα θα έχει στον γάμο του.

— Μετά, στον 5ο χρόνο, στο οιδιπόδειο, τα κορίτσια στρέφονται στον πατέρα και τα αγόρια στη μητέρα. Πάλι, το πώς λύθηκε αυτό το στάδιο, καθορίζει την επιλογή συντρόφου...

Κοίταξε, υπάρχουν δύο είδη μητέρας. Η μητέρα του πρώτου έτους –όταν το είχα γράψει δεν είχε γίνει δεκτό, τώρα όλοι οι ψυχαναλυτές το υιοθετούν, ότι ο πρώτος χρόνος είναι ο πιο σημαντικός στη ζωή μας–, που είναι το πιο σημαντικό πρόσωπο γιατί το παιδί τότε τη χρειάζεται για να επιβιώσει. Η ψυχανάλυση και ο Φρόιντ μίλησαν περισσότερο για τον 3ο με 5ο χρόνο, τότε το παιδί περνάει το οιδιποδεικό στάδιο. Οπότε, στον τρίτο χρόνο, περίπου, το κορίτσι, ενώ αγαπούσε τη μάνα του, ανακαλύπτει ένα θεοπέσιο πλάσμα, τον πατέρα, και γεννιούνται μέσα του έντονα σεξουαλικά αισθήματα. Στο Λονδίνο, όπου ήμουν διευθυντής Ψυχιατρικής Κλινικής, έβλεπα πολλά κορίτσια που έρχονταν με τη μητέρα τους. Είχαμε, λοιπόν, ένα κουκλόσπιτο που παίζαμε, και είχε κούκλες με φιγούρες τη μαμά, τον μπαμπά, τα παιδιά... Τα περισσότερα κορίτσια έπαιρναν τη φιγούρα της μαμάς και την έβαζαν στη λεκάνη της τουαλέτας με το κεφάλι κάτω. Και τη φιγούρα του μπαμπά και του κοριτσιού τις έβαζαν στο κρεβάτι... Τα παιδιά στον τρίτο με πέμπτο χρόνο έχουν έντονη σεξουαλικότητα προς τον γονιό του αντίθετου φύλου. Τα αγόρια, τώρα, δεν φεύγουν ποτέ από τη μητέρα, ο άντρας μένει με τη μάνα, στον πρώτο χρόνο για να επιβιώσει, και στο οιδιπόδειο, μετά, θέλει να τη φιλά στο στόμα, να την πασπατεύει, να την παντρευτεί... Για να

έχουν τη μαμά, πρέπει να σκοτώσουν τον μπαμπά, όπως ο Οιδίποδας. Τότε αισθάνονται μεγάλη ενοχή, και φόβο. Δεν ξαναζούμε τον ίδιο έρωτα όπως τον οιδιποδεικό, αλλά αυτό ψάχνουμε. Επιλέγουμε τον πατέρα ή τη μητέρα που θα θέλαμε να έχουμε. Αυτό εννοούμε εξιδανίκευση. Και μετά θέλουμε να αλλάξουμε τον άλλο.

“Η οικογένεια είναι κάτι από το οποίο δεν μπορούμε να ξεφύγουμε εύκολα. Η οικογενειακή ατμόσφαιρα επαναβιώνει στον γάμο”.

ΟΤΙ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ το επεξεργάστηκε στην κλινική του εμπειρία με τους θεραπευόμενούς του, αλλά και στα προσωπικά του βιώματα. Ο λόγος του έχει μια ανθρωπιά, μια ψυχία που σε κάνει να θες να πας κοντά του, να ακούσεις ή να διαβάσεις όσα έχει να σου πει. Μου μιλάει απενοχοποιημένα, ανοιχτά. Μου λέει για τη «θηλυκή» του πλευρά, που έχουν οι ποιητές, οι λογοτέχνες – «από μικρός ήμουν άριστος μαθητής και είχα ευαισθησίες, 12 χρόνων έγραφα ποιήματα που δημοσιεύονταν με ψευδώνυμο και έλεγαν ότι είμαι ο Βενέζης, τα πρώτα μου λεφτά έτσι τα έβγαλα, στην αρχή ήθελα να γίνω συγγραφέας». Αυτό άρεσε στις γυναίκες, περισσότερες στις Βρετανίδες από ό,τι στις Ελληνίδες, οι κοπέλες ήθελαν έναν άντρα που να μοιάζει με τον μπαμπά τους, οι Ελληνίδες είχαν άλλα πρότυπα. «Σεβόμουν τις γυναίκες, ήμουν ευαίσθητος, καλλιεργημένος, δεν ήμουν απότομος, ντροπέρομαι... έβλεπα τις γυναίκες σαν ανθρώπους, μου άρεσε να συζητάω μαζί τους, δεν είχα στο μυαλό μου μόνο το σεξ. Βέβαια, στην αρχή το σεξ οι άντρες το έχουν πολύ στο μυαλό τους... οι γυναίκες είναι πιο απαλές, πιο τρυφερές...» Μου μιλάει για τη γνωριμία με τη γυναίκα του, στο Λονδίνο. «Εγώ δεν ήθελα να παντρευτώ Ελληνίδα, αλλά είχε ξετρελαθεί μαζί μου, ήταν όμορφη κοπέλα, και μου έδωσε αυτά που δεν είχα πάρει από τη μάνα μου. Όχι ότι δεν ήταν σχετικά καλή η μάνα μου, αλλά είχε 6 παιδιά, εγώ ήμουν ο πρώτος και πήγαινα πίσω-πίσω, είχε τα καινούργια παιδιά κάθε φορά». Ήταν ώριμος γάμος; «Όχι, δεν έκανα ώριμο που με ανέχτηκε τόσο χρόνια». Με τη γυναίκα μου δεν ταιριάζαμε, και τώρα δεν ταιριάζουμε, η επιλογή η ώριμη είναι να ταιριάζεις με κάποιον, να μιλάς και να καταλαβαίνεστε, αυτή είναι η ομοιοματική επιλογή».

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΝΕΙ... «Στη γυναίκα μου Αθηνά, μακρόχρονη σύντροφο στις περιπέτειες του γάμου». Η μεγαλύτερη του εμπειρία, πέρα από τα ζευγάρια που είδε ως θεραπευτής, ήταν η σχέση του μαζί της, «που περιείχε στιγμές αγάπης, πάθους, ευγνωμοσύνης, τρυφερότητας, αλλά και θυμού, απογοήτευσης, κακίας, που είναι και το συνθετικότερο αμάλγαμα των περισσότερων γάμων και σχέσεων. Είμαι ευγνώμων που με ανέχτηκε τόσα χρόνια». Να τη η ευγνωμοσύνη, που γεννάει η αγάπη. Δεν είμαστε εκεί από την αρχή, μπορούμε όμως, ίσως, να φτάσουμε. Οι περισσότεροι άνθρωποι είμαστε ανώριμοι, «είναι αναγκαίο κακό» μου λέει. Δεν υπάρχει το ιδανικό, υπάρχει η συμφιλιώση, να το προσπαθεί να καταλαβαίνει κανείς τις αιτίες της δυστυχίας του, αν δυστυχί, «γιατί μας συμβαίνει ότι μας συμβαίνει, γιατί θυμώνουμε, γιατί φωνάζουμε, γιατί λέμε “εσύ φταις”...». Ο κ. Γιωσαφάτ μας βάζει να τα σκεφτούμε όλα αυτά, τους μηχανισμούς που μας οδηγούν σε μια «αναγκαστική επανάληψη» επιλογών, αλλά και τη θεραπεία σαν διέξοδο, το *σενάριο* που είναι γραμμένο μέσα μας προσπαθούμε εκεί να το φέρουμε στην επιφάνεια και να το κάνουμε συνειδητό. Και τότε αποκτούμε μεγαλύτερη ελευθερία δράσης και επιλογών.

ΤΕΛΙΚΑ, ΝΑ ΠΑΝΤΡΕΥΤΕΙ ΚΑΝΕΙΣ Ή ΝΑ ΜΗΝ ΠΑΝΤΡΕΥΤΕΙ; Αυτό που είναι αναγκαίο, λέει, είναι ότι μετά τα 40 χρειάζεσαι ένα σύντροφο. Αν και παραμύθιο δύσκολος γρίφος, γιατί την ίδια στιγμή που «τη μεγαλύτερη ευτυχία τη δίνει ο γάμος», στατιστικά «ο γάμος είναι και η μεγαλύτερη αιτία κατάθλιψης». Το ασυνείδητό μας δεν μεγαλώνει μαζί μας, τα πράγματα υπάρχουν μέσα μας με τη μορφή που ήταν στην παιδική μας ηλικία. «Δεν ξέρει κανείς τον εαυτό του, πρέπει να είναι αρκετά ώριμος. Και πολύ περισσότερο, δεν ξέρει τον άλλον». Οι ανάγκες μας δεν είναι πάντα αυτές που εμείς νομίζουμε, ούτε βέβαια κι οι ανάγκες του άλλου είναι αυτές που εμείς νομίζουμε. «Αυτό είναι μια προβολή δικιά μας. Φανταζόμαστε. Να έχεις ανάγκη από αγάπη και να νομίζεις ότι σε αγαπάει, κι αυτή να μη σε αγαπάει, και να περάσουν έτσι 10-29 χρόνια για να το καταλάβεις... Ε, το ίδιο συμβαίνει και στον άλλο. Όσο πιο ανώριμος είναι κανείς, τόσο πιο τυφλός. Είμαστε τυφλοί σε αυτά τα πράγματα. Αυτά βλέπω σε κάθε γάμο». Και στις περισσότερες σχέσεις, θα προσθέσω. Δεν ξέρω τι λέτε κι εσείς, ποια είναι η δική σας εμπειρία. Ο καθένας ας πει για τον εαυτό του. Ας ξεκινήσουμε από εκεί. **A**

Βαγγέλης Περρής - Τζένη Μελιτά

Γιάννης Νένης

Στέφανος Τσιτσόπουλος

Μάκης Προβατάς

Ελένη Κολοκοτρώνη

Δημήτρης Αθανασιάδης

Δημήτρης Κοττάκης

**102.5
ATHENS
VOICE
RADIO**

*Ακούτε τη Φωνή
της Αθήνας*

ΔΕΥΤΕΡΑ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

νέα γενιά επιχειρηματιών παγκοσμίως έχει αλλάξει το πρότυπο του ιδιοκτήτη μιας επιχείρησης που κοιτάζει μόνο τη δουλίτσα του. Έννοιες όπως η συνεργασία και η συμμετοχή στα κοινά –αφού πρώτα αντιμετωπίστηκαν με μια

υποτιμητική συμπάθεια– ξεπέρασαν τα όρια του ίδιου συμφέροντος ή της συνδικαλιστικής δράσης και δημιούργησαν κάτι που η ίδια η κοινότητα της «νέας οικονομίας» αποκαλεί «οικοσύστημα». Οι ίδιοι οι επιχειρηματίες χρηματοδοτούν άλλους επιχειρηματίες, κάποιιοι εκ των οποίων μετεξελίσσονται σε ανταγωνιστές τους ή συμμετέχουν

στην υλοποίηση των ιδεών νέων στελεχών για τα οποία παλαιότερα επικρατούσε η άποψη ότι «πρέπει να ψηθούν» και αναλαμβάναν ευθύνες λίγο πριν το τέλος του εργασιακού τους βίου.

Με αφορμή μια πρωτοβουλία του ΣΕΒ *Innovative Greeks* για να φέρει κοντά Έλληνες απ' όλο τον κόσμο που διακρίνονται σε καινοτόμες δράσεις, συζητήσαμε με τον Μάρκο Βερέμη, Συνιδρυτή και Πρόεδρο της *Upstream* αλλά και Εταίρο στην *BigPi VentureCapital*. Συζητήσαμε για την καινοτομία φυσικά, για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας μετά την πανδημία,

αλλά και τη νέα επιχειρηματικότητα που δημιουργεί αξία για τη χώρα μας.

Μιλώντας για τη γενιά των επιχειρηματιών της διαφοροποίησης, θα ήταν ανακόλουθο αν η συζήτησή μας δεν εκτεινόταν και σε άσχετα θέματα. Έτσι είχα την ευκαιρία να μάθω πώς αντιμετωπίζει ένας επιχειρηματίας του «νέου κύματος» τη δημόσια παιδεία στη χώρα μας ή την άποψή του για το πώς θα επιδράσει η τεχνολογία στις κοινωνίες.

Τι είναι η κοινότητα των καινοτόμων Ελλήνων και πώς μια θεωρητική συζήτηση στα πλαίσια ενός συνεδρίου μπορεί πρακτικά να βοηθήσει ανθρώπους να αναπτύξουν τις δικές τους ιδέες;

Υπάρχουν πολλοί αξιόλογοι Έλληνες ανά τον κόσμο στον χώρο της καινοτομίας –ερευνητές, στελέχη και επιχειρηματίες– αλλά δεν είναι οργανωμένοι σε μια κοινότητα. Πολλοί περισσότεροι από την παγκόσμια αναλογία μας με βάση τον πληθυσμό της Ελλάδας. Έχουμε συγκριτικό πλεονέκτημα στον τομέα αυτό. Για παράδειγμα, 3% των καθηγητών με σημαντικές εκδόσεις είναι Έλληνες. Ο στόχος των *Innovative Greeks* είναι να δημιουργήσει μια πλατφόρμα που θα δώσει την ευκαιρία να γνωριστούν μεταξύ τους και τελικά να συνεργαστούν μέσα από εργαλεία όπως θέσεις

ΜΑΡΚΟΣ ΒΕΡΕΜΗΣ

Ένας επιχειρηματίας του «νέου κύματος»

Του ΣΤΑΜΑΘΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

εργασίας και κοινά έργα. Η έμφαση είναι στη μεταξύ τους επαφή και όχι τόσο σε θεωρητικές συζητήσεις. Κάνουμε μια αρχή 2&3 Μαρτίου με λαμπρούς ομιλητές σε μια διαδικτυακή συζήτηση, όπως τη Βικτώρια Σταυρίδου -Coleman, DARPA Director (υπεύθυνη της αμυντικής τεχνολογίας των ΗΠΑ), τον Στέλιο Παπαδόπουλο, Πρόεδρο της Biogen και τον Πρόεδρο της Paramount Pictures Jim Γιαννόπουλο. Όλες οι πληροφορίες βρίσκονται στο www.innovativegreeks.gr

Μήπως όλες αυτές οι δράσεις αφορούν απλά μια ελίτ που αρέσκεται στο να μιμείται ό,τι συμβαίνει στην πραγματικά καινοτόμο Αμερική; Εκεί δηλαδή που οι άνθρωποι έχουν λύσει τα βασικά προβλήματα του τεχνολογικού αναλαβητισμού;

Η τεχνολογία δημιουργεί παγκόσμια προϊόντα για όλους. Από το εμβόλιο του COVID μέχρι το Airbnb. Δεν είναι απαραίτητο να είσαι τεχνικά ενήμερος για να απολαύσεις τα προνόμια. Η Αμερική έχει ολόκληρες περιοχές που είναι εντελώς αμόρφωτες. Πρακτικά η τεχνολογία έχει λειτουργήσει ως ο μεγάλος εξισορροπητής. Δίνει τη δυνατότητα σε ομάδες ανθρώπων από οπουδήποτε στον κόσμο να κατακτήσουν μια παγκόσμια αγορά. Δεν είναι μιμητισμός, είναι απλά κοινή και καλή πρακτική.

Το βασικό πρόβλημα που καλούνται να αντιμετωπίσουν πολλοί Έλληνες επιχειρηματίες, σχετίζεται με την επιβίωση μετά την πανδημία. Αποτελεί αυτή η συνθήκη κίνητρο ή μήπως η καινοτομία απαιτεί να έχει λυμένα τα προβλήματα επιβίωσης κάθε επιχείρηση;

Η έλλειψη καινοτομίας που χαρακτηρίζει την Ελλάδα της μεταπολίτευσης είναι και ο βασικός λόγος που η οικονομία μας απέτυχε. Σε μια δυτική οικονομία, χωρίς καινοτομία δεν μπορείς να έχεις αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, δεν μπορείς να έχεις εξαγωγές. Εμείς επιλέξαμε τον δρόμο των εισαγωγών και της κατανάλωσης με δανεικά.

Κομβικό πρόβλημα της Ελλάδας αποτελεί το γεγονός ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις παράγουν κυρίως προϊόντα χαμηλής προστιθέμενης αξίας και χαμηλού τεχνολογικού περιεχομένου, τα οποία αντιμετωπίζουν έντονο ανταγωνισμό από χώρες με χαμηλότερο κόστος εργασίας. Το ποσοστό των δραστηριοτήτων υψηλής και μέσης/υψηλής τεχνολογικής έντασης στον κλάδο της μεταποίησης στην Ελλάδα αντιπροσωπεύει μόλις το 17% του συνόλου, τη στιγμή που στην ΕΕ το μέσο ποσοστό είναι 46,5%. Ανάμεσα σε 35 χώρες που αξιολόγησε το Econ Berlin, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 29η θέση στον δείκτη καινοτομίας (διαNEOσις). Σίγουρα η καινοτομία δεν είναι πολυτέλεια και κατάλληλη μόνο για πλούσιες χώρες ή επιτυχημένες επιχειρήσεις. Μπορεί να αλλάξει τη μοίρα μιας χώρας. Είναι προϋπόθεση επιβίωσης και επιτυχίας.

Για δεκαετίες μιλάμε για τις επιχειρήσεις-ζόμπι που ζουν παρασιτικά εις βάρος του κράτους. Η τωρινή συγκυρία με το lockdown έφερε τις επιχειρήσεις αυτές στο χείλος του γκρεμού. Πιστεύετε ότι είναι ώρα για μια σκληρή απόφαση που θα κόψει το οξυγόνο στις επιχειρήσεις αυτές ή πρέπει να συνεχίζει το κράτος να τις χρηματοδοτεί προς όφελος της κοινωνικής ειρήνης;

Οι επιδοτούμενες μη βιώσιμες επιχειρήσεις δεν έχουν θέση σε μια ελεύθερη και δίκαιη οικονομία. Λειτουργούν σε βάρος όλης της χώρας υπονομεύοντας άλλες υγιείς επιχειρήσεις και επιβαρύνοντας κάθε φορολογούμενο πολίτη. Τα δημόσια αγαθά πρέπει βέβαια να προσφέρονται από το

κράτος ή υπό την αυστηρή επίβλεψή του.

Δεν είναι λίγοι εκείνοι οι οποίοι υποστηρίζουν ότι για να ξεπεράσουμε την τρέχουσα κρίση που δημιουργήσε η πανδημία, χρειάζονται αντισυμβατικά εργαλεία. Μπορείτε να σκεφθείτε ποια θα μπορούσαν να είναι;

Χρειαζόμαστε πρωτότυπη σκέψη. Μέσα στα επόμενα χρόνια πρέπει να δούμε περισσότερα startups με ταχύτατη ανάπτυξη, μεγάλες ξένες εταιρίες να στίνουν κέντρα έρευνας στην Ελλάδα, τον μετασχηματισμό υφιστάμενων ελληνικών επιχειρήσεων προς πιο καινοτόμα προϊόντα και σημαντικές εξαγωγές και πανεπιστήμια που θα δημιουργούν έρευνα που μεταφράζεται σε πατέντες και οικονομικό αντίκρυσμα. Όλα τα παραπάνω απαιτούν περισσότερο καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό από αυτούς που διαθέτουμε αυτή τη στιγμή. Συνεπώς η Ελλάδα πρέπει όχι μόνο να φέρει κάποιους από αυτούς που χάσαμε στο brain drain αλλά και «ψηφιακούς νομάδες» από τη γειτονιά μας αρχικά και αργότερα από όλο τον κόσμο.

Η ταχύτητα εξέλιξης της τεχνολογίας μεγαλώνει το χάσμα μεταξύ των αναλαβητών και των καταρτισμένων. Πώς φαντάζεστε ότι θα είναι ο κόσμος τις επόμενες δύο δεκαετίες; Θα αλλάξει η ταξική διάκριση και βασικό κριτήριο της θα είναι η εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες;

Δεν το πιστεύω. Η τεχνολογία γίνεται όλο και πιο προσιτή στους ανθρώπους και έχω την αίσθηση πως σε μερικά χρόνια θα υπάρχουν ελάχιστοι πραγματικά αναλαβητές. Θυμίζω πως για το ίδιο χάσμα μιλούσαν πολλοί με την έλευση του τηλεφώνου ή και της τηλεόρασης.

Η χώρα μας παλεύει να απεμπλακεί από παθογόνες που έχουν κρατήσει το εκπαιδευτικό σύστημα σε μια μάλλον απελπιστική κατάσταση. Οι μαθητές των σχολείων μας πατώνουν στα διεθνή τεστ δεξιοτήτων και οι ανώτατες σχολές μας είναι προσανατολισμένες σε μοντέλα πολλών δεκαετιών πίσω. Μήπως έχουμε ήδη υπονομεύσει το μέλλον των επόμενων γενιών και της χώρας συνολικότερα;

Η κατάσταση δεν είναι απελπιστική, έχουμε κάποια στοιχειά θετικά και κάποια πολύ αρνητικά. Το θετικό είναι ότι ακόμη και σήμερα, με τον τρόπο που διδάσκονται οι θετικές επιστήμες στα σχολεία, έχουν σαν αποτέλεσμα ιδιαίτερα καταρτισμένους μαθητές. Ομοίως και σε επίπεδο πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, συνεχίζουμε να έχουμε μια εισροή αποφοίτων πολύ υψηλού επιπέδου στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο χώρο της τεχνολογίας.

Το αρνητικό σχετίζεται με το γεγονός ότι ο κόσμος έχει αλλάξει και πολλές χώρες έχουν μείνει πίσω. Μεταξύ αυτών και η δική μας. Δεν είμαστε οι μόνοι στο δυτικό κόσμο. Αν εξαιρέσει κανείς τη Σουηδία ή το Ισραήλ, θα μπορούσε να πει ότι το ίδιο φαινόμενο –της υστέρησης– παρατηρείται και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Χρειάζεται να αλλάξουμε δραστικά κάποια στοιχεία της εκπαίδευσης για να συμβαδίζουμε με τις εξελίξεις.

Το πρώτο είναι η έμφαση στην ομαδική εργασία. Οποιοσδήποτε θέλει σήμερα να έχει μια καριέρα, πρέπει να είναι καλός μάντζερ ή να συνεργάζεται. Όπως έχει πει και ο Μάικλ Τζόρνταν, τα ταλέντα κερδίζουν ματς, οι ομάδες κερδίζουν πρωταθλήματα. Η εκμάθηση της ομαδικής εργασίας και της συνεργασίας λείπει παντελώς από τα σχολεία και τα πανεπιστήμια μας.

Το δεύτερο στοιχείο είναι ότι πλέον ο κάθε μαθητής και κάθε φοιτητής πρέπει να είναι ο καλύτερος πωλητής του εαυτού του και πρέπει να έχει μάθει

από μικρή ηλικία πώς να μιλάει μπροστά σε κόσμο και να παρουσιάζει το έργο του. Κάτι που για τη συντριπτική πλειοψηφία των Ελλήνων μαθητών δεν έχει καν τεθεί ως θέμα.

Το τρίτο είναι φυσικά το ζήτημα της παραγωγίας. Βιώνουμε την 4η βιομηχανική επανάσταση και ζούμε σε έναν κόσμο όπου τα μηχανήματα παίρνουν πολλές από τις αποφάσεις που παλαιότερα έπαιρναν άνθρωποι, βασιζόμενα σε αυτοματοποιημένη σκέψη. Αυτό συνεπάγεται ότι οι άνθρωποι θα χρειάζονται περισσότερο από ποτέ κριτική σκέψη. Το συμπέρασμα αυτό δεν συμβαδίζει σε καμία περίπτωση με το σύστημα παραγωγίας που έχουμε ειδικά στις ανθρωπιστικές επιστήμες.

Η Ελλάδα βρίσκεται για δεύτερη δεκαετία στο μάτι ενός οικονομικού κυκλώνα. Η επιχειρηματική ηγεσία της χώρας φέρει ευθύνη για αυτή τη διαρκή ανακύκλωση των κρίσεων διαφθοράς, χρεοκοπίας και δανεισμού; Κάποιοι άλλαξαν την έδρα της επιχείρησής τους, άλλοι στήριξαν παλαβές θεωρίες συνωμοσίας, ενώ αρκετοί βολεύονται διαχρονικά με αυτό το νοσηρό κλίμα. Ελάχιστοι δε, τολμούν να μιλήσουν για τέτοια θέματα. Ποιο είναι το σχολικό σας;

Θεωρώ ότι η Ελλάδα πάσχει από αυτό το πρόβλημα επί δεκαετίες και σε έναν βαθμό είναι δικαιολογημένη η αρνητική καρικατούρα της επιχειρηματικότητας που έχει επικρατήσει. Όμως, την ίδια στιγμή, τα τελευταία δέκα χρόνια έχει γεννηθεί ένα νέο οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων που εξαίζουν, δεν έχουν καμία σχέση με το δημόσιο και καινοτομούν. Αυτές οι ομάδες ανθρώπων με τελειώς διαφορετικές αξίες από τους προηγούμενους, δηλαδή αξιοκρατία, σκληρή δουλειά και φιλοδοξία, κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα οικοσύστημα. Ένα οικοσύστημα που είχε μηδενική αξία πριν από μερικά χρόνια αλλά έχει σήμερα αξία άνω των 4 δισ. ευρώ.

Αρκεί όμως η επιτυχία στον κλάδο σου για να συνεισφέρεις στην κοινωνία;

Αν ο καθένας κάνει σωστά τη δουλειά του, αυτόματα συνεισφέρει στην κοινωνία, καθώς η αριστεία και η προκοπή πάντα διαχέονται σε βάθος χρόνου.

Δεν απαιτούνται όμως και πιο παραδοσιακές αξίες, όπως η φιλοπατρία;

Το να κάνει κανείς καλά τη δουλειά του είναι ο πιο ασφαλής τρόπος με το έργο του και όχι με τα λόγια να συνεισφέρει στη χώρα του. Φιλόπατρις είναι κάποιος που ξυπνά κάθε πρωί και κάνει με συνέιδηση τη δουλειά του. Τα υπόλοιπα είναι φασαρία.

Όλα αυτά τα «νέα ήθη» μήπως είναι ένα καλό αμπαλάζ, αλλά τελικά και πάλι στο επίκεντρο βρίσκεται η επιθυμία ενός ανθρώπου να πετύχει τον σκοπό του;

Αν κανείς κοιτάξει και τις μετοχικές συνθέσεις θα διαπιστώσει ότι κατά κύριο λόγο οι επιχειρήσεις της «νέας οικονομίας» είναι πολυμετοχικές. Με αυτή την έννοια περνάμε σε ένα άλλο μοντέλο ιδιοκτησίας και οικονομίας. Ένα μοντέλο όπου η διαφοροποίηση και η πολυπολιτισμικότητα αποτελούν πλεονέκτημα και όχι κάτι που πρέπει να φοβάται κανείς. Από τη σεξουαλικότητα και το φύλο μέχρι την καταγωγή. Οι έρευνες λένε ότι όσο πιο ποικιλόμορφη είναι μια ομάδα τόσο πιο πολλές πιθανότητες έχει να καινοτομήσει. Αν βάλεις μια ομοιογενή ομάδα από Έλληνες σαραντάρηδες –σαν εμάς– να εργασθεί και να καινοτομήσει, οι πιθανότητες επιτυχίας είναι σίγουρα μικρότερες σε σύγκριση με μια πλήρως διαφοροποιημένη ομάδα, για να μην πω μηδαμικές. **A**

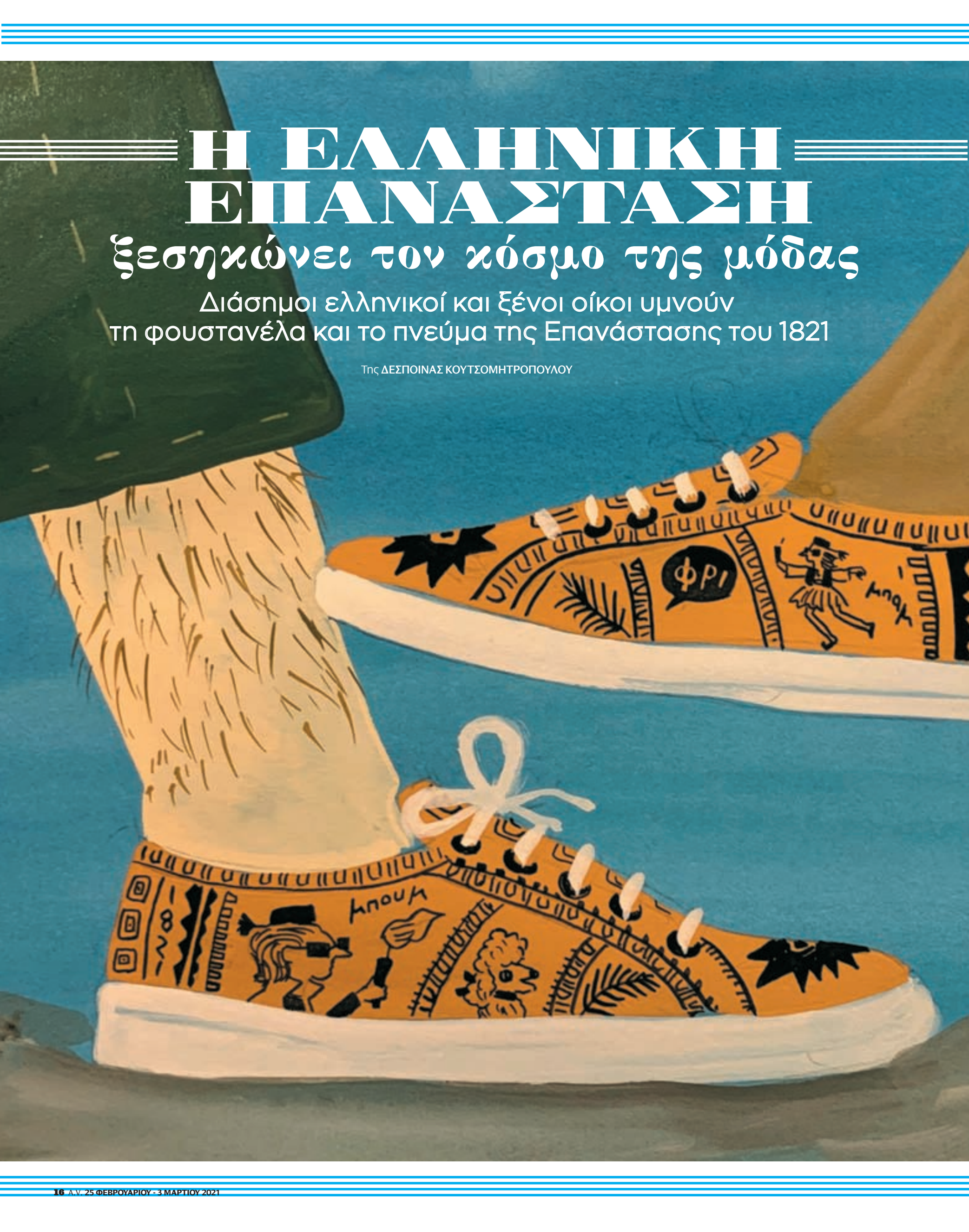
Η ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ. ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΗ ΜΟΙΡΑ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ. ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

ξεσηκώνει τον κόσμο της μόδας

Διάσημοι ελληνικοί και ξένοι οίκοι υμνούν
τη φουστανέλα και το πνεύμα της Επανάστασης του 1821

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Όταν ακόμα και ο εμβληματικός οίκος Dior προτίθεται να σχεδιάσει συλλογή με αναφορές στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στη συμπλήρωση δύο αιώνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, τα ελληνικά brands δεν θα μπορούσαν να μείνουν με σταυρωμένα χέρια. Παρουσιάζουν ρούχα, παπούτσια, τσάντες, είδη σπιτιού, κοσμήματα εμπνευσμένα από την επέτειο των 200 χρόνων, από το καθοριστικό ιστορικό γεγονός της Επανάστασης του 1821. Το σεγκούνι, η φουστανέλα, το ζιπούνι, η κεντημένη φέρμελη, οι ντουλαμάδες διατηρούν την ιστορική τους διάσταση καθώς εκτινάσσονται στο σήμερα. Ή, αλλιώς, το rebranding της φουστανέλας στο catwalk του διαδικτύου με μια πτυχή της παράδοσης να αγκαλιάζει σύγχρονες σιλουέτες με καλαισθησία, τόλμη και πολυτέλεια.

SUPERGA X KONSTANTIN KAKANIAS BY KALOGIROU

Η ιστορική ελληνική φίρμα παπουτσιών **Καλογήρου** θα συμμετάσχει στους εορτασμούς με ένα εξαιρετικά δημιουργικό, μοντέρνο και (κυρίως) fun τρόπο: Σε συνεργασία με το ιταλικό brand **Superga** και τον διεθνή καταξιωμένο Έλληνα καλλιτέχνη **Κωνσταντίνο Κακανιά**, που ζει και εργάζεται στο Λος Άντζελες, δημιούργησε ένα *limited edition* παπούτσι με την εικαστική υπογραφή του Κακανιά που δεν είναι άλλη από την εξωφρενική μας *κυρία Τεπενδρή*. Η εκκεντρική και συναρπαστική περσόνα που έχει δημιουργήσει ο καλλιτέχνης μεταμορφώνεται για τη συλλεκτική αυτή capsule συλλογή, σε ηρώδα της Ελληνικής Επανάστασης, με τον ίδιο δυναμισμό, πάθος και αποφασιστικότητα που μας έχει συνηθίσει χρόνια τώρα να αντιμετωπίζει την εκλεκτική της καθημερινότητα. Με σταθερή παρουσία στο εικαστικό σύμπαν του καλλιτέχνη από τη στιγμή που έκανε το ντεμπούτο της στη Νέα Υόρκη το 1992, η κυρία Τεπενδρή είναι μια θρυλική κοσμοπολίτισσα, μια κυρία της καλής κοινωνίας που φοράει δημιουργίες υψηλής ραπτικής και συλλέγει έργα τέχνης. Η συλλογή «*Superga X Konstantin Kakaniias*» που δημιούργησε η Καλογήρου αποτελείται από 200 αριθμημένα κομμάτια γυναικεία, ανδρικά και εφηβικά, τα οποία είναι διαθέσιμα διεθνώς αποκλειστικά είτε μέσα από τα φυσικά καταστήματα ΚΑΛΟΓΙΡΟΥ είτε μέσω του ηλεκτρονικού καταστήματος www.kalogirou.com σε μέγεθος από 34 έως και 46 και τιμή 175 ευρώ το ζευγάρι.

1821 POUCH BAG BY CALLISTA

Η ελληνική εταιρία **Callista Crafts**, με τις υπέροχες τσάντες, έχει σχεδιάσει μια εξαιρετικά καλαίσθητη τσάντα-πουγκί, την 1821 pouch bag. Φέτος, την Άνοιξη, η φουστανέλα θα φορεθεί και σε τσάντα. Πραγματικά υπέροχη, η pouchbag παραπέμπει ευθέως στις 400 λευκές πιέτες της εθνικής μας φορεσιάς και διαθέτει μαύρο ζωνάρι με τη χαρακτηριστική πλεξίδα της Callista σε χρυσή λαδιά από χρωσπ. «Με την ευκαιρία του εορτασμού των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση αποκωδικοποιώ την παραδοσιακή ελληνική φορεσιά και σχεδιάζω αυτό το πουγκί χρησιμοποιώντας ένα κόκκινο ανάποδο φέσι σαν βάση του, το στολίζω με δερμάτινη φουστανέλα και φούντες του τσαρουχιού» διευκρινίζει για το νέο σχέδιο η **Ελβίρα Παναγιωτοπούλου**, Creative Director της Callista. Θα διατεθεί σε εξαιρετικά περιορισμένο αριθμό.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ ZEUS+DIONE

Και στο brand **Zeus+Dione** στριφογυρίζει η φουστανέλα, αλλά στη συλλογή με πηγή έμπνευσης το 1821 διακρίνεται και ένα ξεχωριστό σύνολο. Το top και η μάζι φούστα **HELLAS**, με τις μπλε και λευκές ρίγες, αποτίουν φόρο τιμής στην ελληνική σημαία. Ο επαναστατικός άνεμος του 1821 συμβολίζει για τον ελληνικό οίκο μόδας την καινούρια αρχή. Κυριαρχούν όλες οι αποχρώσεις του ελληνικού μπλε, μαζί με το κόκκινο καρμίνιο, το κοκκινωπό-καφέ χρώμα, το υπόλευκο, το κυπαρισσί, το χρώμα της άμμου. Η **Ιλεάννα Μακρή** σχεδίασε τα κοσμήματα της συλλογής επιστρατεύοντας την παραδοσιακή τεχνική της συρματερής, που έχει τις ρίζες της στην παραδοσιακή αργυροχρυσοχοΐα των Ιωαννίνων. Τα σανδάλια, που έχουν κάτι από revisited τσαρούχι, υπογράφει η **Ancient Greek Sandals**.

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑ ANCIENT GREEK KALLOS

Η, αλλιώς, η «1821-2021 *Bouboulina capsule collection*» από τη φίρμα **Ancient Greek Kallos**, αποτυπώνει σε σύγχρονο πατρόν την ομορφιά και την αρμονία μαζί με στοιχεία της παράδοσης. Η φουστανέλα γίνεται ένα εξαιρετικά θηλυκό μίνι φόρεμα, που φοριέται με ζώνη στη μέση και κεντημένο γιλέκο. Τα χρώματα είναι ζεστά και έντονα, οι σιλουέτες δυναμικές και τα φορέματα χατά. Η ηρωίδα του 1821 Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα ενέπνευσε τους σχεδιαστές του brand που αφιερώνουν τη συλλογή «*Bouboulina*» στις σύγχρονες γυναίκες του κόσμου που λατρεύουν να φορούν ρούχα με DNA.

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ X MARY KATRANTZOU

Χάρη της επετείου των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση του 1821 έγιναν haute couture και τα δώρα εθιμοτυπίας της Προεδρίας της Δημοκρατίας. Φουλάρια από μετάξι Σουφλιού και γραβάτες, που θα δίνονται ως δώρα σε εθιμοτυπικές εκδηλώσεις της Προέδρου, Κατερίνας Σακελλαροπούλου, παραχώρησε ευγενικά η σχεδιάστρια **Μαίρη Κατράντζου**. Μια γαλανόλευκη σημαία, ελληνικές γραμματοσειρές, κομμάτια της Ελλάδας πάνω στον χάρτη, και αναφορές στον αισθητικά πλούσιο Μινωικό πολιτισμό. Ψηφιδωτά από ψηφιακά σχέδια που συνθέτουν τη νέα εικόνα μιας χώρας η οποία κρατάει γερά το αδιάκοπο νήμα που τη συνδέει με το ένδοξο παρελθόν της.

Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ DIOR

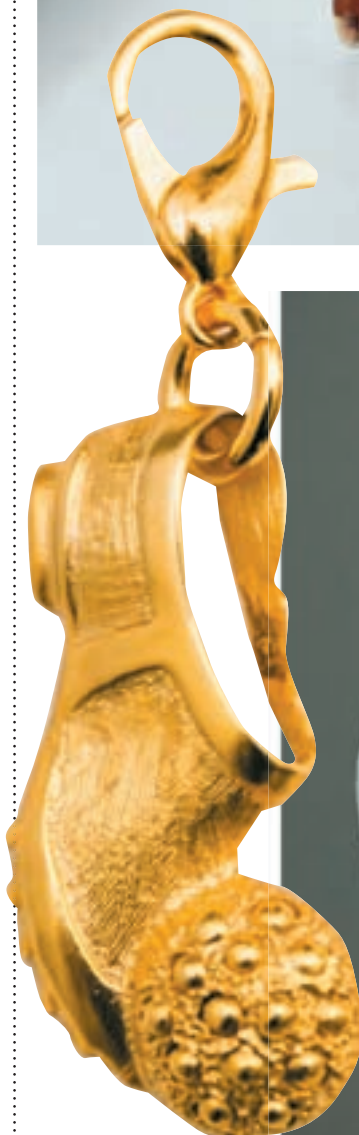
Ο πάντα τολμηρός οίκος **Dior**, αν και φέτος (*συλλογή Άνοιξη-Καλοκαίρι*) καταπιάστηκε με την ανάγνωση των καρτών ταρώ και με γυναικείες φιγούρες όπως η Νικόλ Κίντμαν στο Undoing, σχεδιάζει εντός του 2021 να δημιουργήσει συλλογή με αφορμή τη συμπλήρωση 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης. Για τον λόγο αυτό στελέχη του εμβληματικού οίκου μόδας με επικεφαλής την καλλιτεχνική διευθύντρια Μαρία Γκράτσια Κιούρι ταξίδεψαν μέχρι την Καλαμάτα, στα μέσα του περασμένου Δεκεμβρίου, όπου επισκέφτηκαν τη **Συλλογή Ελληνικών Ενδυμασιών «Βικτώρια Γ. Καρέλια»**. Το μουσείο που στεγάζει την εκπληκτική συλλογή άνοιξε ειδικά για την περίπτωση, με παρουσία στη ξενάγηση την ίδια τη δημιουργό της, Βικτώρια Καρέλια, αλλά και τη σύζυγο του πρωθυπουργού Μαρέβα Γκραμπόφσκι, εκ των συνιδρυτριών του οίκου Zeus+Dione.

Zeus+Dione

Callista Crafts

▼ Hermès

▲ Μουσείο
Κυκλαδικής Τέχνης

Ancient
Greek Kallos

ΟΥΖΑΚΙ GOGREEK

Δεν θα 'μνε έξω από την προσπάθεια το παραδοσιακό ελληνικό ποτό. Και ουζάκι λεβέντης εύζωνας με το ταίρι του από τη βραβευμένη εταιρία **gogreek**, που είχε σχεδιάσει παλαιότερα ολόκληρο το δωδεκάθεο σε μικρές εξαιρετικά καλαίσθητες φιάλες με ούζο, τώρα κυκλοφορεί τον μυστακοφόρο εύζωνα με τη φουστάνελα και τη τσαρούχια του α λα μπρατσέτα με τη γλυκύτατη καλή του σε υπέρκομψη παραδοσιακή φορεσιά. Αποδεικνύουν ότι το ελληνικό design μπορεί να σχεδιάσει.

ΤΟ ΜΕΤΑΞΩΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ HERMES

Αυτός θα μπορούσε να ήταν ο τίτλος παλαιότερου μαντιλιού του οίκου **Hermès**, το οποίο δημιούργησε η Γαλλο-Ελληνίδα σχεδιάστρια του οίκου, **Ιουλία Αμπαντή**. Η συνεργασία της κυρίας Αμπαντή με τον εμβληματικό οίκο μόδας ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του 1960 με το μαντίλι *Tribord*. Διαχρονικό και αριστουργηματικό το περιζήτητο *Carré 1821*, το μεταξωτό τετράγωνο μαντίλι, εμπνευσμένο από την παλιγγενεσία, γοητεύει με τα υπέροχα σχέδια και χρώματα. Εφιπποί ήρωες πολεμιστές, άνδρες, και μια γυναίκα σε μεταξύ με άφθονο γαλλικό άρωμα. Η συλλογή υμνεί τη γαλλο-ελληνική φιλία και πιθανότατα τον Σαρλ Φαμπιέ, τον φιλέλληνα στρατηγό και δημιουργό του πρώτου τακτικού ελληνικού στρατού. Εννοείται πως το μαντίλι δεν φοριέται μόνο από τους λάτρεις της ιστορίας, είναι τόσο όμορφο που απογειώνει το καλό γούστο. Ειδικά όμως για τις φετινές εορτές, ο εμβληματικός Οίκος θα λανσάρει νέο μαντίλι σχεδιασμένο από Έλληνα καλλιτέχνη, το όνομα και το σχέδιο του οποίου προς το παρόν κρατιέται σε άκρα μυστικότητα. Το μόνο γνωστό είναι ότι ο Οίκος θα το λανσάρει την ημέρα της εορτής της 25ης Μαρτίου.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Οι σικ παραλλαγές της φουστάνελας δεν θα μπορούσαν παρά να συνδυαστούν με ένα ταιριαστό κόσμημα. Το επίχρυσο τσαρούχι, από το **Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης**, που κυκλοφόρησε ως γούρι για το 2021, εμπνευσμένο και αυτό από την επέτειο των 200 χρόνων. Το τσαρούχι, το πιο διαδεδομένο υπόδημα των χωρικών της ηπειρωτικής Ελλάδας μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα, έγινε ιστορικό σύμβολο του αγώνα από την ενδυμασία των αγωνιστών του 1821. Εκτός από το τσαρούχι, στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης θα βρείτε ως *charm* τόσο τον γενναίο εύζωνα όσο και την ελληνοπούλα με τη μέση μίσχο. Στο ίδιο Μουσείο θα βρείτε φυσικά και μία σειρά διακοσμητικών πιάτων σε υπέροχα σχέδια και χρώματα με την υπογραφή του Κωνσταντίνου Κακανιά.

Η ΔΑΦΝΗ ΤΟΥ ΖΟΛΟΤΑΣ

Με τη συλλογή *Daphne* ο γνωστός οίκος κοσμημάτων τιμά την επέτειο της εθνεγερσίας. Πηγή έμπνευσης αποτελεί το δάφνινο στεφάνι, που αγκάλιασε τη Γαλανόλευκη από την πρώτη ώρα της απελευθέρωσης της Ελλάδας. Το αειθαλές δαφνόφυλλο, πάνω από όλα έπαινος και συνάμα σύμβολο σωτηρίας και ενότητας, υιοθετήθηκε ως νικητήριο έμβλημα. Παντοτινό κόσμημα του ελληνικού πολιτισμού. Η *Daphne* του **Zolotas** περιλαμβάνει σκουλαρίκια, βραχιόλια και το δάφνινο στεφάνι με καθένα ή με κορδόνι από ασπμμένα, επίχρυσα, χρυσά, έως κοσμήματα από κίτρινο χρυσό 18 καρατίων με διαμάντια.

ΚΑΠΕΤΑΝΙΣΣΑ ΛΑΣΚΑΡΙΝΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΑΡΑΜΠΑΤΖΙΔΟΥ

Η καπετάνισσα Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα φέτος γίνεται μούσα πολλών σχεδιαστών. Με τη συλλογή κοσμημάτων *Laskarina*, η Θεσσαλονικιά σχεδιάστρια **Ειρήνη Αραμπατζίδου** αναβιώνει την εποχή της επανάστασης του 1821 και τιμά αυτή την τόσο σπουδαία ηρωίδα. Η συλλογή είναι βασισμένη στις φούντες, τα κεντήματα και τις κλωστές, αλλά η δημιουργός έκανε την έκπληξη προσθέτοντας μαργαριτάρια, κοράλλια και φτιάχνοντας περίτεχνα δεσίματα. Κατά κυριολεξία φούντα με μαργαριτάρια σε ένα γλυκύτατο συνδυασμό σε σκουλαρίκια και κολιέ. Στο *laskarina_collection* (Instagram) θα απολαύσετε τη συλλογή η οποία είναι αφιερωμένη σε όλες τις ηρωίδες του παρελθόντος και του παρόντος που δεν αναγνωρίστηκαν.

▲ Mary Katrantzou

▲ Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης

▲ Gogreek

COVID-19

Η μάχη του φαρμάκου

Για τα εμβόλια ξέρουμε αρκετά πράγματα, καθώς γίνονται καθημερινά πολλές συζητήσεις. Λιγότερα γνωρίζουμε για τα φάρμακα, για τη θεραπευτική αγωγή που ακολουθείται τόσο για τους ασθενείς που περνούν τη λοίμωξη Covid-19 στο σπίτι, όσο και για αυτούς που νοσηλεύονται στο νοσοκομείο. Για το τι συνέβη στην αρχή της πανδημίας, για τα πρωτόκολλα που ισχύουν σήμερα, για τις πιο πρόσφατες εξελίξεις και για τα νέα φάρμακα που αναμένονται μιλούμε στην ATHENS VOICE με

Παναγιώτης Γαργαλιάνος, Στέλιος Λουκίδης και Ηλίας Παπαθεοδώρου.

Του ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ

ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

ΕΙΝΑΙ ΓΕΓΟΝΟΣ ΟΤΙ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ φάση της πανδημίας η ιατρική κοινότητα ψαχνόταν στα «τυφλά» για το πώς θα μπορούσε να βοηθήσει αποτελεσματικά τους ασθενείς που νοσηλεύονταν με Covid-19. Είναι χαρακτηριστικό ότι σήμερα, ένα χρόνο μετά, η «ταπεινή» και πασίγνωστη κορτιζόνη βρίσκεται σε πρώτο πλάνο. Την εικόνα της πρώτης περιόδου, αλλά και τις σημερινές εξελίξεις, μας περιγράφει ο **Στέλιος Λουκίδης**, πρόεδρος της Ελληνικής Πνευμονολογικής Εταιρείας και καθηγητής Ιατρικής στο ΕΚΠΑ.

Το πρώτο τείχος άμυνας

«Στο πρώτο πανδημικό κύμα, μεταξύ Μαρτίου και Μαΐου, η ενδοσοκομειακή αγωγή αποδείχτηκε αναποτελεσματική», σημειώνει ο κ. **Λουκίδης**. «Αναπόφευκτα η ιατρική κοινότητα βασιζόταν σε υποθέσεις και διεθνώς τότε, ως πρώτο τείχος άμυνας απέναντι στην Covid-19, χρησιμοποιήθηκε ευρέως η υδροξυλωροκίνη, η οποία έχει χρησιμοποιηθεί στην ελονοσία και στη συνέχεια σε αυτοάνοσα, σε συνδυασμό με το αντιβιοτικό αζιθρομυκίνη, το οποίο χρησιμοποιείται για τις λοιμώξεις του αναπνευστικού. Ύστερα από δύο μήνες, όλοι όσοι αντιμετωπίζαμε παρόμοια περιστατικά, βλέπαμε ότι ο συνδυασμός αυτός δεν προσέφερε κάποια ουσιαστική βοήθεια, κάτι που ήρθε να επιβεβαιωθεί και από τις μελέτες που ακολούθησαν. Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι πολλές μελέτες εκείνης της περιόδου δεν είχαν μεθοδολογική επάρκεια. Ένα σημαντικό μήνυμα που πήραμε εκείνη τη περίοδο ήταν ο αυξημένος κίνδυνος για θρομβώσεις και η ανάγκη για σωστή θρομβοπροφύλαξη».

Το δεύτερο θέμα που προέκυψε εκείνη την περίοδο, αναφέρει ο κ. **Λουκίδης**, ήταν αυτό της έγκαιρης διασωλήνωσης. «Υπήρχε η εντύπωση ότι η "έγκαιρη" εισαγωγή σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) θα βελτιώνει την κατάσταση του ασθενούς. Μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι εισαγωγή σε ΜΕΘ σημαίνει και πολλά άλλα πράγματα, για παράδειγμα κινδύνους από άλλες λοιμώξεις». «Τελικώς», λέει ο κ. **Λουκίδης**, «φάνηκε ότι για ασθενείς με σοβαρή πνευμονική νόσο, η σωστή διαχείριση της αναπνευστικής ανεπάρκειας με μεθόδους όπως η υψηλή ροή χορήγησης οξυγόνου είχε ευεργετικά αποτελέσματα ως προς την αναστολή της νοσηλείας σε ΜΕΘ».

Η μελέτη Recovery

Η μεγάλη εξέλιξη ήρθε τον Ιούλιο 2020 με τη μελέτη Recovery, η οποία, λέει ο κ. **Λουκίδης**, έδειξε ότι μια χαμηλή δόση κορτιζόνης για 10 ημέρες σε ασθενείς με πνευμονική νόσο μειώνει τη θνητότητα κατά 17%. Πρόκειται για μια εξέλιξη που βρίσκει σήμερα την πλήρη ομοφωνία σε όλες τις κλινικές Covid-19 ανά τον κόσμο, με ένα φάρμακο ευρέως γνωστό, όχι ακριβό, αλλά με πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες. Η δεύτερη αλλαγή που ήρθε σε μεγάλη κλίμακα ήταν η χρήση της ρεμδεσιβίρης, η οποία είχε χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση των ιών

MERS και SARS, καθώς η χορήγηση της για 5 ημέρες βοηθάει στη γρηγορότερη ανάρρωση, μειώνει το ιικό φορτίο και αναστέλλει ένα RNA κομμάτι του ιού. Ο συνδυασμός κορτιζόνης και ρεμδεσιβίρης αποτελεί, πλέον, διεθνές πρωτόκολλο σε διεθνή κλίμακα για την ενδοσοκομειακή νοσηλεία.

Μαζί με αυτά, χορηγείται και αντιβίωση, αν υπάρχει επιπλέον λοίμωξη, με τον κ. **Λουκίδης** να επισημαίνει την προσοχή που χρειάζεται στη χορήγηση αντιβιοτικών, η οποία θα πρέπει να γίνεται βάσει ενδείξεων και όχι ρουτίνας, καθώς αντιμετωπίζουν μικροβιακές λοιμώξεις και όχι ιογενείς.

Θα έρθει αποτελεσματικό φάρμακο;

Ποτέ δεν έχει βρεθεί εύκολα κάποια θεραπεία για ιούς και, όπως λέει ο κ. **Λουκίδης**, η ιατρική άρνησε πολλά χρόνια να βγάλει αποτελεσματικά φάρμακα για ιούς όπως ο Έμπολα και ο HIV. «Γενικά, η πρόληψη είναι μια πολύ πιο δυναμική διαδικασία από τη θεραπεία, είναι πολύ πιο σημαντική. Άλλωστε και τα εμβόλια στη διαδικασία της προληπτικής ιατρικής εντάσσονται. Μακάρι να βγει και ένα φάρμακο που να είναι αποτελεσματικό, αλλά το ιδανικό φάρμακο αυτή τη στιγμή δεν το έχουμε. Όμως, έχουμε κάνει πρόοδο. Ξέρουμε πολύ καλύτερα να διαχειριζόμαστε την αναπνευστική ανεπάρκεια και αν περιορίσουμε μέσω των εμβολιασμών την έκθεση των ηλικιωμένων και των ευπαθών ομάδων στη νόσηση, θα καταφέρουμε να αλλάξουμε την φυσική πορεία της νόσου».

ΠΕΡΝΩΝΤΑΣ ΤΗΝ COVID-19 ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Δεν υπάρχει καμία εγκεκριμένη αντιική θεραπεία για τους ανθρώπους που νοσηλεύονται στο σπίτι, ωστόσο υπάρχει κάποια ελπίδα καθώς μέσα στις επόμενες εβδομάδες αναμένονται τα αποτελέσματα από κάποιες δοκιμές φαρμάκων, λέει ο **Παναγιώτης Γαργαλιάνος**, πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Λοιμώξεων, μέλος της επιτροπής των εμπειρογνομόνων και διευθυντής της Παθολογικής - Λοιμωξιολογικής Κλινικής του Ιατρικού Κέντρου Αθηνών. Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες κατευθυντήριες οδηγίες για τη νοσηλεία στο σπίτι τόσο από τον ΕΟΔΥ, όσο και από τις επιστημονικές εταιρείες. Όλα τα παραπάνω μας εξηγεί αναλυτικά ο γιατρός.

Οι τρεις κατηγορίες των ασθενών

Χωρίς ή με πολύ ήπια συμπτώματα. «Ας πάρουμε έναν ασθενή ο οποίος έκανε το τεστ, βγήκε θετικός στον κορωνοϊό αλλά δεν παρουσιάζει συμπτώματα, είναι ασυμπτωματικός δηλαδή, ή τα συμπτώματα που παρουσιάζει είναι πολύ ήπια, όπως μια μικρή καταβολή δυνάμεων ή μια όχι έντονη μυαλγία. Εάν αυτός ο άνθρωπος είναι κάτω των 65 ετών και δεν έχει κάποιο υποκείμενο νόσημα, όπως να κάνει χημειοθεραπείες, να έχει ιστορικό καρκίνου, καρδιακή ή αναπνευστική ανεπάρκεια, κάποιο αυτοάνοσο, αν δεν είναι παχύσαρκος με Δείκτη Μάζας Σώματος άνω του 40, αν δεν πάσχει από σακχαρώδη διαβήτη ή δεν είναι φορέας HIV, θα μείνει στο σπίτι κάνοντας ορισμένες κινήσεις.

Ο ασθενής αυτός, ο οποίος θα πρέπει να έχει μια τακτική επι-

Η έρευνα της επιστημονικής κοινότητας

Παναγιώτης Γαργαλιάνος

Γενικά, η πρόληψη είναι μια πολύ πιο δυναμική διαδικασία από τη θεραπεία, είναι πολύ πιο σημαντική. Άλλωστε και τα εμβόλια στη διαδικασία της προληπτικής ιατρικής εντάσσονται. Μακάρι να βγει και ένα φάρμακο που να είναι αποτελεσματικό, αλλά το ιδανικό φάρμακο αυτή τη στιγμή δεν το έχουμε.

κοινωνία με το γιατρό του, θα πρέπει δύο φορές την ημέρα να μετράει με οξύμετρο το οξυγόνο του, αρχικά σε κατάσταση ηρεμίας και στη συνέχεια ύστερα από κάποια πολύ ήπια άσκηση, να ανέβει λίγα σκαλιά για παράδειγμα. Πρόκειται για μια πολύ εύκολη διαδικασία και το οξυγόνο του θα πρέπει να είναι από 94% και πάνω. Επίσης, του συστήνουμε να τρώει ελαφριά, να ακολουθεί δηλαδή τη διατροφή που θα έκανε αν είχε οποιαδήποτε ίωση, να λαμβάνει αρκετά υγρά και να κάνει μια ήπια άσκηση μέσα στο σπίτι, λίγο περπάτημα δηλαδή. Για το 95% των ανθρώπων αυτής της κατηγορίας που περνούν την Covid-19 στο σπίτι τα πράγματα κυλούν ομαλά και ύστερα από 10 ημέρες από την ημέρα που έκαναν το τεστ μπορούν να επιστρέψουν στην καθημερινότητά τους.

Μέτριας βαρύτητας ασθενείς. Εδώ, επισημαίνει ο κ. **Γαργαλιάνος**, εντάσσονται οι άνω των 65 και οι έχοντες τα υποκείμενα νοσήματα στα οποία αναφερθήκαμε προηγουμένως. «Οι άνθρωποι αυτοί δεν συστήνεται να λαμβάνουν καμία συγκεκριμένη φαρμακευτική αγωγή, εάν όμως έπαιρναν φάρμακα για άλλες παθήσεις δεν θα πρέπει να τα σταματήσουν. Φυσικά και αυτοί οι ασθενείς θα πρέπει να μετράνε το οξυγόνο τους και θα πρέπει να έχουν μια περισσότερο τακτική και καλή επικοινωνία με τον γιατρό τους. Σε ό,τι αφορά τα συμπληρώματα διατροφής, ο κ. **Γαργαλιάνος** επισημαίνει ότι «οι μελέτες που υπάρχουν, και κάποιες από αυτές είναι πολύ πρόσφατες, δεν δείχνουν ότι ο ψευδάργυρος ή οι βιταμίνες C και D μπορούν να επηρεάσουν την κατάσταση προς μία πιο θετική έκβαση. Από την άλλη, βέβαια, δεν κάνουν και κακό».

Ασθενείς υψηλού κινδύνου για επιδείνωση. Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται κάθε ασθενής ο οποίος θα εμφανίσει συμπτώματα, όπως: Οξυγόνο κάτω από 94%, δύσπνοια, πυρετός άνω του 38 για περισσότερες από δυο-τρεις ημέρες, έντονος βήχας ή κεφαλαλγία που επιμένουν. «Ασθενείς με αυτά τα συμπτώματα», τονίζει ο κ. **Γαργαλιάνος**, «θα πρέπει γρήγορα να πάνε στο Τμήμα

Στέλιος Λουκίδης

Ηλίας Παπαθεοδώρου

Επειγόντων Περιστατικών κάποιου νοσοκομείου ή σε ένα οργανωμένο κέντρο υγείας, όπου, ύστερα από κάποιες εξετάσεις, θα αποφασιστεί εάν θα χρειαστούν νοσηλεία στο νοσοκομείο». Σε κάθε περίπτωση, σημειώνει ο γιατρός, το πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση του ασθενούς εξαρτάται από την ηλικία του, από τα υποκείμενα νοσήματα αλλά και από τη γενετική του προδιάθεση.

Το φάρμακο κολχικίνη

Πρόκειται για φάρμακο με αντιφλεγμονώδη δράση γνωστό από την εποχή του Ιπποκράτη, το οποίο χορηγείται εδώ και πολλά χρόνια σε ασθενείς με καρδιοπάθειες, ρευματοπάθειες κ.λπ., χωρίς σοβαρές ανεπιθύμητες ενέργειες. Ωστόσο, έχει περιορισμένη αποτελεσματικότητα στους ασθενείς με Covid-19, λέει ο κ. Γαργαλιάνος. Η χορήγηση κολχικίνης, αναφέρει, εναπόκειται στη γνώμη του θεράποντα ιατρού εάν χορηγηθεί σε ασθενείς άνω των 70 ετών ή άνω των 40 ετών με υποκείμενα νοσήματα, σε μια χαμηλή δοσολογία για 30 ημέρες. «Από τη χορήγηση αυτή αναμένουμε ένας στους 50 με 70 ασθενείς που θα το πάρουν να μην καταλήξει στο νοσοκομείο».

Φάρμακα που χρησιμοποιούνται σε άλλες χώρες

Όπως λέει ο κ. Γαργαλιάνος, υπάρχουν κάποια φάρμακα τα οποία χορηγούνται για τις περιπτώσεις νοσηλείας στο σπίτι, σε άλλες χώρες. Σε κάποιες χώρες της Λατινικής Αμερικής χορηγείται το αντιπαρασιτικό ιβερμεκτίνη, ενώ σε χώρες όπως η Ινδία και η Ρωσία η φαβιπιραβίρη, φάρμακο με αντική δράση. «Ωστόσο», υπογραμμίζει, «ύστερα από την αξιολόγησή τους δεν έχουμε δει κάποια ισχυρά δεδομένα ότι πραγματικά θα μπορούσαν να βοηθήσουν».

Ελπίδα από τα φάρμακα που έρχονται

Η έρευνα κινείται παγκοσμίως και αναμένονται εξελίξεις,

σημειώνει ο κ. Γαργαλιάνος. Εκτός από τα μονοκλωνικά αντισώματα, μετά τα μέσα Μαρτίου αναμένονται νέα δεδομένα για ένα φάρμακο με αντική δράση, το οποίο αναπτύσσεται από την MSD στις Ηνωμένες Πολιτείες, το οποίο είναι και εύκολο στη χορήγησή του καθώς λαμβάνεται από το στόμα (χάπι). Ο πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Λοιμώξεων λέει ότι στις πρώιμες μελέτες έχει δείξει ότι δεν έχει ιδιαίτερες τοξικότητες και ότι θα πρόκειται για μια πολύ σημαντική εξέλιξη εάν προχωρήσει. Επίσης, μετά τον Μάιο αναμένεται άλλο ένα παρόμοιο φάρμακο, και αυτό στη μορφή του χαπιού, το οποίο αναπτύσσεται από την εταιρεία Roche. Τέλος, ελπιδοφόρο είναι και το φάρμακο που ερευνάται στο Ισραήλ, στις μελέτες του οποίου θα συμμετάσχει και η Ελλάδα, ένα εισπνεόμενο φάρμακο με ανοσοολογική δράση, ωστόσο, τα δεδομένα για την ώρα είναι πολύ λίγα, καθώς στην πρώτη του φάση έχει δοκιμαστεί σε μόλις 30 ασθενείς.

ΤΑ ΜΟΝΟΚΛΩΝΙΚΑ ΑΝΤΙΣΩΜΑΤΑ

Πρόσφατα οι εταιρείες Lilly και Regeneron έλαβαν επείγουσα έγκριση από τον Αμερικανικό Οργανισμό Φαρμάκων (FDA) για τα κοκτέιλ μονοκλωνικών αντισωμάτων και στις αρχές Φεβρουαρίου κατέθεσαν αίτηση για επείγουσα έγκριση και από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA). Πρόκειται για το κοκτέιλ αντισωμάτων που χορηγήθηκε και στον πρώην Αμερικανό πρόεδρο, Ντόναλντ Τραμπ (της Regeneron).

«Φανταστείτε ένα κλειδί που μπαίνει στην κλειδαριά. Το κλειδί είναι το κοκτέιλ μονοκλωνικών αντισωμάτων και η κλειδαριά στην επιφάνεια του κυττάρου ή του ιού. Όταν το κλειδί μπει στην κλειδαριά σταματάει τη λειτουργία της, ενώ άλλα κύτταρα του ανοσοποιητικού μαθαίνουν πως πρέπει να του επιτεθούν και να το σκοτώσουν», λέει ο Ηλ-

Πρόσφατα οι εταιρείες Lilly και Regeneron έλαβαν επείγουσα έγκριση από τον Αμερικανικό Οργανισμό Φαρμάκων (FDA) για τα κοκτέιλ μονοκλωνικών αντισωμάτων και στις αρχές Φεβρουαρίου κατέθεσαν αίτηση για επείγουσα έγκριση και από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA).

ας Παπαθεοδώρου, ειδικός σε θέματα Βιοτεχνολογίας, περιγράφοντας τη δράση του νέου αυτού φαρμάκου.

Τα δύο κοκτέιλ που έχουν ήδη πάρει έγκριση από τον FDA έχουν την εξής ιδιαιτερότητα: Μπορούν να βοηθήσουν ασθενείς που έχουν εμφανίσει ήπια προς μέτρια συμπτώματα, ακόμη κι αν νοσηλεύονται σε νοσοκομείο, όχι όμως και τους ασθενείς σε προχωρημένο στάδιο, που έχουν παρουσιάσει σοβαρές επιπλοκές και χρειάζονται οξυγόνο. «Γι' αυτό και θα πρέπει να χορηγούνται μέσα στις πρώτες 10 ημέρες, το πολύ, από την ημέρα που εμφανίσει συμπτώματα ο ασθενής», σημειώνει ο κ. Παπαθεοδώρου. Πρόκειται για φάρμακα που μπορούν να δοθούν μόνο σε νοσοκομείο, καθώς χορηγούνται μέσω έγχυσης, δηλαδή ενδοφλέβια και σιγά-σιγά, σε μια διαδικασία που διαρκεί 16 με 20 λεπτά. Επίσης, απευθύνονται σε ασθενείς από την ηλικία των 12 ετών και πάνω.

«Θα πρέπει να έχουμε υπόψη ότι δεν είναι εύκολη η παραγωγή των κοκτέιλ μονοκλωνικών αντισωμάτων γι' αυτό και δεν είναι μαζική. Η Lilly για παράδειγμα, όταν ρωτήθηκε, έκανε γνωστό ότι διαθέτει περίπου 100.000 δόσεις και ότι στο πρώτο τρίμηνο του 2021 θα μπορέσει να παράξει περίπου άλλες 150.000», επισημαίνει ο κ. Παπαθεοδώρου.

Σημαντική, επίσης, εξέλιξη είναι ότι κάποιες εταιρείες προσπαθούν να φτιάξουν μονοκλωνικά αντισώματα και για τους ασθενείς σε προχωρημένο στάδιο, που νοσηλεύονται σε ΜΕΘ, ένα φάρμακο δηλαδή που θα διαχειριστεί τις επιπλοκές του ιού και όχι τον ίδιο τον ιό. Ωστόσο, αναφέρει ο κ. Παπαθεοδώρου, «μέχρι στιγμής οι προσπάθειες αυτές δεν έχουν δείξει συγκλονιστικά αποτελέσματα. Αλλά ευτυχώς για αυτούς τους ασθενείς υπάρχουν γεννόσημα φάρμακα που έχουν δείξει αποτελεσματικότητα, όπως η δεξαμεθαζόνη. Τα φάρμακα αυτά είναι εύκολο να παραχθούν σε μεγάλες ποσότητες και είναι πολύ φτηνότερα από τα αντισώματα». **Α**

Βόλτα στην πλατεία

και στην άγνωστη ιστορία της

Της ΕΛΕΝΑΣ ΝΤΑΚΟΥΛΑ - Φωτό: ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η πλατεία Μοναστηρακίου, μία κεντρικότατη πλατεία της Αθήνας, στις παρυφές της Ακρόπολης, αποτελεί συνοπτικό αφήγημα της ιστορίας της πόλης. Αρκεί να σταθεί κάποιος στο κέντρο της και να αφήσει το βλέμμα του να περιπλανηθεί στα κτίρια που την περιβάλλουν. Τέσσερα κτίσματα, το κάθε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα μίας χρονικής περιόδου, δηλώνουν με την παρουσία τους το πέρασμα των ρωμαϊκών (Βιβλιοθήκη του Αδριανού), βυζαντινών (Ι.Ν. Κοίμησης της Θεοτόκου-Μοναστηράκι), οθωμανικών (Τζαμί Τζισταράκη) αλλά και νεότερων χρόνων (νεοκλασικό κτίριο σταθμού του ΗΣΑΠ/Μετρό). Χαρακτηριστικό της πλατείας είναι το πολύχρωμο λιθόστρωτο που καλύπτει, σαν χαλί, την επιφάνειά της και οι ροές οι οποίες σχηματίζονται και συμβολίζουν όλες τις διαφορετικότητες που ζουν στην Αθήνα.

Η πλατεία **Μοναστηρακίου** και η ευρύτερη συνοικία οφείλουν το όνομά τους στο υποκοριστικό-χαϊδευτικό που έλαβε το 1868 το «**Μεγάλο Μοναστήρι της Παντάνασσας**» (καταλάμβανε τη σημερινή πλατεία Μοναστηρακίου και έφτανε μέχρι την οδό Αγίας Ειρήνης), το οποίο γνώρισε πολύ μεγάλη άνθηση κατά την Τουρκοκρατία, αλλά με το πέρασμα των χρόνων παρήκμασε, έχασε την αίγλη και την τεράστια περιουσία του, και από «**Μεγάλο Μοναστήρι**» υποβαθμίστηκε ουσιαστικά και λεκτικά σε «**Μοναστηράκι**». Ο ενοριακός ναός που βρίσκεται σήμερα πάνω στην πλατεία, η «**Κοίμησης της Θεοτόκου**», το «**Μοναστηράκι**», ήταν το καθολικό (κεντρικός ναός) της μονής και το μόνο κτίσμα που απέμεινε απ' αυτήν.

Η πλατεία είχε κατά καιρούς και άλλα ονόματα, όπως «**Πλατεία της Παλιάς Στρατώνας**», λόγω των ομώνυμων φυλακών που ήταν κοντά, ή «**Πλατεία Αδριανού**», λόγω της γεινιάσής της με τη Βιβλιοθήκη του Αδριανού. Ήταν γνωστή και με την επωνυμία «**Στις Καρότσες**», μια και εκεί έκαναν πιάτσια οι περισσότεροι αμαξάδες της Αθήνας. Άλλη ονομασία, πιο... νόστιμη και γευστική, ήταν το «**τζιερτζίδικα**», όνομα που προέρχεται από το «τζιέρι» που στα τούρκικα σημαίνει συκώτι, σπλάχνα, μια και υπήρχαν εκεί πολλά ταβερνάκια που σέρβιραν τέτοιους μεζέδες, όπως του *Τασούλα*, στην οδό Άρεως 1. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας η περιοχή του Μοναστηρακίου αποτελούσε τη μικρογραφία μιας τυπικής οθωμανικής πόλης με την αγορά –η οποία ήταν ταυτόχρονα εμπορικό και διοικητικό κέντρο–, τα μαγαζιά, το σεράι του Βοεβόδα, τους χώρους προσευχής, το ιεροσπουδαστήριο (Μεντρεσές), τα λουτρά, τα καφενεία, τα χάνια και τα πανδοχεία, καθώς και κατοικίες της ανώτερης τάξης. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τα ρωμικά χρόνια μέχρι και τα χρόνια του Όθωνα, το εμπορικό αλλά και το πολιτικό κέντρο της Αθήνας ήταν σχεδόν πάντα κάτω από την Ακρόπολη και η ζωή της αγοράς συνδεόταν άρρηκτα με τη ζωή της πόλης.

Η αγορά της Τουρκοκρατίας ξεκινούσε από τους **Αέρηδες** και έφτανε μέχρι τον τοίχο της **Βιβλιοθήκης του Αδριανού** (σημερινή οδός **Άρεως**) και τους γύρω από την πλατεία δρόμους, με την οδό **Ηφαιστού**. Εκτός από την εβδομαδιαία αγορά (**Σταροπάζαρο**) στην πύλη της **Αρχεπίσκου Αθηνάς (Πάνω και Κάτω Παζάρι)**, όπου τα προϊόντα απλώνονταν πάνω σε πάγκους στους δρόμους (όπως περίπου γίνεται στις σημερινές λαϊκές αγορές), υπήρχε και η μόνιμη, με τα εμπορεύματα μέσα σε μικρά μαγαζιά, με σκέπαστρο στην είσοδο. Η **αγορά**, ήταν ένα από τα πιο ζωντανά σημεία της πόλης και συγκέντρωνε καθημερινά «εκπρωσώπους», και από τις 4 κοινωνικές τάξεις (άρχοντες, νοικοκυραίοι, παζαρίτες και ξωτάρηδες) της τότε πολυπολιτισμικής κοινωνίας της Αθήνας, πράγμα που συνεχίστηκε και μετά την απελευθέρωση, στα χρόνια της οθωμανικής εποχής. Η τάξη των παζαριτών αποτελείτο από 8 εμπόρους και βιοτέχνες οι οποίοι ήταν χωρισμένοι σε 8 μέχρι 12 ρουφέτια ή συνάφια, δηλαδή συντεχνίες. Τα επαγγέλματα ήταν κλειστά και το κάθε ένα είχε τους δικούς του κανονισμούς, συνθηματική γλώσσα, ορολογία

αλλά και άγιο προστάτη. Όπως διαβάζουμε στο βιβλίο της **Λίζας Μιχελή** «*απ' τις πιο σημαντικές συντεχνίες ήταν οι μεταξουργοί (καζάζηδες), οι βυρσοδέψες (ταμπάκηδες), οι οπλοποιοί (τουφεξήδες), οι σιδηρουργοί (ντεμερτζήδες), οι κατασκευαστές μαγγανιών (μαγγαναρέοι).*»

Το άνοιγμα της πλατείας έγινε όταν η Αθήνα ανακηρύχθηκε πρωτεύουσα του νεοσύστατου κράτους (1834), χαράχθηκαν οι οδοί **Ερμού**, **Αθηνάς** και **Πανδρόσου**, προεκτάθηκε από το **Θησείο** ο ατμήλατος **σιδηρόδρομος Αθηνών-Πειραιώς** και στις 17 Μαΐου του 1895 εγκαινιάστηκε το νεοκλασικό κτίριο του Σταθμού με το αρχικό όνομα «**Μοναστήριον**». Ο σταθμός έχει κατασκευαστεί επί της κοίτης του ποταμού **Ηριδανού**, τμήματα της οποίας είναι ορατά και πάνω από την πλατεία αλλά και από τον ειδικά διαμορφωμένο χώρο εντός του σταθμού. Όπως λέει το τραγούδι του Πύργου Αλτή: «*Κάτω στο Μοναστηράκι/και στις ράγες του μετρό/αν κατέβεις θα τον έβρεις/τον αρχαίο Ηριδανό. Κάτω στο Μοναστηράκι/και σε τούνελ σκοτεινό/έχουμε φυλακισμένο/τον αρχαίο ποταμό.*» Δίπλα από τον σταθμό αρχίζει η οδός **Ηφαιστού**, όπου παλιά ήταν συγκεντρωμένα τα σιδεράδικα, και η περιοχή, η οποία έφτανε μέχρι την έξοδο της πόλης, στην Πόρτα του Μοριά ή Γυφτόπορτα, ήταν γνωστή ως τα «**Γύφτικα**». Όπως διαβάζουμε στο βιβλίο της Λ. Μιχελή, «*τα Γύφτικα είχαν αρχικά δημιουργηθεί από Γύφτους που μετακινήθηκαν απ' την Αίγυπτο στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα λίγο πριν την Τουρκοκρατία.*» Μετά την ανέγερση του σταθμού, η εμπορική οδός Ηφαιστού, η οποία άρχισε από τον Άγιο Φίλιππο και έφτανε μέχρι την πλατεία της Μητρόπολης, διχοτομήθηκε. Το ανατολικό τμήμα αυτής ονομάστηκε «Πανδρόσου» (από την κόρη του Κέκροπα, Πάνδροσο) και το δυτικό παρέμεινε «Ηφαιστού». Στην οδό **Πανδρόσου** δημιουργήθηκαν πολλά τσαρουχάδικα, που έδωσαν το όνομά τους σ' ένα τμήμα της περιοχής. Σήμερα, στην οδό Ηφαιστού ή στην οδό Πανδρόσου δεν υπάρχουν οι βιοτέχνες ή τα εργαστήρια των περασμένων ετών, παρά ελάχιστα, και στα περισσότερα μαγαζιά πωλούνται, κοσμήματα, σουβενίρ, είδη λαϊκής τέχνης, αντίγραφα μουσειακών εκθεμάτων, ρούχα, χειροποίητα σανδάλια, δερμάτινα είδη κ.ά. Από την οδό Ηφαιστού αρχίζει το «**Flea Market**» και κάθετα σ' αυτήν υπάρχουν σοκάκια γεμάτα παλαιοπωλεία, παλαιοβιβλιοπωλεία ή δισκοπωλεία, παράδεισος για τους φανατικούς του είδους, οι οποίοι μπορούν να περάσουν ώρες ψάχνοντας μανιιώδες στις σκοτισμένες κούτες ή τα ράφια για να ξετρυπώσουν πραγματικούς θησαυρούς – σπάνια βιβλία, περιοδικά, αφίσες, ή δίσκους βινυλίου.

Τη νότια πλευρά της πλατείας Μοναστηρακίου κοσμεί η τρίκλιτη καμαροσκέπαστη βασιλική της Κοίμησης της Θεοτόκου Μοναστηρακίου, η **Παναγία Παντάνασσα** (η βασίλισσα των πάντων) ή **Αθηνιώτισσα**, το **Μοναστηράκι**, όπως συνθίζεται να ονομάζεται, πρώην καθολικό του Μεγάλου Μοναστηριού. Ως προς τη χρονολογία ανέγερσης του ναού δίστανται οι απόψεις των ιστορικών και έτσι τοποθετείται μεταξύ 8ου και 11ου αιώνα μ.Χ. Συ-

1 Ed.Dodwell
Υδατογραφία των αρχών του 19ου αι. Το Παζάρι της Αθηνάς (φωτό από το site του Μουσείου Μπενάκη)

2 Παλαιοβιβλιοπωλείο στην οδό Νορμανδου, κάθετος στην οδό Ηφαιστού

γκεκριμένες πληροφορίες για την ίδρυση και τη σύσταση της γυναικείας Μονής της Παντάνασσας δεν έχουν βρεθεί. Αλλά, σύμφωνα μ' έναν πατριαρχικό συγγίλιο του 1678, η Μονή υπήρχε στα χρόνια της Φραγκοκρατίας, ως «γυναικείον καταγώνιον», δηλαδή μονή γυναικών, ιδιοκτησίας ενός εύπορου Αθηναίου, του Νικολάου Μπονεφαντζή, ο οποίος τη δώρισε στη Μονή Καισαρινής και έγινε μετόχι αυτής.

Η μονή της Παντάνασσας, κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, γνώρισε μεγάλη οικονομική άνθηση. Είχε τεράστια ακίνητη περιουσία από οικόπεδα αλλά και μικρομάγαζα τριγύρω της τα οποία μίσθωνε σε εμπόρους και αυτά αποτελούσαν τον κυριότερο οικονομικό της πόρο. Επίσης, διέθετε πολλά υφαντήρια και αργαλειούς, και οι μοναχές αλλά κι οι άπορες και απροστάτευτες γυναίκες που φιλοξενούντο εκεί, διδάσκονταν την τέχνη του αργαλειού και προμήθευαν το Παζάρι με αρπάδες – χοντρά υφάσματα. Η Παντάνασσα ήταν μία από τις 24 εκκλησίες που σώθηκαν, σε σύνολο 129 που υπήρχαν στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, στα χρόνια που ακολούθησαν την απελευθέρωση. Μετά τις ανασκαφές του 1885 έχασε ένα μεγάλο μέρος από τα κτίσματά της και μετά την ανακαίνισή της το 1890 αλλά και το κτίσιμο του σιδηροδρομικού σταθμού το 1895, αλλοιώθηκε η αρχική της μορφή και ο χώρος γύρω από αυτήν. Στην Παντάνασσα υπηρέτησε μεταξύ 1881-1895 ο **Άγιος Νεκτάριος** και συχνά έψαλλαν εκεί οι «Άγιοι των γραμμάτων» **Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης** και **Αλέξανδρος Μωραϊτίδης**. Στον ναό διασώζονται πολλά χειρόγραφα, και παλιές εικόνες από εκκλησίες που κατεδαφίστηκαν μετά την Επανάσταση του 1821. Έχει αγιογραφηθεί από τον **Σπυρίδωνα Χατζηγιαννόπουλο** και στο τέμπλο έχει φορητές εικόνες του **Φώτη Κόντογλου**. Το ογκώδες καμπαναριό, που είχε προκαλέσει αντιδράσεις ως προς την αισθητική του, χτίστηκε το 1911 στη θέση του παλαιότερου που υπήρχε εκεί, κτίσεως του 1890.

Στο βόρειο μέρος της πλατείας βρίσκεται το **Τζαμί του Τζισταράκη**, γνωστό και ως **Κουρσουνού Τζαμί** (μουλβδοσκέπαστο) ή το τζαμί του «**Κάτω Παζαριού**» ή του «**Κάτω Σιντριβανιού**» (λόγω του μαρμαρινού σιντριβανιού που βρισκόταν μπροστά του), το οποίο κτίστηκε το 1759 από τον βοεβόδα Μουσταφά Αγά (Τζισταράκη) και είναι το μοναδικό επισκέψιμο τζαμί της Αθήνας. Λέγεται ότι το τζαμί συνδέεται με το γκρέμισμα, κατ' εντολή του Τζισταράκη, της δέκατης έβδομης κολώνας του **Ναού του Ολυμπίου Διός**, προκειμένου να προμηθευτούν ασβέστη για το μαρμαροκονίαμα των τοίχων του τζαμιού. Στον βανδαλισμό της κολώνας αποδόθηκε, τόσο από τους Έλληνες όσο και από τους Τούρκους, η επιδημία της πανούκλας που έπληξε την Αθήνα εκείνη τη χρονιά, γιατί σύμφωνα με μια δοξασία που επικρατούσε, κάθε αρχαία κολώνα που πέφτει απελευθερώνει και μια συμφορά που είναι από κάτω της και αυτό φέρνει «θανατικά» στους κατοίκους της. Ο Τζισταράκης τιμωρήθηκε από τον Πασά του Ευρίπου, έχασε τον τίτλο του και διώ-

Τον 19ο αιώνα το Μοναστηράκι ήταν η πύλη εισόδου στην Αθήνα και εκεί κατέφθαναν οι επαρχιώτες που ερχόντουσαν για δουλειές ή και για εγκατάσταση

χθηκε από την πόλη. Το τζαμί αυτό λειτουργούσε στον επάνω όροφο μίας τετράγωνης οικοδομής. Στο ισόγειο υπήρχαν από τότε μαγαζάκια και το τέμενος ήταν στο πάνω επίπεδο του κτιρίου. Διέθετε μία μεγάλη αίθουσα προσευχής με το εντυπωσιακό μιχράμπ στην ανατολική της πλευρά, διακοσμημένο με υπέροχη ζωγραφική διακόσμηση και επιγραφές. Μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους το τζαμί άλλαξε πολλές χρήσεις και έγινε στρατώνας, φυλακή, αποθήκη, ακόμη και αίθουσα χορού προς τιμή του βασιλιά Όθωνα τον Μάρτιο του 1834. Ανασπλώθηκε το 1915 από τον αρχιτέκτονα και αρχαιολόγο Αν. Ορλάνδο και από το 1918 έως το 1973 ήταν η πρώτη στέγη του Μουσείου Ελληνικών Χειροτεχνημάτων. Το 1966 ο χώρος διαμορφώθηκε αναλόγως προκειμένου να προσευχθεί εκεί ο έκπτωτος Σαουδάραβας Βασιλιάς Ιμπν Σαούντ. Σήμερα λειτουργεί ως παράρτημα του Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης.

Δίπλα στο τζαμί του Τζισταράκη, στην οδό Άρεως, ο τοίχος της ρωμαϊκής **Βιβλιοθήκης του Αδριανού**, με την εντυπωσιακή κορινθιακή κιονοστοιχία, καθώς και τα σημαντικά ερείπια του χώρου, αποτελούν μία ένδειξη του λαμπρού ιστορικού παρελθόντος της Αθήνας και των μεγαλοπρεπών αρχιτεκτονημάτων της.

Η Βιβλιοθήκη ήταν ένα υπέροχο οικοδόμημα, ορθογώνιας κάτοψης, διαστάσεων 122 x 82 μ., με «*εκατό κίονες φρυγίου λίθου, ορόφω τε επιχρύσω και αλαβάστρω λίθω*», όπως την περιγράφει ο **Παυσανίας** και οργανώνεται γύρω από μία εσωτερική αυλή. Κτίστηκε από τον αυτοκράτορα **Αδριανό** γύρω στο 132 μ.Χ. και χρησίμευε σαν πνευματικό κέντρο της εποχής της. Στους χώρους της, εκτός από τα ιστορικά και φιλολογικά βιβλία, φυλάσσονταν κρατικά αρχεία, φιλοξενούντο φιλοσοφικές σχολές και γινόντουσαν διαλέξεις και μαθήματα. Η Βιβλιοθήκη καταστράφηκε από την επιδρομή των Ερούλων το 267 μ.Χ. και αμέσως μετά ενσωματώθηκε στο υστερορωμαϊκό τείχος, αποκτώντας φρουριακό χαρακτήρα. Ο προστατευόμενος χώρος της Βιβλιοθήκης, στα χρόνια του Μεσαίωνα αλλά και στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας που ακολούθησαν, αποτελούσε το διοικητικό, εμπορικό και πνευματικό κέντρο της Αθήνας, ένα από τα πιο νευραλγικά σημεία της πόλης.

Τον 5ο αιώνα μ.Χ. στο μέσον της αυλής της Βιβλιοθήκης, κτίστηκε από την Αθηναΐδα-Ευδοκία (σύζυγο του Θεοδοσίου Β') ένας μεγαλοπρεπής μαρμαρινός ναός, το **Τετράκογχο** (κτίριο με κεντρική τετράγωνη αίθουσα με κόγχες στις τέσσερις πλευρές της), αφιερωμένος στην Παναγία, που θεωρείτο η πρώτη χριστιανική Μητρόπολη της Αθήνας. Δυστυχώς, η εκκλησία είχε την ίδια τύχη με τη Βιβλιοθήκη και καταστράφηκε από τους Αβαροσλάβους γύρω στα 580 μ.Χ. Αρκετά χρόνια αργότερα (αρχές 7ου αιώνα), οι Αθηναίοι έκτισαν πάνω στα ερείπια μία μικρότερη τρίκλιτη βασιλική, τη **Μεγάλη Παναγιά**, αλλά κι αυτή καταστράφηκε από φωτιά τον 11ο αιώνα. Στις αρχές του 12ου αιώνα, μία τρίτη μονόκλιτη βασιλική, με μικρό τρούλο αθηναϊκού τύπου, κτίστηκε πάνω στα απο-

καΐδια της Μεγάλης Παναγιάς. Όμως, οι ταλαιπωρίες της εκκλησίας αυτής, της αρχαιότερης της πόλης, δεν σταμάτησαν εκεί. Αρχίζει σιγά-σιγά να μοιάζει ότι βυθίζεται μπροστά από τα νεότερα κτίρια που την περιέβαλλαν και έτσι την ονόμασαν «**βυθισμένη Παναγιά**», μια και μετά την απελευθέρωση μόνο ο τρούλος και η βάση του ξεχωρίζαν πάνω από την επιφάνεια της γης. Ο κύκλος ζωής της Μεγάλης Παναγιάς έκλεισε οριστικά με τη μεγάλη φωτιά που ξέσπασε στις 9 Αυγούστου του 1884 η οποία στο διάβα της αποτέφρωσε καταστήματα, κτίρια, μνημεία, που βρίσκονταν μέσα στον χώρο της Βιβλιοθήκης. Σήμερα, ο επισκέπτης της Βιβλιοθήκης μπορεί να διακρίνει ανάμεσα στα χαλάσματα του Τετράκογχου το υπέροχο ψηφιδωτό δάπεδο, καθώς και τους κίονες που διασώζονται.

Η Μεγάλη Παναγιά δεν ήταν η μόνη χριστιανική εκκλησία στον χώρο της Βιβλιοθήκης, μια και ήταν συνηθισμένο να κτίζουν ναούς πάνω ή δίπλα σε αρχαία μνημεία για να «εξαγνίσουν» τον χώρο από την «ειδωλολατρία». Και απόδειξη αυτού είναι ο μικρός βυζαντινός ναός, αφιερωμένος στους **Ταξιάρχες**, γνωστός ως «**Ασώματοι στα Σκαλιά**» ή «**Στα Παλιά**», κτισμένος το 1295 ακριβώς δίπλα στον εξωτερικό διατηρημένο δυτικό τοίχο της Βιβλιοθήκης. Ανήκε στην οικογένεια **Χαλκοκονδύλη** η οποία το επισκέυασε το 1577. Σήμερα το μόνο που έχει απομείνει είναι μερικά λείψανα τοιχογραφιών πάνω στον ρωμαϊκό τοίχο. Το εκκλησάκι αυτό, ένα από τα πιο γνωστά μνημεία της πόλης, αποτελούσε ένδειξη αναγνώρισης μεταξύ των Αθηναίων που είχαν ξενιτευτεί, μετά την ομαδική φυγή του 1688, κατά τη διάρκεια του βενετο-τουρκικού πολέμου. Κατά μήκος δε του τοίχου της Βιβλιοθήκης (σημερινή οδός Άρεως) ήταν το λαχανοπάζαρο, κάτω από πυκνές κληματαριές.

Ανατολικά της Βιβλιοθήκης, πάνω σ' έναν πύργο, τοποθετήθηκε το 1814 ένα κρουστικό ρολόι, το οποίο δώρισε ο αρχαιοκάπηλος **Λόρδος Έλγιν** στους Αθηναίους για να εξιλεωθεί, κατά κάποιο τρόπο, μετά την υφαρπαγή των γλυπτών του Παρθενώνα. Έφερε επιγραφή στα λατινικά που σήμαινε «*Θωμάς, Κόμης του Έλγιν, στους Αθηναίους εδώρισε ωρολόγιον και οι Αθηναίοι πολίτες το έστησαν το 1814*». Ο **πύργος με τα 4 ρολόγια** (ένα σε κάθε πλευρά) έγινε το σήμα κατατεθέν της αγοράς και σύμφωνα μ' αυτό ρυθμιζαν οι Αθηναίοι τα ρολόγια τους. Γύρω του μαζεύονταν, συχνά, φτωχόπαιδα, αλήτες και άλλα χαμίνια της γειτονιάς, που δημιουργούσαν διάφορα προβλήματα στην περιοχή και έμειναν γνωστοί ως οι «μάγκες του ρολογιού». Αυτά τα παιδιά ήταν η αφορμή που ιδρύθηκε η «**Σχολή Απόρων Παιδών του Παρνασσού**», με σκοπό να τα βοηθήσει να μορφωθούν και να ενταχθούν αργότερα στην κοινωνία. Στα οθωμανικά χρόνια, ο πύργος είχε μετατραπεί, προσωρινά, σε φυλακές. Οι δείκτες του ρολογιού σταμάτησαν την 9η Αυγούστου του 1884, με τη μεγάλη φωτιά της αγοράς και σήμερα μέρη του μηχανισμού του και η επιγραφή του βρίσκονται στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο.

Στη ΝΔ πλευρά της Βιβλιοθήκης υπήρχε το **παλάτι (σε-**

3 Στην οδό Ηφαιστού, Μοναστηράκι

4 Λείψανα τοιχογραφιών από το εκκλησάκι Άγιοι Ασώματοι στα Σκαλιά

5 Μουσικοί μπροστά στη Βιβλιοθήκη του Αδριανού (οδός Άρεως)

ράι) του Βοεβόδα της Αθήνας. Ήταν το ψηλότερο σπίτι της πόλης, ιδιοκτησίας της **οικογένειας των Μπενιζέλων**. Στου Όθωνα τα χρόνια... «*το Μοναστηράκι/Βαυαροί χωροφυλάκοι/μες στην αντηλιά/χορεύουν μπρος στον βασιλιά/συρτάκι*», μια και το κτίριο χρησιμοποιήθηκε ως στρατώνας - καζάρμα - των βαυαρικών στρατιωτικών μονάδων και εκεί οφείλεται το όνομα, «**Παλιά Στρατώννα**», των θρυλικών φυλακών, χωρητικότητας 800 κρατουμένων που λειτούργησαν εκεί. Οι φυλακές, αλλά και ένας διευθυντής της, ο Ιωάννης Καπετανάκης, είχαν γίνει στίχοι σε πολλά τραγούδια της εποχής καθώς και νούμερα σε επιθεωρήσεις. Το κτίριο κατεδαφίστηκε το 1932. Κοντά στην πλατεία χαράχθηκαν οι πρώτοι δρόμοι της Αθήνας, η **Αιολική οδός (Αιόλου)** και η **Ερμαιική οδός (Ερμού)**. Εκτός των άλλων, η πλατεία ήταν και συγκοινωνιακός κόμβος της πόλης, μια και αποτελούσε τη φυσική αφετηρία του δρόμου προς τον Πειραιά, διαδρομή που γινόταν από το τέλος του 1836 με το αλογόκινητο «**Παντοφορείο**». Εκεί έκαναν πιάτσα οι περισσότεροι αμαξάδες της Αθήνας, ένα από τα πιο προσοδοφόρα επαγγέλματα της εποχής και ένας επαγγελματικός κλάδος που, λόγω των ξένων επισκεπτών με τους οποίους ερχόταν σε επαφή, επηρεάστηκε από νωρίς ενδυματολογικά από το δυτικό τρόπο ντυσίματος.

Τον 19ο αιώνα το Μοναστηράκι ήταν η πύλη εισόδου στην Αθήνα και εκεί κατέφθαναν οι επαρχιώτες που ερχόντουσαν για δουλειές ή και για εγκατάσταση και γι' αυτό στην περιοχή υπήρχαν χάνια (π.χ. «*Η Ελευσίς*»), χαμηλά στην οδό Ερμού), ταβερνάκια και καφενεία. Μία από τις πρώτες επιχειρήσεις εστίασης, η **ταβέρνα των αδελφών Σιγάλα**, ιδρύθηκε το 1879 ακριβώς πάνω στην πλατεία και για πολλά χρόνια υπήρξε κέντρο διανοούμενων. Από το 1980 ανήκει στον **Σπύρο Μπαϊρακτάρη** και εξακολουθεί να είναι το ίδιο δημοφιλές και πολυσύχναστο. Η φωτιά του 1894 αποτέφρωσε τα περίπου 100 μαγαζιά του Παζαριού που βρισκόταν εντός και εκτός του τετραγώνου της Βιβλιοθήκης του Αδριανού, με αποτέλεσμα να κριθεί αναγκαίο να καθαριστεί ο χώρος από τα αποκαΐδια και να δοθεί, για ανασκαφές, στην **Αρχαιολογική Εταιρεία**, αλλάζοντας έτσι εντελώς η φυσιογνωμία της περιοχής. Το αγοραστικό κοινό της Αθήνας μετατοπίζεται προς άλλες συνοικίες και στο Μοναστηράκι αρχίζει να ανθίζει το εμπόριο μεταχειρισμένων ειδών (ρούχα, παπούτσια, αντικείμενα οικιακής χρήσης), μια και οι πελάτες της αγοράς ήταν χαμηλού οικονομικού εισοδήματος.

Σήμερα, στο Μοναστηράκι και στην ευρύτερη περιοχή, η ανατολίτικη επίδραση εξακολουθεί να είναι εμφανής καθώς και η αύρα της αθηναϊκής Αρχαίας Αγοράς. Η συνοικία, σε απόσταση αναπνοής από εμβληματικά αξιοθέατα της πόλης, δίπλα στην πανέμορφη **Πλάκα** και τον **βράχο της Ακρόπολης** να δεσπόζει πάνω απ' αυτήν προσφέροντας υπέροχη θέα από τα περισσότερα καφέ και εστιατόρια της περιοχής, διατηρεί τον πολυπολιτισμικό της χαρακτήρα και είναι ένα ζωτικό και πολυσύχναστο σημείο της Αθήνας, πόλος έλξης για τους κατοίκους της και για τους τουρίστες. **Α**

Βόλτα στην πλατεία

και στην άγνωστη ιστορία της

Ο teenager ερχόταν σε εμάς για να ενημερωθεί τι παίζει στην ποπ κουλτούρα, όπως πήγαινε και στα δισκάδικα. Στα 90s οι σινεφιλ ζητούσαν κασέτες ακόμα και του '75, αυτές πλέον τις πουλάω.

Δημήτρης Μπίστης

Movies Club, Παγκράτι

Λευτέρης Τζώρτζης

Movie Galaxy, Εξάρχεια

Ποιος νοικιάζει ταινίες από **Video clubs**

μέσα στην καραντίνα;

Συναντάμε τους εναπομείναντες βιντεοκλαμπάδες της Αθήνας. Επισκεπτόμαστε τα συνοικιακά Video Club που αντέχουν στην καραντίνα.

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΜΠΟΣΟΥ - Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Ε

νας τόσος δα ιός ήταν αρκετός για να μας αλλάξει την καθημερινότητα, να μας κλείσει στο σπίτι, να σαρώνουμε τις επιλογές στη τηλεόραση ή τα συνδρομητικά κανάλια και να χανόμαστε με τις ώρες στις μεγάλες λεωφόρους του streaming. Οι «νετφλιξιάδες» της μετα-millennial εποχής που έχουν συνηθίσει με το πάτημα ενός κουμπιού να παρουσιάζεται μπροστά τους το νέο blockbuster μέσα σε μερικά δευτερόλεπτα, σίγουρα δεν μπορούν να φανταστούν πως κάποτε η καλύτερη έξοδος που θα μπορούσε να κάνει κανείς ένα μοναχικό βράδυ Παρασκευής ήταν η βόλτα στο βίντεο-κλαμπ της γειτονιάς. Η ιεροτελεστία ξεκινούσε καλνοπερίζοντας τον υπάλληλο πίσω από τον πάγκο, αυτόν τον cool τύπο με τα αστεία t-shirt που σε έκανε να αναρωτιέσαι κάθε φορά για τον αριθμό ταινιών που έχει δει, αφού σε κάθε ενοικίαση σου έκανε νόημα thumbs up λέγοντας την ίδια ατάκα: «Πολύ καλό, το είδα χθες». Στη συνέχεια ακολουθούσε η ψιλή κουβέντα με τους άλλους πελάτες σχετικά με την κωμωδία που θα γελάσεις περισσότερο, και από κοντά ο ήχος του κλακ-κλακ που έκαναν τα dvd καθώς ψαχούλευες στα ράφια. Το τελετουργικό τελείωνε, όταν κατάφερνες να συνδυάσεις με επιτυχία το σωστό βρώμικο για να συνοδεύσεις την ταινία που νοίκιασες. Μ' αυτά και μ' αυτά, αναρωτηθήκαμε, την εποχή που μεσουρανούν το streaming, οι συνδρομητικές πλατφόρμες και το downloading, υπάρχουν ακόμα Video Clubs; Κι αν ναι, ποιος πηγαίνει να νοικιάσει ταινίες εκεί; Αποφασίσαμε να πατήσουμε «rewind» στην αναπόληση του dvd και της κασέτας και συναντήσαμε δύο από τους εναπομείναντες εκεί έξω «ορκισμένους» βιντεοκλαμπάδες της πόλης, που εξακολουθούν να εξυπηρετούν το μικρό αλλά πιστό τους κοινό.

Ο Δημήτρης Μπίστης γύρω στα 00s έφτασε να είναι ιδιοκτήτης επτά βίντεο κλαμπ στην Αθήνα. Σήμερα έχει τα **Video Blue** στην Ηλιούπολη και το λιλιπούτειο **Movie Club** στο Παγκράτι. Το τελευταίο απλωνόταν σε όλο τον χώρο αλλά εξαιτίας της κρίσης, σε συνδυασμό με την

καραντίνα αργότερα, έπαψε να είναι κερδοφόρο και ο Δημήτρης αποφάσισε πρόσφατα να μετατρέψει τον κάτω χώρο σε laundry και να φτιάξει στην σοφίτα -15 τ.μ.- έναν μικρό κινηματογραφικό παράδεισο. Η διαρρύθμιση παραπέμπει σε νεοϋορκέζικο σκηνικό και όσο περιμένει κάποιος να στεγνώσει η μπουγάδα του ανεβαίνει στη σοφίτα για να χαζέψει τα dvd. «Το 1997 το να ανοίξει κάποιος video club, όπως εγώ, φαινόταν καλή κίνηση επιχειρηματικά, κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί την πτώση που θα έρχόταν μετά το 2004. Οι πελάτες έρχονταν δύο με τρεις φορές την μέρα, όσοι έμεναν πολύ κοντά κατέβαιναν να παραδώσουν την ταινία με τις πιτζάμες. Η ενοικίαση ήταν στις 150 με 200 δραχμές και μετά το 2000 στα 2 ευρώ. Η φρενίτιδα γύρω τους οδήγησε να τοποθετηθούν πειραματικά για λίγο καιρό στην πόλη και κάποια 24ωρα που έμοιαζαν με

ATM στα οποία έριχνες το κέρμα και σου έβγαζαν την ταινία. Ο teenager έρχονταν σε εμάς για να ενημερωθεί τι παίζει στην ποπ κουλτούρα, όπως πήγαινε και στα δισκάδικα. Στα 90s οι σινεφίλ ζητούσαν κασέτες ακόμα και του '75, αυτές πλέον τις πουλάω. Οι κασέτες όμως δεν θα ξαναβιώσουν, όπως τα βινύλια. Θα απομείνουν ελάχιστα video club ίσα για να δίνουν αυτόν τον retro και νοσταλγικό τόνο στην πόλη κι όχι επειδή θα είναι βιώσιμα».

Το πρώτο μεγάλο πλήγμα για τα βίντεο κλαμπ, συμφωνούμε με τον Δημήτρη, ήταν η ιδιωτική τηλεόραση. Έπειτα ο οικονομική κρίση βούλιαξε κάποιες επιχειρήσεις και ευνόησε τα torrents και την πειρατεία με αποτέλεσμα αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα να υπάρχουν κάτω από 400 και οι δεκάδες εταιρείες διανομής μετρημένες στα δάχτυλα. Προσωπικά θυμάμαι τον βιντεοκλαμπά της γειτονιάς μου στην επαρχιακή πόλη από την οποία κατάγομαι, να γκρινιάζει ότι ο περιπτεράς πουλούσε περισσότερα dvd από εκείνον με τις κυριακάτικες εφημερίδες. Ο Δημήτρης μου εξηγεί ότι πλέον αυτοί που θα πάνε στο μαγαζί του να νοικιάσουν ταινίες είναι σχεδόν αποκλειστικά τα μικρά παιδιά που θέλουν να βρουν μεταγλωττισμένα παιδικά, με εξαίρεση κάποιους που αναζητούν τη συγκεκριμένη «avant garde ξενόγλωσση ταινία» που δεν υπάρχει στο internet. Υπάρχουν βέβαια και εκείνοι που μπαίνουν να χαζέψουν για να περάσει η ώρα τους χωρίς να σκοπεύουν να νοικιάσουν κάτι, αφού στην πλειοψηφία τους χρησιμοποιούν το Netflix. Εσύ βλέπεις ταινίες από πλατφόρμες; τον ρωτάω. «Δεν έχω δει ποτέ, από άποψη. Το θεωρώ προδοσία στο επάγγελμα και βλέπω τις ταινίες από τα μαγαζιά μου. Τα συνδρομητικά κανάλια είναι στα high τους επειδή ποντάρουν στο ότι δεν βγαίνεις από το σπίτι σου - δεν είναι φτηνότερα από την ενοικίαση ταινίας και τα θεωρώ θεμιτό ανταγωνισμό, σε αντίθεση με την πειρατεία που αφέθηκε ανεξέλεγκτη στην Ελλάδα».

Ο **Λευτέρης Τζώρτζης**, ιδιοκτήτης του **Movie Galaxy** στη γειτονιά των Εξαρχείων από το 2006, αποφάσισε να δουλέψει μέσα στην καραντίνα με delivery, μεταφέροντας τις ταινίες που παραγγέλνει ο κάθε ενοικιαστής, ο ίδιος. Η αίσθηση μπαίνοντας στο μαγαζί του για κάποιον που δεν έχει ιδέα πώς είναι να ζητάς να αγοράσεις από Video Club αφίσες του «Άρχοντα των δαχτυλιδιών», να αγχώνεσαι ότι θα ξεφραγκιστείς επειδή επιστρέφεις την ταινία με δύο βδομάδες καθυστέρηση και να μεγαλώνεις βλέποντας σειρές μόνο τα μεσημέρια στο Star, είναι πάνω κάτω ίδια με αυτή μέσα σε ένα μουσείο παλαιοντολογίας. «Ξεκίνησα νιώθοντας λίγο σαν τον Tarantino. Ένας φοιτητής-ταπεινός υπάλληλος σε video club αλλά φανατικός ταινιοφάγος που μπορεί να κατάφερνε να γίνει ένας από τους σπουδαιότερους σκηνοθέτες στην ιστορία κάποια στιγμή. Στην πορεία συνειδητοποίησα ότι η δουλειά των ονειρών μου ήταν να ανοίξω τη δική μου επιχείρηση. Από τις 30.000 ταινίες που έχω εδώ μέσα επιλέγω μία-δύο να βλέπω κάθε μέρα γιατί είναι πολύ απλά το πάθος μου. *Pulp Fiction, Blade Runner, Μελωδία της Ευτυχίας, Είς το όνομα του Πατρός, True Romance, κάποιες από τις αγαπημένες μου*».

Συζητώντας με τον Λευτέρη, μου εξηγεί ότι το μαγαζί του κατάφερε να κρατηθεί επειδή βρίσκεται στα Εξάρχεια, σε μια κατεχόμενη συνοικία με σινεφίλ κόσμο όλων των ηλικιών. Από την άλλη, οι κάτοικοι των Εξαρχείων είναι γνωστοί για την αλληλεγγύη που δείχνουν απέναντι στα μικρά συνοικιακά μαγαζιά. «Εδώ με υπολογίζουν περισσότερο από ό,τι ίσως σε κάποια άλλη περιοχή. Στα Εξάρχεια μένουν πολλοί καλλιτέχνες, φοιτητές στις σχολές κινηματογράφου, μεγαλύτερης ηλικίας άνθρωποι που δείχνουν ότι υπολογίζουν πολύ στην προσωπική επαφή, hipsters που παίρνουν κασέτες επειδή εκτιμούν τις συσκευασίες τους. Γι' αυτό κι φροντίζω να είμαι πάντα ενημερωμένος. Μου ζητούν ψαγμένες ταινίες, Ταρκόφσκι, Φελίνι, Μπερτολούτσι, αλλά και ασπρόμαυρο κινηματογράφο, π.χ. Τσάρλι Τσάπλιν. Παρατηρώ σε ποιες ταινίες κοινοτοπεί, τι references πετούν σε μια χαλαρή κουβέντα και τους ψυχολογώ καλύτερα από έναν αλγόριθμο ώστε να τους προτείνω αυτό που είναι μπαμ στα γούστα τους. Στους τακτικούς ξέρω ακριβώς τα όρια φόβου τους στις ταινίες τρόμου και πολλές φορές αν δεν θυμούνται πώς λέγεται η ταινία που ψάχνουν ή ποιο πρωταγωνιστούν, η περιγραφή μονάχα ενός στιγμιότυπου μου είναι αρκετή για να καταλάβω ποια είναι. Μέχρι και προξενιά έχω κάνει εδώ μέσα με αυτό τον τρόπο. Είχα παρατηρήσει ότι ένα αγόρι και ένα κορίτσι που έρχονταν ανά διαστήματα, επέλεγαν τις ίδιες ταινίες και έινωθα πως θα ταίριαζαν. Κάποια στιγμή όταν πέτυχε το σωστό timing και βρέθηκαν και οι δύο στο μαγαζί, τους σύστησα μεταξύ τους και μετά από λίγο καιρό κατέληξαν μαζί». **A**

Μέχρι και προξενιά έχω κάνει εδώ μέσα με αυτό τον τρόπο. Είχα παρατηρήσει ότι ένα αγόρι και ένα κορίτσι που έρχονταν ανά διαστήματα, επέλεγαν τις ίδιες ταινίες και έινωθα πως θα ταίριαζαν.

**ΧΑΙΡΟΜΑΙ ΤΙΣ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΠΟΥ ΜΕ
ΔΥΝΑΜΗ
ΚΑΙ ΤΑΛΕΝΤΟ
ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ
ΣΗΜΕΡΑ ΤΙΣ
ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥΣ**

Έφη **Αγγραφιώτη**

— Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΙΑΝΟΥ —

Η διεθνούς φήμης σολίστ μιλάει στην ATHENS VOICE για τη νέα της ηχογράφιση «Ήχοι από το Συρτάρι» αλλά και για τη διδασκαλία της μουσικής, το ρεπερτόριο, τις γυναίκες συνθέτιδες και την Αθήνα

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ - Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

την Έφη Αγραφιώτη χρωστάω τις πρώτες μου ακρόασεις ελληνικής λόγιας μουσικής. Το 1981 ηχογράφησε για τη Motivo τρεις δίσκους. Ο πρώτος ελληνικός κλασικός δίσκος που αγόρασα ποτέ ήταν αυτός με τα έργα

Καλομοίρη, Κωνσταντινίδη και Σισιλιάνου, που ερμηνεύει. Αμέσως μετά αγόρασα και τους υπόλοιπους δύο της σειράς. Ο ελληνικός ήχος – αν και δύσκολος για τα ανεκπαίδευτα αυτιά μου – είχε άμεση σύνδεση – ενδεχομένως και ασυνείδητη – με το να έχεις μεγαλώσει στην Ελλάδα. Της χρωστάω επίσης τη γνωριμία μου με τη Ρένα Κυριακού. Μία από τις πολλές απόψεις της Κυριακού που η Αγραφιώτη έχει διασώσει – πέρα από τα έργα της που έχει ερμηνεύσει – είναι και αυτή εδώ: «Τα αυτιά είναι τεμπέλικα, δεν μπορούν να γίνουν οδηγοί γιατί δεν σκέφτονται, δέχονται ευχαρίστως μόνο ό,τι έχουν συνηθίσει να ακούν. Για αυτό και βλέπεις να ακούει ο κόσμος ανοησίες και ναιώθει τόσο ευχαρίστηση κρίνοντας μάλιστα ότι όλα τα άλλα δεν τα καταλαβαίνει. Εδώ πρέπει να κάνεις τον κόπο να καθαρίσεις τα αυτιά, να μάθεις να τα διοικείς, άρα πρέπει να μάθεις να σκέφτεσαι». Από τότε που το διάβασα, συνειδητοποίησα τους λόγους για τους οποίους δεν άντεχα ποτέ τη μουσική ως background.

Παρότι θα μπορούσαμε να έχουμε συναντηθεί, αυτή είναι η πρώτη μας συνομιλία που καταγράφεται. Είναι σίγουρος ότι δεν θα είναι η τελευταία...

Πού σας βρίσκει αυτό το νέο διάστημα του lockdown; Ο κορωνοϊός απεδείχθη δυνάστης απειλητικός. Στη ζωή όμως το επιθυμητό συμβιώνει με το ανεπιθύμητο. Είμαι ανήσυχη, αλλά προέχει ο σεβασμός στους κανόνες. Προσωπικά, περπατάω, μελετώ και ακούω μουσική, διαβάζω βιβλία, γράφω, προσπαθώ να είμαι χρήσιμη.

Έχετε πει πολλές φορές ότι μελετάτε καθημερινά. Τι είναι αυτό που σας ωθεί και ποια παρτιτούρα είναι αυτή τη στιγμή πάνω στο πιάνο σας; Αυτή τη στιγμή στο αναλόγιο βλέπετε έργα των Ίγκναζ Φρίντμαν, Φέλιξ Μπλούμενφιλντ, και έργα για πιάνο από την Ισλανδία, λόγω συναυλιακής ετοιμασίας. Επιθυμώ να μελετώ καθημερινά. Η μελέτη είναι δημιουργία αλλά και υποχρέωση για τους μουσικούς. Φυσικά, δεν επαρκεί η μελέτη του κειμένου που βρίσκεται στο αναλόγιο, χρειάζεται πολύπλευρη μελέτη για να εντοπίσεις τα στοιχεία που έχτισαν την παρτιτούρα. Η γνώση των ιστορικών και αισθητικών λεπτομερειών οδηγεί κάποια στιγμή σε μια ερμηνεία. Συχνά, χρειαζόμαστε και στοιχεία από τις άλλες Τέχνες. Θυμάμαι κάτι σχετικό: Ρώτησαν τον Βλαδίμηρο Χόροβιτς σε τι είναι αναγκαία η σκληρή μελέτη για να παίξει έργα που έχει ήδη παίξει τέλεια. Απάντησε ότι για να γίνεις πιο καλός από καλός, πρέπει να βρεις τι ενέπνευσε τις νότες, να διαβάσεις δηλαδή λογοτεχνία, ιστορία, να πας στο θέατρο, να γνωρίσεις την έκφραση του γλύπτη, του χορευτή. Αν κλειστείς στον πιανιστικό μικρόκοσμό σου, απομονώνεσαι σταδιακά και από το ταλέντο που σου έδωσε η φύση.

Η διδασκαλία είναι μία από τις πολύ σημαντικές δραστηριότητες για σας. Είναι βέβαιο ότι η εμπειρία και η γνώση σας έχει πολλά να προσφέρει στον μαθητή. Σ' εσάς, ως διδάσκουσα, τι προσφέρει αυτή η διαδικασία; Η διδασκαλία είναι κεντρικός βραχίονας του μουσικού ταξιδιού μου. Γενικότερα, η γνώση είναι πλούτος, νιώθεις ότι δεν έχεις άδεια δωμάτια μέσα σου. Πολλοί πιανίστες δηλώνουν ότι δεν συνδυάζεται η διδασκαλία με τη σταδιοδρομία. Πάντως η διδασκαλία διδάσκει και τον σολίστα. Ξέρετε, ο Λιστ δίδασκε τους μαθητές του να συνθέτουν, να παίζουν και να διδάσκουν, γιατί αυτό το τρίπτυχο οδηγεί στην ωριμότητα του μουσικού. Θα πείτε, δεν είμαστε Λιστ. Ασφαλώς! Αλλά δεν βλάπτει να επεξεργαζόμαστε ιδέες σαν αυτή. Η γνώση αενάως αποκτιέται και μετά προσφέρεται, ο δάσκαλος διδάσκει και διδάσκεται. Στην πραγματικότητα, είμαστε δάσκαλοι και μαθητές των μαθητών μας, μαθητές των δασκάλων και των δασκάλων των δασκάλων μας. Τιμή μεγάλη, αξιοποιήσιμη! Η αμφίδρομη αυτή επικοινωνία είναι ελκυστική. Μοιράζονται σκέψεις, εμπειρίες, λεπτομέρειες σημαντικές στην προσέγγιση της μουσικής γνώσης-επίγνωσης.

Έχετε ασχοληθεί ιδιαίτερα με τη μουσική που έχουν συνθέσει γυναίκες. Ποιοι λόγοι σας οδήγησαν σ' αυ-

τή τη μελέτη; Επέλεξα να ασχοληθώ και με τις γυναίκες, όχι μόνον με αυτές. Με επέκριναν ότι ασχολούμαι με δευτερεύουσες μουσικές προσωπικότητες, αλλά όσες αξίζουν είναι ήδη γνωστές. Ας το σεβαστώ, αν και είναι αυθόρμητη αυτή η τοποθέτηση. Οι προκαταλήψεις που πίεζαν την επιθυμία των γυναικών να γράψουν μουσική διατρέχουν τους αιώνες. Τι υπέστησαν οι γυναίκες για να εκφράσουν όσα η φύση τους επιθυμούσε και η κοινωνία χλεύαζε και απαγόρευε; Σενάριο θα έπρεπε να γίνει! Χαίρομαι τις γυναίκες της μουσικής που με δύναμη και ταλέντο υπηρετούν σήμερα τις επιλογές τους. Στην «Πολιτεία» ο Πλάτων αναφέρει ότι οι γυναίκες μπορούν να κυβερνήσουν εξίσου καλά, επειδή η σωφροσύνη, η λογική, η ανδρεία, η αρετή δεν είναι θέμα φύλου, αλλά ψυχής, εκπαίδευσης, μόρφωσης. Προσθέτει ότι η πολιτεία που δεν δίνει παιδεία στις γυναίκες, μοιάζει με τον άνθρωπο που εξασκεί ή γυμνάζει μόνο το δεξί του χέρι.

Νιώθετε να υπάρχουν κοινά στοιχεία στη μουσική παραγωγή των γυναικών, στοιχεία που διαφοροποιούν το έργο τους από αυτό των ανδρών συνθετών; Δεν γνωρίζω αν μετρούνται αξιόπιστα οι διαφορές, αλλά υπάρχουν. Εμπειρικά, πιστεύω ότι διαφορές στη δημιουργική έκφραση των ανθρώπων υφίστανται μεν στο υποσυνείδητο, ασκούνται δε, αναλόγως των κοινωνικών και γεωγραφικών δεδομένων.

Έχετε επίσης ασχοληθεί σε βάθος με το έργο των Ελληνικών συνθετών. Υπάρχουν κάποια χαρακτηριστικά στο έργο τους που θα χαρακτηρίζατε «ελληνικά»; Η μουσική δεν μπορεί παρά να μεταφέρει και μια αίσθηση πατριδογνωσίας, βιώματος του συνθέτη και του ερμηνευτή. Δεν το συνδέω με την «τοπική» πατρίδα, αλλά με την ιστορική και την ευρύτερα γεωγραφική πατρίδα. Για παράδειγμα: χρήση τριμηνιτών στη μουσική του Καλομοίρη και άλλων μουσουργών. Αποδεικνύουν την ελληνικότητα; Δεν νομίζω. Παραπέμπουν σε μια συγκίνηση, σε μια μνήμη, ναι. Τριμηνιτόνιο δεν υπάρχει μόνο στην ελληνική μουσική. Η βαλκανική και η τουρκική μουσική περιέχουν ίδια ψήγματα. Η βιομηχανική μνήμη στη γέννηση μιας μουσικής από τον συνθέτη προσφέρει το χρώμα. Μελετώντας τη *Σονατίνα για αριστερό χέρι* του ελληνικής καταγωγής, Ρουμάνου συνθέτη και πιανίστα Ντίνου Λιπάττι, ένα θέμα έντονα μακεδονίτικο έκασε ξαφνικά κάτω από τα δάχτυλά μου. Προερχόταν από τη μνήμη του πατέρα Λιπάττι; της γιαγιάς; Δεν ξέρω. Συνειδητά το επέλεξε; Αμφιβάλλω.

Πόσο δύσκολο είναι να ερμηνεύσει κανείς σε δίσκο ή στη σκηνή έργα συνθετών που είναι εν ζωή και θα ακούσουν τις εκτελέσεις; Ο συνθέτης ως πατέρας του μουσικού έργου έχει προσωπική σχέση με το «παιδί» του, το έργο του, έχει κι έναν χαρακτήρα, γιατί είναι άνθρωπος. Ο μουσικός που επίσης έχει ένα χαρακτήρα και είναι άνθρωπος, ξεκινάει από τη συνήθη πρακτική γνωριμίας με κάτι άγνωστο. Μέχρι να φτάσει στα ουσιαστικά δεδομένα του συνθεσιακού λόγου και να τα υπηρετήσει, βρίσκεται σε ανεξερεύνητο περιβάλλον, προσπαθεί να φτάσει κάπου. Κάποια στιγμή μεταφράζει σε ήχο όσα αισθάνθηκε, όσα η μουσική του αποκάλυψε και η διαίσθηση του προτείνει ως σημαντικά. Ερμηνεύοντας, διηγείται αυτό που ενεργοποιήθηκε στον ψυχισμό του. Συχνά έχουμε ευκαιρίες να ανταλλάξουμε γνώμη και ιδέες με τον συνθέτη. Στη συναυλία ο συνθέτης είναι ακροατής, δεν προλαβαίνει μια νέα ταύτιση ρόλου, επομένως, ίσως χαρεί, ίσως συγκινηθεί, ίσως ενοχληθεί από κάτι. Είναι λογικό και σεβαστό. Ο μουσικός δεν είναι μηχανάκι αναπαραγωγής, ο συνθέτης δεν είναι ερμηνευτής, παρά μόνο αν παίξει ο ίδιος τη σύνθεσή του. Πάντως δεν υπάρχει περίπτωση να ακούσεις κανείς να παίζουν το ίδιο έργο 2 ή 20 μουσικοί με τον ίδιο τρόπο. Η μουσική έκφραση είναι φυσική επικοινωνία, άρα είναι υποκειμενική. Από εμπειρία, θα έλεγα ότι συνήθως ο συνθέτης χαίρεται να ακούει τη μουσική του. Γενικά, οι ώριμοι άνθρωποι είναι ώριμοι και ως συνθέτες, αυτό ισχύει και για τους ερμηνευτές. Οι διαφορετικές απόψεις είναι χρήσιμες, καλοδεχούμενες.

Έχετε μια ιδιαίτερη αγάπη κι έναν ιδιαίτερο σεβασμό στη Ρένα Κυριακού. Ποια στοιχεία της σας έχουν οδηγήσει σ' αυτά τα συναισθήματα; Της οφείλω ένα δυνατό... σοκ, μαζί με ένα κομμάτι της μουσικής ενληκτικής μου. Αν και εθεωρείτο δύσκολος άνθρωπος, εμείς περνούσαμε μια μέρα ολόκληρη μιλώντας για το πιάνο, τις αρχές που διέπουν τη μελέτη, την επιλογή ρεπερτορίου, παίζαμε για ώρες πιάνο, μου έλεγε τεχνικά και μουσικά «κόλπα», έπαιρνε μια τεχνική λεπτομέρεια και μου δίδασκε άπειρες ασκήσεις κατάλληλες, επιμένοντας

Η ΑΘΗΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΠΟΛΗ ΜΟΥ, ΑΓΑΠΩ ΤΗ ΦΩΝΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΗΣ. ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΡΕΟΥΝ ΜΕΣΑ ΜΟΥ. ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΘENS VOICE ΜΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΜΟΥ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.

πολύ στην προσωποποίηση του παιζίματος. Επέμενε στη λέξη ήχος. «Άσε τη νότα, φτιάξε τον ήχο της». Ανταλλάσσαμε σκέψεις άσχετες ή σχετικές με τη μουσική. Με παίδεψε πολύ αρνούμενη πεισματικά να μου δώσει συνθέσεις της, αλλά θυμόταν με μια έκδηλη πίκρα στη φωνή, το πόσο αγαπούσε να συνθέτει όταν ήταν νεαρή. Ήταν σαφές ότι την πονούσε το ότι σταμάτησε να συνθέτει. Ήταν εμβληματικός και γενναιόδωρος άνθρωπος η Ρένα Κυριακού.

Η σχετικά πρόσφατη κυκλοφορία του διπλού cd «Μούσα Ελληνική», όπου συνεργαστήκατε με τη Μυρσίνη Μαργαρίτη, έφερε στο φως εντελώς άγνωστο μέχρι εκείνη τη στιγμή ρεπερτόριο. Ποιες είναι οι αρετές αυτού του υλικού; Προτείναμε πανέμορφα τραγούδια γραμμένα από εντόπιες και ελληνικής καταγωγής συνθέτριες. Ενδιαφέρθηκαν πολλοί ακροατές. Προσπαθήσαμε να πείσουμε εμπράκτως, για την ανάγκη να σώζουμε ό,τι μπορούμε, από τον αδικημένο μουσικό μας πολιτισμό. Πολλοί διαπίστωσαν ότι δεν πρόκειται για δευτερεύον υλικό, ακούγοντας το cd. Έχουν ενδιαφέρον όλα στα μας έγγραψαν ή μας είπαν από τις ξένες ραδιοφωνίες, όταν παρέλαβαν το διπλό αυτό cd. Ρωτούσαν: Είχατε συνθέτριες το 1850; Εμείς έχουμε ακούσει τραγούδια παραδοσιακά, νανουρισματα, νησιώτικα από ωραίες φωνές Ελληνίδων, αλλά εδώ βλέπουμε ένα ενδιαφέρον δώρο ηχογράφημα με λόγια τραγούδια γυναικών. Στις συνεντεύξεις ρωτούσαν και ξαναρωτούσαν αν υπάρχει κι άλλο υλικό και πότε θα ηχογραφήσουμε νέο cd. Τι θα έπρεπε να απαντήσουμε άραγε στο τελευταίο ερώτημα;

Στους «Ηχους από το συρτάρι» παρουσιάζετε μεταξύ άλλων και έργα της Σοφίας Δούδου, συζύγου του Τσίλλερ. Ήταν μαθήτρια του Λιστ; Υπάρχει κάποια ιστορία για τη ζωή και τη διαδρομή της; Η Σοφία Δούδου γεννήθηκε στη Βιέννη πιθανότατα το 1850. Είναι μια συνθέτρια από τις εννέα του cd «Ηχοί από το συρτάρι». Ήταν πιανίστα, μαθήτρια του θρυλικού Κροάτη-εβραίου πιανίστα Julius Epstein, μαθητή του Λιστ. Το δίπλωμά της φέρει την υπογραφή του Λιστ. Ήταν η πρώτη καθηγήτρια κλασικού πιάνου στην Αθήνα. Στο σπίτι των Τσίλλερ, στην οδό Μαυρομικάλη 6 που πρόσφατα μεταμορφώθηκε σε χώρο-κόσμημα για την Αθήνα, η Δούδου οργάνωνε μουσικά πρωινά τις Κυριακές, υποδεχόμενη νέους που ήθελαν να γνωρίσουν την κλασική μουσική. Τους μιλούσε για τη μουσική ζωή στην Ευρώπη, για το έργο των μουσουργών. Οι μαθητές της και η ίδια έπαιζαν στο πιάνο απλά κομμάτια αλλά και δεξιοτεχνικά έργα.

Πώς φτάσατε στο λόγιο υλικό του Βασίλη Μπακόπουλου των Forminx και του Άλκη Παπαδόπουλου των Πυξ Λαξ; Έφτασα πολύ εύκολα. Η Μουσική είναι μία και οι υποκρισίες του τύπου αυτή η μουσική είναι σοβαρή και η άλλη είναι ελαφρά είναι μάλλον παλαιότερης κοπής... Οι ποιστικές παράμετροι και η καθαρή έμπνευση, αν ξέρεις μουσική, θα σε οδηγήσουν και σε όμορφες συνθέσεις. Οι δύο συνθέτες που αναφέρατε είναι έμπειροι, σοβαρά σπουδαγμένοι, γνώστες της μουσικής και της σύνθεσης.

Τι διαβάζετε αυτή την εποχή; Θα περιμένουν κι εγώ να διαβάσω παλαιότερα βιβλία, ψάχνοντας πληροφορίες για τη μελέτη μουσικών έργων που με απασχολούν. Διάβασα αυτό το δίμηνο το «Contretemps» της Μιμίκας Κρανάκη, το βιβλίο του Θάνου Μπούρλου, «Με τον Μανόλη Καλομοίρη», τον «Τσαϊκόφσκι» της Νίνα Μπερμπέροβα. Διαβάζω τώρα το «Μουσική και Φαντασία» του Άαρντ Κόπλαντ.

Τι αγαπάτε περισσότερο στην Αθήνα; Είναι η πόλη μου, αγαπώ τη φωνή και το χρώμα της μνήμης της. Εκατοντάδες αναμνήσεις ρέουν ασταμάτητα μέσα μου. Αυτό είναι το Athens Voice με τη δική μου προσέγγιση. Ενίοτε θέλω να κατεβάσω εικόνα από το μυαλό στα δάχτυλα για να σκισάρω τη ζωή μου στην πόλη που γνώρισα. Αποζητώ στην Αθήνα μια έμπνευση, ελπίζοντας να την ξανααγαπήσω πιο ποιητικά. Θυμάμαι, όμως πάντα, την Κατερίνα Αγγελάκη Ρουκ: «Τα ποιήματα δεν μπορούν να ν'αι ωραία αφού η αλήθεια έχει ασχημύνει».

Τι θα κάνετε μόλις τελειώσει αυτή η περιπέτεια με τον Covid-19; Θα συναντήσω αγαπημένους ανθρώπους και στον επαγγελματικό τομέα, ελπίζω να υποκληθώ στο κοινό με δύο συναυλίες εκτός Ελλάδας, που τελούν σε αναμονή. Δεν ελπίζω ότι θα ξανασυναντηθώ με το ελληνικό κοινό πια, αλλά μακάρι να διαψευστώ.

Υπάρχουν κι άλλες ηχογραφήσεις στο συρτάρι σας; Να περιμένουμε και δεύτερο cd; Ευελπιστώ ότι θα γεννηθεί σύντομα ένα ακόμα cd με «Ηχους από το Συρτάρι». Τα έργα είναι ηχογραφημένα. Μέχρι τότε, να έχουμε υγεία, να προσέχουμε τους εαυτούς μας και ακόμα περισσότερο να σεβόμαστε το δικαίωμα των άλλων να είναι υγιείς. **A**

the
All
Star

Επιμέλεια:
TANIA ΔΕΛΗ

Instagram @converse.greece

Chuck Taylor All Star CX

Υποδεχόμαστε την Άνοιξη πάνω στις αέρινες σόλες του

▶ Αυτή την Άνοιξη, το στιλ της **Converse** επανασχεδιάζεται για να προσφέρει και δυναμικότερο περπάτημα. Με ειδική σόλα που απορροφά τους κραδασμούς, κορδόνια εμπνευσμένα από την πεζοπορία και τολμηρά χρώματα, είναι κάτι

παραπάνω από σίγουρο ότι τα unisex **Chuck Taylor All Star CX** θα γίνουν τα αγαπημένα σου! Ποιος είπε ότι η ζωή χρειάζεται συμβιβασμούς; Αν θες να έχεις και άνεση και στιλ, υπάρχει ο τρόπος της Converse.

TV

Του ΓΙΩΡΓΟΥ
ΦΛΩΡΑΚΗ

Απίθανοι Κυνηγοί Δαιμόνων στο Netflix

Στα όρια του παραλόγου

Μια απίθανη κορεάτικη μεταφυσική δραματική κωμωδία και οι αισθητικές προεκτάσεις της

Τελεία και παύλα: η νέα κορεάτικη τηλεοπτική και κινηματογραφική αισθητική έχει γίνει εθισμός. Στην αρχή εμφανίστηκαν οι ταινίες με ζόμπι. Ύστερα ήρθαν τα τέρματα του "Alive" και του "Sweet Home". Στη συνέχεια, έπεσε στο κεφάλι μας η απίθανη sci-fi ταινία "Space Sweepers", μια ιδιαίτερα ακριβή παραγωγή που εκτυλίσσεται στο διάστημα και που επειδή άργησε να βγει στις αίθουσες λόγω covid-19, κατέληξε στο Netflix. Και τέλος, είναι το "The Uncanny Counter", οι «Απίθανοι κυνηγοί δαιμόνων», που παρασύρουν τα πάντα στο πέρασμά τους κι επιπλέον ανοίγουν ένα πολύ μεγάλο κεφάλαιο αισθητικής στην τηλεόραση.

A. Οι Κεντρικές Γραμμές

Λοιπόν, είναι τρία άτομα, δύο γυναίκες κι ένας άντρας, το πρωί τρέχουν ένα εστιατόριο με σπεσιαλιτέ τα νουντλς και στον ελεύθερο χρόνο τους κυνηγούν μοχθηρά πνεύματα, που τρέφονται με τις ψυχές των ανθρώπων που εξολοθρεύουν. Οι φίλοι μας με τις κόκκινες φόρμες έχουν για συμμάχους τους αγαθούς και προικισμένους με ιδιαίτερες δυνάμεις νεκρούς που εδρεύουν στην Πουνγκ, ένα είδος παραδείσου, και κυνηγούν κάθε κακό πνεύμα, που διαλέγει τον ξενιστή του σκοτώνοντάς τον και αποκτά περαιτέρω δυνάμεις καταπίνοντας ψυχές άτυχων ανθρώπων. Οι τρεις κυνηγοί (counters), είναι η κυρία Τσου, σεφ του εστιατορίου και θεραπεύτρια των counters, ο Γκα Μο Τακ, πρώην αστυνομικός με αμνησία, βοηθός σεφ και βαρύ πυροβολικό της ομάδας, και η Χα Να, σερβιτόρα, με βαρύ παρελθόν λόγω μαζικής δηλητηρίασης της οικογένειάς της και με χάρισμα να αντιλαμβάνεται τα μοχθηρά πλάσματα μέσω τηλεπάθειας. Στην ομάδα προστίθεται και ο δεκαοκτάχρονος μαθητής Μαν –ο βασικός πρωταγωνιστής– που έχει χάσει τους γονείς του σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα, που αποδεικνύεται δολοφονία και θέλει να τους συναντήσει στη Πουνγκ αλλά δεν έχουν φτάσει ποτέ, επειδή έχει καταπιεί την ψυχή τους δαίμονας. Οι counters έχουν υπερφυσικές δυνάμεις –όπως και τα κακά πνεύματα– και βασικός τους σκοπός είναι να εξουδετερώσουν και να εξορκίσουν το κακό πνεύμα απελευθερώνοντας τις ψυχές που αυτό έχει καταπιεί.

Στην ιστορία μας, τρέχουν παράλληλα τρεις βασικές υποθέσεις. Η πρώτη και πιο σημαντική είναι η θήρα δαιμόνων γενικώς. Επίσης, πιο ειδικά, η απελευθέρωση των ψυχών των γονιών του Μαν, ώστε αυτός να τους συναντήσει. Ο στόχος αυτός γίνεται πολύ πιο σημαντικός από τη στιγμή που ο Μαν καταλαβαίνει ότι οι αστυνομικοί γονείς του έχουν πέσει θύματα δολοφονίας και όχι ατυχήματος. Η δεύτερη υπόθεση σχετίζεται με τη γενικευμένη διαφθορά στην πόλη Jungjin, που περιλαμβάνει την αστυνομία, τον δήμαρχο, τις κατασκευαστικές εταιρείες, το σύμπαν και τα πάντα. Τέλος, τρέχει στο σχολείο του Μαν και υπόθεση bullying εναντίον του καλύτερου φίλου του αλλά και του ίδιου, που περπατάει με μπαστούνι λόγω του δυστυχήματος με το αυτοκίνητο των γονιών του. Οι υποθέσεις διασταυρώνονται συνεχώς και ο γρήγορος ρυθμός αφήγησης αποτελεί ένα από τα μεγάλα ατού της σειράς.

B. Η Ουσία των Πραγμάτων

Η διαδικασία κάθε μορφής αφήγησης στον δυτικό κόσμο βασίζεται στην εναλλαγή των «τρόπων», που κάθε αφηγητής έχει ως όπλα στα χέρια του. Οι τρόποι αυτοί είναι η δράση, η περιγραφή, το συναίσθημα και το σχόλιο. Αυτά τα τέσσερα όπλα, αν ο αφηγητής τα διατηρεί σε σωστή δόσολογία και τα εναλλάσσει διαρκώς, θα καταφέρει να δημιουργήσει ένα ενδιαφέρον αποτέλεσμα. Ο δυτικός τρόπος δεν είναι όμως ο μοναδικός τρόπος για να αφηγηθεί κανείς μια ιστορία. Στην Ανατολή και πιο συγκεκριμένα στην Ινδία, αναπτύχθηκε η αισθητική των rasa, που βασίζεται σε ένα ολοκληρωτικά διαφορετικό σχέδιο αφήγησης. Rasa σημαίνει «άρωμα», σημαίνει πιο σωστά «ουσία». Ο αφηγητής σε κάθε μορφή τέχνης, από τον χορό και τον κινηματογράφο μέχρι τη λογοτεχνία και το θέατρο, δεν έχει παρά να γνωρίσει τις «ουσίες» που υπάρχουν και να δημιουργήσει έντονες αντιθέσεις στην εναλλαγή τους. Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος για να πλησιάσει αποτελεσματικά ο αφηγητής το κοινό του. Για παράδειγμα, στις ταινίες του Bollywood βλέπουμε πολύ συχνά την πρωταγωνίστρια να κλαίει με μαύρο δάκρυ και απότομα να σκώνεται για να χορεύει έναν ξέφρενο χορό. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις, δίπλα στον βαρύ χαρακτήρα ενός πρωταγωνιστή που φέρνει στο μυαλό τον Νίκο Ξανθόπουλο, βρίσκεται ως ο καλύτερός του φίλος ένας αστείος χαρακτήρας που θα μας θύμιζε τον Θανάση Βέγγο. Η ινδική αισθητική επιμένει ότι αυτός είναι

ο καλύτερος τρόπος να δημιουργήσεις ενδιαφέρον και έντονα συναισθήματα.

Τα rasa κατά την ινδική αισθητική είναι τα εξής:

A) Ερωτικό, αγαπησιάρικο,
εκείνο που δακρύζει έλξη

B) Κωμικό, αστείο, εκείνο
που προκαλεί γέλιο

Γ) Οργισμένο, εκείνο που δακρύζει
ακραίο θυμό

Δ) Συμπονετικό, εκείνο που προκαλεί
το αίσθημα του ελέους

E) Αποδιαστικό, εκείνο που προκαλεί
την αποστροφή

ΣΤ) Τρομακτικό, εκείνο που
προκαλεί μεγάλο φόβο

Z) Ηρωικό, εκείνο που παρουσιάζει τον
χαρακτήρα να ξεπερνά τον εαυτό του

H) Θαυμαστό, εκείνο που προκαλεί
την αίσθηση του δέους

Η συνεχής εναλλαγή συναισθηματικά αντίθετων rasa, των πιο πάνω βασικών ουσιών, προκαλεί μια έντονη αίσθηση συμμετοχής του κοινού στα τεκταινόμενα μιας ιστορίας, ενός βιβλίου ή μιας ταινίας και επιτυγχάνει το μέγιστο της συγκίνησης.

Δεν έχω την παραμικρή ιδέα αν ο Τζανγκ Γι, που σχεδίασε το webtoon "Amazing Rumour" στη διαδικτυακή πλατφόρμα Daum ή αν οι παραγωγοί αυτής εδώ της σειράς –που βασίζεται στο πιο πάνω webtoon– έχουν την πραγματική ιδέα περί της ύπαρξης και της φύσης των rasa. Εκείνο που θα διαπιστώσει κανείς, όμως, είναι ότι δημιουργούνται εξαιρετικές δυναμικές, έτσι όπως αλληλοδιαδέχεται η μία ουσία την άλλη. Την ώρα που ο Μαν είναι ακραία θυμωμένος ο Γκα Μο Τακ μπορεί να κάνει μια απίθανη γκάφα, η απδηία του εξορκισμού ενός δαίμονα μπορεί να συμπέσει με μια στιγμή έντονου φλερτ του Μαν με τη Χα Να, ο τρόμος της εμφάνισης του μοχθηρού πνεύματος μπορεί να συνοδεύεται από τον θαυμασμό για το όμορφο πρόσωπό του, ο εξορκισμός μπορεί να συνδυάζεται με τη συμπόνια για τον ξενιστή που δεν έφταιγε σε τίποτα και πάει λέγοντας. Αποτέλεσμα των συνεχών εναλλαγών rasa (ουσιών) είναι να γελάς πολύ, να χαίρεσαι με λύσσα για την επικείμενη νίκη των counters επί της αθλιότητας του δημάρχου και των κατασκευαστικών, να συμπονάς ακόμη και τον χειρότερο δαίμονα και –κυρίως– να κλαίς με μαύρο δάκρυ για το κοριτσάκι που κινδυνεύει να πεθάνει από τη μόλυνση, για τη λύπη της Χα Να για τη χαμένη οικογένειά της, για τη συνάντησή του Μαν με τους γονείς του, για την πτώση του Γκα Μο Τακ από τον 10ο όροφο και για το δεύτερο μέρος του έρωτά του για τη μοναδική μη διεφθαρμένη αστυνομικό της πόλης. Να συμμετέχεις, δηλαδή, ολόκληρος στα τεκταινόμενα επί της οθόνης.

Όχι, οι «Απίθανοι κυνηγοί δαιμόνων» δεν είναι η καλύτερη σειρά του Netflix αυτή τη στιγμή. Είναι όμως ένα απίστευτα καλοστημένο δημιούργημα που καταναλώνεται απνευστί και που εισάγει μερικά νέα στοιχεία αφήγησης στην αισθητική των τηλεοπτικών σειρών, επιτυγχάνοντας τη μέγιστη συμμετοχή και την αβίαστη συγκίνηση του θεατή. Καθόλου άσχημα... **A**

Irish Coffee, ο τέλειος!

Με μια γερή γουλιιά το **Samba** σε πάει στην Ιρλανδία

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΜΠΟΣΟΥ - Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Ο Χρήστος Κλουβάτος, πρωταθλητής στα Coffee and Good Spirits, στο πανελλήνιο πρωτάθλημα 2020

Φαντάσου να διασχίζεις τα στενά της πόλης ένα ανοιξιάτικο απόγευμα και να ξέρεις ότι αυτό που χρειάζεσαι είναι ένα τονωτικό ρόφημα που θα ζεστάνει λίγο το μέσα σου. Θα είναι κρύο ή ζεστό; Θα είναι καφές ή ποτό; Το καθένα από αυτά μετρά εκατομμύρια οπαδούς, αφού πρόκειται για ουσίες που ποθεί σχεδόν κάθε άνθρωπος εκεί έξω. Το παραπάνω δίλημμα ωστόσο μικρή σημασία έχει όταν όλα αυτά μπορούν να συνδυαστούν σε ένα, και μέσα από το πάντρεμα αλκοόλ και καφέ να προκύψει ο Irish Coffee. Ουσιαστικά πρόκειται για καφέ με κρέμα γάλακτος και ιρλανδέζικο ουίσκι και εμφανίστηκε με τη σημερινή του μορφή στο Σαν Φρανσίσκο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής τη δεκαετία του 1940, όταν οι μπάρμεν του θρυλικού μπαρ Buena Vista αξιοποίησαν τη συνήθεια που έμαθαν από Ιρλανδούς μετανάστες των ΗΠΑ, να προσθέτουν λίγο ουίσκι στον καφέ τους. Έτσι καθιερώθηκε το ρόφημα, που είναι γνωστό σε όλους μας και έχει μάλιστα φανατικό κοινό.

Δεν χρειάζεται, όμως, να βρεθείς σε παμπ κάποιας ιρλανδικής πόλης ως μακρινός ταξιδιώτης για να γευτείς την αυθεντική συνταγή, αφού οι αθηναίοι μπαρίστες μπορούν να σε μεταφέρουν εκεί νοπτά. Επισκεφτήκαμε το **Samba Coffee Roasters The Shop** στη Σόλωνος, μια οικογενειακή επιχείρηση από το 1979 που συνδυάζει το specialty με την παράδοση, όπου ο πρωταθλητής στην κατηγορία *Coffee and Good Spirits* στο πανελλήνιο πρωτάθλημα 2020, **Χρήστος Κλουβάτος**, μας φτιάχνει τον απόλυτο σε γεύση ιρλανδικό καφέ. Για τον Irish Coffee χρειάζομαστε ζάχαρη, ουίσκι (κατά προτίμηση Ιρλανδέζικο), ζεστό καφέ φίλτρου, κρέμα γάλακτος κι ένα ψηλό γυάλινο ποτήρι από χοντρό γυαλί, με χαμηλό πόδι.

«Αρχικά ζεσταίνουμε το ποτήρι, γεμίζοντάς το με ζεστό νερό για λίγα λεπτά, κι όταν το αδειάσουμε, τοποθετούμε στο ποτήρι το ουίσκι και το σιρόπι ζάχαρης μοσχοβάντο. Σύμφωνα με τους κανόνες του διαγωνισμού το σιρόπι δεν πρέπει να είναι τεχνητά αρωματισμένο, π.χ. με βανίλια. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε, όμως, και σιρόπι μελιού. Προσθέτουμε τον ζεστό καφέ φίλτρου και ανακατεύουμε. Προτιμώ τον καφέ φίλτρου γιατί σε αντίθεση με τον espresso δεν έχει τόσο έντονο χαρακτήρα και ελέγχεται καλύτερα. Μπορούμε βέβαια να τον παρασκευάσουμε και με espresso και να τον αραιώσουμε με νερό. Σήμερα εγώ χρησιμοποιώ καφέ από Γουατεμάλα. Επειδή ο συγκεκριμένος βγάζει αρώματα από τροπικά φρούτα και στην επίγευση κάτι από σοκολάτα γάλακτος, προτίμηση και ένα ουίσκι με φρουτώδη χαρακτήρα» μας περιγράφει ο Χρήστος. Και συνεχίζει: «Σειρά έχει η κρέμα γάλακτος. Τι χτυπάμε ελαφρά να μη γίνει σαντιγί και με προσεκτικές κινήσεις, ώστε να δημιουργήσουμε μια στρώση πάχους λίγων εκατοστών στην επιφάνεια του ροφήματος. Η κρέμα πρέπει να είναι ολόπαχη, φρέσκια και κρύα, διαφορετικά δεν θα αποκτήσει την κατάλληλη υφή και θα βυθιστεί, κάτι που δεν θέλουμε να γίνει».

Όπως είναι φυσικό, υπάρχουν πολλές παραλλαγές του Irish Coffee, καθώς κάθε μπαρίστα εμπιστεύεται διαφορετικές αναλογίες και ελαφρώς διαφορετικά συστατικά. Ποιο είναι το μυστικό, όμως, που κάνει έναν Irish καφέ πραγματικά πετυχημένο; Σύμφωνα με τον Χρήστο, δεν πρέπει να έχει περισσότερη ένταση το αλκοόλ απ' ό,τι ο καφές, να βρεθεί η ισορροπία ανάμεσα στο γλυκό, πικρό, όξινο, άρα το σιρόπι πρέπει να είναι γλυκό τόσο-όσο και, τέλος, να προκύψει μια αφράτη κρέμα.

«Για να καταλάβουμε τις γεύσεις θα πρέπει η θερμοκρασία να είναι γύρω στους 50 βαθμούς. Ο ιρλανδέζικος καφές στην Ελλάδα μέχρι πρότινος δεν παρασκευαζόταν σωστά και ο κόσμος από την πλευρά του δεν είχε μεγάλη εξοικείωση. Εμείς θεωρούμε μεγάλο ατού, ως ειδικοί, να συστήνουμε στον πελάτη τον Irish και να τον εκπαιδεύουμε στον καλό καφέ γενικότερα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση μάλιστα βλέπουμε μεγάλη ανταπόκριση, όποιος δοκιμάσει μια φορά, έρχεται και για δεύτερη».

Κάπως έτσι το Samba Coffee Roasters μας πείθει πως τα προσεγμένα χαρμάνια και ο καλοκαθουρδισμένος καφές μπορεί να είναι και ελληνική υπόθεση. Άλλωστε, εκεί θα βρεις εκλεκτούς καφέδες από μικρές φυτείες, που καβουρδίζει στο δικό του καβουρδιστήριο. Οι ειδικευμένοι barista του μπορούν να σε ταξιδέψουν ακόμα και με το takeaway στις παραδοσιακές και εξωτικές χώρες του καφέ, Παναμά, Εκουαδόρ, Μπουρούντι. Η συνολική πορεία του καφέ επιμελείται σε όλα τα στάδια, από τη φάρμα μέχρι το φλιτζάνι, περνώντας από αυστηρά πρωτόκολλα γευσισγνωσίας και εντατικούς ποιοτικούς ελέγχους. Τελικά το πιο γνήσιο κίνητρο γι' αυτή τη δουλειά είναι το πάθος για τον καφέ, κι από αυτό το team του Samba διαθέτει και με το παραπάνω.

Από τις 08:00 ως τις 18:00, Σόλωνος 36, Αθήνα

ΓΕΥΣΗ

Επάγγελμα Συλλέκτης Άγριων Μανιταριών

Ο Γιώργος Μάντικας συλλέγει μανιτάρια από τα βουνά της Ελλάδας και τα φέρνει ως την πόρτα σου

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Ο Γιώργος Μάντικας πέφτει για ύπνο έχοντας παρακολουθήσει το δελτίο καιρού σε όλη τη χώρα. Του είναι χρήσιμο, μια που από τις μεταβολές του καιρού, από τον αέρα και την υγρασία της κάθε μέρας, εξαρτάται η δουλειά του. Δεν είναι ψαράς ή καπετάνιος, αλλά ένας σύγχρονος τροφосуλλέκτης, πιστοποιημένος συλλέκτης άγριων αυτοφυών μανιταριών (ISO/IEC 17024).

Έχοντας για πυξίδα τα καιρικά φαινόμενα αποφασίζει ποιον τόπο της Ελλάδας θα επισκεφθεί το ξημέρωμα. Ξυπνάει στις 05.00. Οδηγεί για ώρες κι ύστερα χάνεται στα βουνά και στα δάση, περπατώντας πολλές φορές έως και 37 χλμ. για να βρει, να συλλέξει, να φωτογραφίσει και να καθαρίσει επιτόπου τα άγρια μανιτάρια του. Μέχρι να δύσει ο ήλιος θα έχει μαζέψει από 2 έως 60 κιλά μανιτάρια, ανάλογα την εποχή ή την τύχη. Θα επιστρέψει στην Αθήνα για να παραδώσει αυθημερόν τα άγρια μανιτάρια σε ιδιώτες και εστιατόρια. Δεν είναι εύκολη δουλειά. Θέλει αντοχές και τεράστιες γνώσεις. Από την άλλη, πόσοι άνθρωποι μπορούν να ξεστομίσουν τη φράση «το δάσος είναι το γραφείο μου»;

Ο Γιώργος δεν ήταν πάντα κυνηγός μανιταριών. Ως Μηχανικός Ηλεκτρονικών και Τηλεπικοινωνιών με Μεταπτυχιακό στις Δορυφορικές Επικοινωνίες στην Αγγλία, εργάστηκε για 14 ολόκληρα χρόνια σε εταιρείες τηλεπικοινωνιών. Μέχρι που κατάλαβε ότι η δουλειά του δεν τον γέμιζε καθόλου. Κι έτσι έκανε στον εαυτό του την εξής ερώτηση: «Τι είναι αυτό που αγαπάω περισσότερο;». Η απάντηση ξεπήδησε αυθόρμητη και σίγουρη... Με δυο λόγια θα μπορούσαμε να τη συνοψίσουμε ως μια βαθιά αγάπη για τη φύση και τους καρπούς της. Μετά από αυτό, η αλλαγή της ρότας ήταν μονόδρομος.

Η ενασχόλησή του Γιώργου με τα άγρια μανιτάρια δεν ήρθε από το πουθενά. Τα παιδικά του χρόνια, βλέπετε, κύλησαν σε ένα χωριό του Πηλίου με δυο παππούδες που συχνά ξεκύνονταν στο βουνό προς αναζήτηση μανιταριών. Ο ίδιος ο Γιώργος αφηγείται: «Ο παππούς Κυριάκος και η γιαγιά Ευδοξία γνώριζαν 4 είδη μανιταριών με τις λαϊκές τους ονομασίες: τα καλογέρια [*Boletus aereus*], τις βασιλές [*Boletus edulis*], τις γουργουλιάνες [*Macrolepiota procera*] και τα κοκκινομανιτάρια [*Amanita caesarea* - Αμανίτης του Καίσαρα - Καισαρικά] – τα υπόλοιπα τα απέφευγαν ή τα αγνοούσαν. Όταν μετά τη βροχή περίμεναν καρποφορία έλεγαν “το μανιτάρι θα ακουστεί”. Έτσι όταν ακουγόταν ότι κάποιος βρήκαν μανιτάρια, τις επόμενες ημέρες σχεδόν όλοι από τα γύρω χωριά ξεκύνονταν στο βουνό ανάμεσα στις καστανιές και στις οξιές και μάζευαν τα δώρα της φύσης μέσα στις κούφρες (μεγάλα καλάθια). Τα τρώγαμε μαγειρευτά, ψητά αλλά και τηγανητά, και τα υπόλοιπα τα περνούσαν σε φέτες από μια γερή κλωστή και τα κρέμαγαν στον ήλιο για να αποξηρανθούν. Μόλις είχαν αποξηρανθεί εντελώς τα βάζανε σε μαξιλαροθήκες καλά κλεισμένα και τα διατηρούσαν αποξηραμένα για φαγητό τον χειμώνα. Έβαζαν μια χεριά σε σάλτσες, σε σουπές, σε ζυμαρικά, με πατάτες στον φούρνο μετά αποενυδάτωση αλλά και σε άλλες συνταγές και νοστιμίζε το φαγητό. Το μανιτάρι έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην επιβίωση των χωριών στην εποχή των πολέμων και της Κατοχής».

Από αυτά τα 4 είδη μανιταριών ξεκίνησαν όλα: «Πάντα ήθελα να μάθω τα είδη των μυκήτων μέσω της παρατήρησης και

Boletus aestivalis - Βωλίτης ο δικτυωτός

Μαύρη τρομπέτα - Trompette de la mort

Butyriboletus regius - Βουτυροβωλίτης ο βασιλικός

της φωτογραφίας, να μη στηρίζομαι σε τοπικές ονομασίες ή λαϊκές δοξασίες, να γνωρίζω τι να αποφεύγω και τι να συλλέγω, και πάνω απ' όλα να μαθαίνω συνεχώς και σε βάθος όποιο είδος μύκητα συναντώ μπροστά μου. Το διάβασμα και η ενασχόληση γύρω από τους μύκητες γίνεται σε καθημερινή βάση πλέον».

Μετά από πολύ διάβασμα, παρατήρηση, ατέλειωτες ώρες πεζοπορίας στα βουνά, διαλέξεις και σεμινάρια, ο Γιώργος έχει πλέον στα χέρια του και την πιστοποίηση της γνώσης του, αλλά και τη δυνατότητα να εμπορεύεται ταμανιτάρια που συλλέγει: «Το 2020, όταν έγινε για πρώτη φορά η προσπάθεια από το Επιμελητήριο Γρεβενών σε συνεργασία με τον ΔΙ.Φ.Ο.Π. να εντάξουν σε ένα νομικό πλαίσιο το κομμάτι της συλλογής άγριωνμανιταριών, συμμετείχα και παρέλαβα με επιτυχία την Πιστοποίηση Συλλέκτη Αυτοφυών Μανιταριών ΔΙ.Φ.Ο.Π (ISO/IEC 17024)».

Η πιστοποίηση αυτή είναι σημαντική, καθώς στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί περίπου 7.500 είδη άγριωνμανιταριών, ανάμεσά τους κι αρκετά θανατηφόρα, τοξικά, παραισθησιογόνα και μη εδώδιμα είδη. Άρα, ένας συλλέκτηςμανιταριών πρέπει να ξέρει ακριβώς τι συλλέγει και από πού. Ο Γιώργος προτιμά πάντα να συλλέγειμανιτάρια σε τόπους παρθένους, μακριά από πόλεις και οι-

κισμούς, όπως μου λέει: «Συλλέγω μόνο φρέσκα και Α' ποιότητας άγριαμανιτάρια από το βουνό, από παρθένα σημεία και μακριά από καλλιέργειες που ραντίζονται. Μέσω της ατομικής μου επιχείρησης **“Wild Mushrooms of Greece - Άγρια Μανιτάρια της Ελλάδας”** προμηθεύω σχεδόν όλες τις εποχές του χρόνου – περίπου 11 μήνες τον χρόνο – φρέσκα, αποξηραμένα και κατεψυγμένα άγρια ελληνικάμανιτάρια, άγριους καρπούς και βότανα. Όλα τα άγριαμανιτάρια ταυτοποιούνται, συλλέγονται, καθαρίζονται και παραδίδονται αυθημερόν ώστε να φτάνουν όσο πιο φρέσκα γίνεται στον πελάτη. Τα αποξηραμένα άγριαμανιτάρια αποξηραίνονται με φυσική μέθοδο ώστε να αποκτήσουν βιταμίνες κατά την αποξήρανση και να διατηρήσουν όλα τα θρεπτικά τους συστατικά. Διατηρούνται σε άριστες συνθήκες με διάρκεια ζωής 18 μήνες. Συγκριτικά με άλλες χώρες και λόγω μεγάλης βιοποικιλότητας αλλά και βιοτόπων τα ελληνικάμανιτάρια υπερτερούν σε διατροφική αξία και θρεπτικά συστατικά των άλλων χωρών, μιας και δεν έχουμε τόσο μεγάλη βαριά βιομηχανία και ακόμα η ελληνική φύση περιλαμβάνει καθαρούς βιότοπους – για αυτό και πρέπει να την προσέχουμε και να φροντίζουμε ώστε τα βουνά μας να παραμείνουν αμόλυντα». Μερικά από τα πιο γνωστάμανιτάρια με τα οποία μπορεί να σας προμηθεύσει ο Γιώργος είναι τα Βασιλομανιτάρια, οι Μορχέλες, οι Κανθαρέλες, οι

Μαύρες και Χρυσές Τρομπέτες, τα Καισαρικά, οι Λακτάριοι, τα Αγαρικά και το Γανόδεσμα. Εκτός από αυτά, όμως, ο Γιώργος εμπορεύεται γύρω στα 180 διαφορετικά είδη άγριωνμανιταριών, πολλά εκ των οποίων δεν είναι γνωστά στο ευρύ κοινό. Σε κάθε περίπτωση ο ίδιος θα σας δώσει όλες τις πληροφορίες που χρειάζεται να ξέρετε για κάθεμανιτάρι, όπως διάρκεια μαγειρέματος, συνθήκες και χρόνο συντήρησης, καθώς και συνταγές για καλύτερη αξιοποίησή της γεύσης τους. Η τιμή είναι διαφορετική για κάθε είδοςμανιταριού και εξαρτάται από τη σπανιότητά του και τις συνθήκες της εύρεσής του, πάντως τα πιο οικονομικάμανιτάρια ξεκινούν από €15/κιλό και τα πιο ακριβά φτάνουν μέχρι τα €80/κιλό.

Ανάμεσα στους πελάτες του Γιώργου βρίσκονται διάσημοι σεφ, γνωστά εστιατόρια της Αθήνας, vegan και vegetarian, αθλητές, αλλά και άνθρωποι που θέλουν να ακολουθήσουν μια πιο υγιεινή διατροφή και έτσι στρέφονται σταμανιτάρια καθώς είναι μια εξαιρετική τροφή, πλούσια σε πρωτεΐνες, φυτικές ίνες και ιχνοστοιχεία. Ο Γιώργος με ενθουσιάζει επίσης ότι: «Υπάρχει και μια κατηγορίαμανιταριών που κατατάσσονται στα λεγόμενα “φαρμακευτικά”μανιτάρια που εκτός από την υψηλή θρεπτική αξία περιέχουν βιοενεργές ουσίες με θετική δράση στο οργανισμό μας. Αποτελούν ακόμη, ιδανική επιλογή

για όσους θέλουν να χάσουν βάρος, αφού περιέχουν ελάχιστες θερμίδες (13 θερμίδες / 100 γρ.). Το ελάχιστο νάτριο, τέλος, που βρίσκουμε σε αυτά, τα κάνει ιδιαίτερα αγαπητά σε όσους είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν διατροφική φτωχή σε αλάτι».

Αν θέλετε κι εσείς να προμηθευτείτεμανιτάρια από αυτόν τον «Θεό τωνμανιταριών», όπως αποκαλεί τον Γιώργο ένας πελάτης του, δεν έχετε παρά να έρθετε σε επαφή μαζί του, διαλέγοντας κάποιο από τα παρακάτω στοιχεία επικοινωνίας. Αν το κινητό του είναι κλειστό, μην αποθαρρυνθείτε, πιθανότατα μαζεύειμανιτάρια σε κάποιο βουνό που δεν πιάνει σήμα. Θα επικοινωνήσει εκείνος σύντομα μαζί σας... **A**

Μάντικας Γιώργος
Wild Mushrooms of Greece - Άγρια Μανιτάρια της Ελλάδας
Πιστοποιημένος συλλέκτης άγριων αυτοφυώνμανιταριών & Φωτογράφος φύσης (ISO/IEC 17024)
Mob: +306936092303
Email: mantikasgeorgios@gmail.com
@wild_mushrooms_of_greece
<https://www.facebook.com/Wild.Mushrooms.of.Greece>

Dehydrated mushrooms - Αποξηραμέναμανιτάρια

Aereus - Βωλίτης ο χάλκειος

Cantharellus pallens - Κανθαρέλα - Κανθαρίσκος

ΒΙΒΛΙΟ

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

Doomsday Clock

Ο κόσμος του Watchmen συγκρούεται με το Σύμπαν της DC

Η αλήθεια πίσω από το «*DC Universe: Αναγέννηση*» (εκδ. Anubis) αποκαλύπτεται και η τελική μοίρα του σύμπαντος της DC θα αποφασιστεί σε μια τιτανομαχία ανάμεσα στους Σούπερμαν και Δρ. Μανχάταν

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

Το Ρολόι της Αποκάλυψης, το σύμβολο που δημιούργησε το 1947 το Συμβούλιο Επιστήμης και Ασφάλειας του επιστημονικού περιοδικού *Bulletin of the Atomic Scientists* ως απάντηση στις αυξανόμενες γεωπολιτικές εντάσεις ανά τον κόσμο και τον έντονο φόβο ενός πυρηνικού πολέμου, είχε αρχικά ορισμένους τους δείκτες του στις 23.53. Η ώρα στο ρολόι, που όσο πιο κοντά βρίσκεται στα μεσάνυχτα αποτυπώνει την ένδειξη για την πιθανότητα μιας παγκόσμιας καταστροφής, πήγε αρκετές φορές μπροστά και πίσω. Το 1953, στην πιο δυσοίωνη ένδειξη από τη δημιουργία του, οι δείκτες πήγαν στις 23.58, καθώς ΗΠΑ και Σοβιετική Ένωση είχαν προχωρήσει στη δοκιμή θερμοπυρηνικών όπλων. Το 1968, η ώρα έδειχνε 23.48, μετά την υπογραφή της πρώτης Συνθήκης Περιορισμού Στρατηγικών Όπλων από τις ΗΠΑ και τη Σοβιετική Ένωση. Το 1984, την εποχή δημιουργίας του κόμικ *Watchmen*, η κούρσα εξοπλισμών των δύο χωρών και η διαφαινόμενη αποτυχία των διαπραγματεύσεων για μια νέα Συνθήκη Περιορισμού Στρατηγικών Όπλων έσπρωξε τους δείκτες στις 23.57. Το 1991 το ρολόι πήγε πίσω στις 23.43, αναγνωρίζοντας την υπογραφή της δεύτερης συνθήκης ΗΠΑ και Σοβιετικής Ένωσης. Το 2007 το Συμβούλιο Επιστήμης και Ασφάλειας αποφάσισε πως το ρολόι θα πρέπει να αντανakλά επίσης τον κίνδυνο των κλιματικών και επιστημονικών και τεχνολογικών ζητημάτων που επηρεάζουν τη ζωή μας. Οι δείκτες του ρολογιού μετακινήθηκαν τρία λεπτά πριν τα μεσάνυχτα τον Ιανουάριο του 2015 «λόγω της ανεξέλεγκτης κλιματικής αλλαγής, τον εκσυγχρονισμό των πυρηνικών όπλων παγκοσμίως και των ευρύτατων πυρηνικών οπλοστασίων» και έχουν παραμείνει εκεί έκτοτε.

Ωρα Μηδέν. Στο «*Doomsday Clock*», που κυκλοφόρησε το 2017, ο κόσμος του *Watchmen* συναντά το Σύμπαν της DC. Οι εκδόσεις Anubis παρουσιάζουν το επικό φινάλε του κριτικά αναγνωρισμένου κόμικ από την καταξιωμένη ομάδα των Geoff

Johns στο σενάριο και Gary Frank στην εικονογράφηση. Με τον χρόνο να τελειώνει στο σύμβολο του πλέον «ενήλικου» κόμικ, ειδήσεις για τους Μετανθρώπους, θεωρίες συνωμοσίας για την προέλευσή τους και ιστορίες που το Χόλιγουντ δεν θέλει να μαθευτούν, πρωταγωνιστούν μαζί με τους υπερήρωες, τους ήρωες και τους αντιήρωες στις σελίδες του.

Επτά χρόνια μετά τα γεγονότα του «Watchmen», ο Άντριαν Βέιντ έχει αποκαλυφθεί ως ο υπαίτιος για τον φόνο εκατομμυρίων ανθρώπων. Φυγάς πια, έχει καταστρώσει ένα νέο σχέδιο για να εξιλεωθεί στα μάτια του κόσμου και το πρώτο του βήμα είναι να βρει τον Δρ. Μανχάταν. Στο πλευρό του έχει έναν νέο Ρόρσακ και τους άγνωστους μέχρι τώρα Μίμο και Μαριονετίστα, ακολουθεί η ίχνη του Δρ. Μανχάταν στο Σύμπαν της DC, το οποίο βρίσκεται στο χείλος της καταστροφής, καθώς διεθνείς εντάσεις σπρώχνουν τους δείκτες από το «Ρολόι της Αποκάλυψης» όλο και πιο κοντά στα μεσάνυχτα.

Ήρθε το τέλος; «Οι ηθικολόγοι ουρλιάζουν για να ακούσουν τη φωνή τους, έχοντας κουραθεί από τον αντίπαλό τους το κοινοβούλιο κατηγορεί την άλλη πλευρά εξαιτίας αυτών που έχει και όχι αυτών που είναι... ζητάνε ανοχή χωρίς να την προσφέρουν» διαβάζουμε στα πρώτα καρτέ του «*Doomsday Clock*» και μέχρι τα τελευταία, ο Σούπερμαν, ο Μπάτμαν, ο Τζόκερ και τα άλλα «παιδιά» συμπρωταγωνιστούν σε ένα νέο κεφάλαιο του φιλόδοξου κόμικ, που με αφετηρία το «*DC Universe: Αναγέννηση*» γράφει ξανά το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον των ιστοριών που έχουμε διαβάσει και δει από τη DC.

Σε μετάφραση του Χρήστου Κανελλόπουλου, το «*Doomsday Clock: Ωρα Μηδέν, Μέρος Δεύτερο*», σε 224 πολύχρωμες συναρπαστικές καλοτυπωμένες σελίδες που συνεχίζουν την προσεγγισμένη έκδοση που προηγήθηκε τον Δεκέμβριο, ο χρόνος γίνεται σχετικός τόσο για τους χαρακτήρες όσο και για σένα που μπαίνεις σε ένα σύμπαν από το οποίο δεν θέλεις να βγεις. ●

Η Κοινωνία της Πανδημίας και η Κοινωνία των Γονιδίων

Του ΘΑΝΟΥ ΚΑΨΑΛΗ

Πριν από έναν χρόνο η πιθανότητα να ακούσει ή να διαβάσει κανείς στα ΜΜΕ όρους όπως mRNA, PCR, κορωνοϊός, ακίδα ιού, ήταν μικρή, αν όχι ανύπαρκτη. Από τους πρώτους μήνες όμως του 2020 –οπότε επιβεβαιώθηκαν οι υποψίες πως ο πλανήτης έμπαινε στη σκιά μιας μεγάλης υγειονομικής κρίσης– οι όροι αυτοί άρχισαν να εισβάλλουν στο λεξιλόγιό μας. Μαζί τους εισέβαλε και η ανάγκη για την κατανόησή τους, που ήταν κρίσιμη για την κατανόηση της φύσης της απειλής, των συνεπειών της και των διαθέσιμων όπλων για την αντιμετώπισή της. Το πρώτο ξάφνιασμα από τη συνειδητοποίηση του κινδύνου, το διαδέχτηκαν κι άλλα. Μόλις λίγες βδομάδες μετά την επιβεβαίωση των πρώτων κρουσμάτων, μάθαμε ότι οι μοριακοί βιολόγοι είχαν προχωρήσει πολύ πέραν της ταυτοποίησης του νεοφερμένου ιού. Είχαν αποκρυπτογραφήσει το πλήρες γονιδίωμα του, ή με άλλα λόγια το στρατηγικό του σχέδιο για την οικειοποίηση των μηχανισμών του κυττάρου προς όφελός του. Έτσι, όμως, άρχισαν να αποκαλύπτονται τα τρωτά σημεία του, τα ίδια που θα αποτελούσαν στόχους για την ανάπτυξη εμβολίων.

Πριν τα κρούσματα φτάσουν στον αριθμό των λίγων εκατοντάδων, οι επιδημιολόγοι είχαν κατανοήσει πώς γίνεται η μετάδοση του ιού και είχαν επινοήσει τα μαθηματικά μοντέλα που προβλέπουν τη δυναμική του στην ανθρώπινη κοινότητα. Από κοντά και οι γιατροί: μέσα σε λίγους μόνο μήνες περιέγραψαν τα διαφορετικά στάδια της ασθένειας και ήταν σε θέση να εφαρμόσουν τις καλύτερες πρακτικές για την αντιμετώπισή της. Ταυτόχρονα ένα αφανές, ωστόσο γιγαντιαίο και δραστήριο πρόγραμμα, στο οποίο εμπλέκονταν ερευνητικά κέντρα, ιδιωτικές εταιρείες και πανεπιστήμια, βρισκόταν εν δράσει. Είναι αυτό που λίγο πριν ολοκληρωθεί η χρονιά οδήγησε στην κατασκευή εμβολίων που υπόσχονταν αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας, το ίδιο πρόγραμμα που αναμένεται σύντομα να οδηγήσει και στην παραγωγή αποτελεσματικών φαρμάκων.

Έτσι ο προβληματισμός και οι πληροφορίες που μερικούς μήνες πριν αφορούσαν μόνον ένα στενό κύκλο ειδικών, πλέον αποτελεί μέρος μιας δημόσιας συζήτησης που δεν έχει αφήσει κανέναν απέξω. Πολιτικός,

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

δημοσιογράφοι, νομικοί, κοινωνιολόγοι, οικονομολόγοι, ψυχολόγοι, αλλά και απλοί πολίτες συζητούν για τις συνέπειες της πανδημίας και τα μέτρα για την αντιμετώπισή της, καθώς αγγίζουν κάθε πτυχή του δημόσιου βίου.

Διαθέτει άραγε ο πολίτης που δεν έχει σπουδάσει βιοεπιστήμες τη βασική γνώση για να μετάχει στη συζήτηση αυτή; Έχει τα εφόδια για να κατανοήσει από τι απειλείται; Γνωρίζει τα εγγενή όπλα του οργανισμού του για να αμυνθεί; Αντιλαμβάνεται ποιας εποχής καρποί είναι τα μέτρα που αντιπαράσσουμε κατά του ιού; Έχει αναπτύξει την κρίση να επιδοκιμάζει πολιτικές που κατατείνουν στην αποδυνάμωση της πανδημίας και να αποδοκιμάζει πολιτικές που την ενδυναμώνουν;

Η απάντηση, κρίνοντας όχι μόνο από τις δημοσκοπήσεις, την απήχηση του αντιεμβολιαστικού κινήματος κ.ά. αλλά και από την ποιότητα του λόγου που εκφέρουν για την πανδημία πολιτικοί, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες και ποικίλες διασημότητες, με επιρροή όμως στην κοινή γνώμη, είναι απογοητευτική.

Η πραγματικότητα είναι ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα, το τόσο μεθοδικά προσανατολισμένο στην παραγωγή υποψηφίων πανελλαδικών εξετάσεων, ακόμη κι όταν παρέχει στον απόφοιτό του τις βασικές επιστημονικές γνώσεις, δεν τον προετοιμάζει ώστε να μπορεί να τις εφαρμόσει για να κατανοεί και να επιλύει τα προβλήματα που ανακύπτουν στην καθημερινότητά του.

Τα είπαμε όλα αυτά για να έρθει η στιγμή να μιλήσουμε για ένα βιβλίο που «ευτύχησε» να εκδοθεί στη χώρα μας την πιο κατάλληλη στιγμή – τη στιγμή της πανδημίας. Το βιβλίο αυτό, που τιτλοφορείται: «Η Κοινωνία των Γονιδίων» και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ροπή, συμπληρώνει πολλά από τα κενά της σχολικής εκπαίδευσης: αυτά τα κενά στα οποία σκοντάφουμε στην προσπάθειά μας να κατανοήσουμε τι είναι αυτό που μας βρήκε και πώς θα το αντιμετωπίσουμε.

Οι συγγραφείς του, ο **Ιταί Γιαννί**, διευθυντής του εργαστηρίου Υπολογιστικής Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, και ο **Μάρτιν Λέρτσερ**, καθηγητής Υπολογιστικής Βιολογίας στο Πανεπιστήμιο Heinrich Heine, αποδεικνύονται, εκτός από σημαντικοί ερευνητές, και σπουδαίοι αφηγητές.

Διαβάζοντας ο γενικός αναγνώστης το βιβλίο είναι σαν να ακούει τον συναρπαστικό δάσκαλο βιολογίας που θα επιθυμούσε να έχει στο σχολείο, όταν ήταν μαθητής. Δύσκολες έννοιες, όπως η συνεργασία και η αντιπαλότητα των γονιδίων, η πολυπραγμοσύνη τους, η λειτουργία και η εξέλιξη του ανοσοποιητικού συστήματος, η βιολογία της νόσου, οι λαθρεπιβάτες του γονιδιώματός μας, δηλαδή οι ιοί κ.ά. εξηγούνται διασκεδαστικά και με τη χρήση ευφάνταστων μεταφορών που θα κάνουν τον αναγνώστη να γελάσει χωρίς ενοχές, αφού εκτός από την απόλαυση ενός καλογραμμένου κειμένου, θα έχει αποκομίσει και ωφέλιμη γνώση.

Όμως και τον αναγνώστη που έχει βιολογική κατάρτιση, είτε είναι δάσκαλος είτε ερευνητής, το βιβλίο δεν θα τον αφήσει ασυγκίνητο. Καθώς οι δύο συγγραφείς παρακινήθηκαν να στραφούν προς τη βιολογία, μετά τη μελέτη του βιβλίου του **Ρίτσαρντ Ντόκινς**, «*Εγωιστικό Γονίδιο*», δεν ξεχνούν να αποτίσουν τον οφειλόμενο φόρο τιμής στον επιστήμονα που τους ενέπνευσε. Προσοχή, όμως. Στην «*Κοινωνία των Γονιδίων*» επεκτείνονται πέραν της συλλογιστικής του Ντόκινς επαναφέροντας –πρώτα-πρώτα– τον πληθυσμικό στο επίκεντρο της εξελικτικής διαδικασίας, αντί του γονιδίου που πρότεινε ο Βρετανός βιολόγος – μια επιλογή για την οποία άλλωστε είχε επικριθεί. Επίσης, δεν προσλαμβάνουν τα γονίδια ως μεμονωμένες και ακριβώς εγωιστικές οντότητες, που ανταγωνίζονται ανηλεώς για την επιβίωσή τους. Τα αντιλαμβάνονται ως μέλη μιας σφύζουσας και διαρκώς εξελισσόμενης κοινότητας, που αναπτύσσουν, εκτός των αντιπαλοτήτων, και συνέργειες, για να διασφαλίζουν την ακεραιότητα και τη λειτουργία του «οχήματος» που θα τα μεταφέρει στην επόμενη γενιά, δηλαδή του ίδιου του οργανισμού μας.

Αυτή η νέα οπτική του γονιδιώματος ως εξελισσόμενου όλου λειτουργεί ως εννοιολογικό πλαίσιο που θέτει τις βάσεις για να κατανοηθούν τόσο οι παλαιές γνώσεις –με μια φρέσκια ματιά– όσο και για να ενσωματωθούν οι νέες, με τρόπο που εγγυάται την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Κλείνοντας την παρουσίαση αυτού του αξιάνγνωστου βιβλίου σκόπιμο είναι να λεχθεί πως το συνθετικό εγχείρημα των δύο συγγραφέων –αναγωγικό ως προς την εστίαση στη μονάδα του γονιδίου, ολιστικό ως προς τη συμπερίληψη των συνεργειών των γονιδίων– απέχει από το να είναι αιτιοκρατικό. Στον επίλογό του το βιβλίο κλείνει με έναν ιδιαίτερος αισιόδοξο τρόπο, καθώς δηλώνει πως δεν είμαστε σκλάβοι των γονιδίων μας.

«*Αναμφίβολα ζούμε σε ενδιαφέροντες καιρούς. Για εκατομμύρια χρόνια οι πρόγονοί μας αποδέχτηκαν ότι τους επέτασαν τα γονίδια τους, και όλη η υπόλοιπη ζωή στη γη προφανώς εξακολουθεί να κάνει το ίδιο. Έχουμε ωστόσο αρχίσει να υπερβαίνουμε ένα τμήμα της κληρονομιάς μας, διεκρύνοντας βαθμιαία τον κύκλο των πραγμάτων που θεωρούμε ότι είναι άξια προστασίας, από την οικογένειά μας, τα χωριά μας και τα έθνη μας, ως την ανθρωπότητα εν συνόλω, αλλά και πέραν αυτής, όταν αναλογιζόμαστε τα δικαιώματα των ζώων. Για να παραφράσουμε έναν παλιό ύμνο, είναι η κοινωνία των γονιδίων που μας έφερε ως εδώ, αλλά είναι η ανθρωπιά που θα μας επιστρέψει στο σπίτι μας.*» ●

Itai Yanai - Martin Lercher

Η Κοινωνία των Γονιδίων

Επιμέλεια: Θάνος Καψάλης, εκδ. Πατάκη

Βιετναμέζος συγγραφέας... Κι όμως υπάρχει!

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Τρία χρόνια πριν, καθώς ετοιμαζόμουν για το ταξίδι γενεθλίων μου –εκείνη τη φορά στο Βιετνάμ και στην Καμπότζη– έψαξα να βρω κάποιον Βιετναμέζο συγγραφέα να διαβάσω. Μάταιος κόπος. Οπότε πήρα μαζί μου το βιβλίο «Ένας καλός στρατιώτης», προφανώς ασύνειδα αφού θα προσγειωνόμουν σε κάποτε εμπόλεμη ζώνη.

Η παρέα στο ταξίδι ήταν εκλεκτή, τα νησιά στον Χαλόνγκ Μπέ εξωτικά, ο Χο Τσι Μινχ τέλεια διατηρημένος στην ταρίχευσή του, η λίμνη στο Ανόι μιας ζεν γαλήνης ενώ στους δρόμους πλάι της σβούριζαν σαν σφήκες χιλιάδες μηχανάκια, τα καταστήματα με κλεψίτυπα εμπορεύματα σε ανθοφορία, τα φαγητά στο πεζοδρόμιο γευστικότητας κι η νυχτερινή ζωή φεγγερή. Ήπιαμε τον πιο μυρωδάτο και στιβαρό καφέ που έχω δοκιμάσω ποτέ – ντόπιος, από τα υψίπεδα της χώρας και τέλεια σεβρισμένος στην μαγαζάκια Cong. (Μάλιστα, φτιάχνουν και μια παραλλαγή με χτυπημένο αυγό στον καφέ, μια πιο ηχηρή εκδοχή του ροφήματος).

Κοντολογίς, επεράσαμε όμορφα –ακόμη και τούρτα με κεράκια μού πρόσφερε το ξενοδοχείο όπου καταλύσαμε, ενώ το προσωπικό, μαζεμένο στη ρεσεψιόν, τραγουδούσε καλλίφωνα το *Happy birthday*. Παρόλα αυτά, συγγραφείς δεν βρήκα – ή, τουλάχιστον, το παραδέχομαι, δεν έψαξα αρκετά. Κι έτσι, τώρα που κυκλοφόρησε στην Ελλάδα μεταφρασμένο το μυθιστόρημα ενός Βιετναμέζου ονόματι **Ocean Vuong** και τίτλο: «*Στη γη είμαστε πρόσκαιρα υπέροχοι*», από τις εκδόσεις Gutenberg, έσπευσα να το αποκτήσω.

Περίμενα βέβαια να με πλημμυρίσει ο συγγραφέας του με εικόνες από το Βιετνάμ, να δω μαζί του κι άλλες σκηνές εκείνου του μακρινού τόπου, όμως γρήγορα διαπίστωσα ότι ο Ωκεάνιος αυτός αφηγητής είχε από παιδάριο ανατραφεί στη χώρα την εκθρών της πατρίδας του, στις ΗΠΑ. Κι αφηγούνταν, υπό τη μορφή επιστολικών δελταρίων, στη μάνα του το μεγάλωμά του και τις περιπέτειές του σ' εκείνη την ξένη γη που τώρα πια ήταν η καινούργια του πατρίδα.

Ικανός αφηγητής, με γραφή στέρεα πεζογραφική –αν και έχει εκδοθεί και ποιητική του συλλογή από τον Gutenberg–, ο Ωκεάνιος ξετυλίγει συναρπαστικά την ιστορία της οικογένειάς του που πρόλαβε την ύστατη ώρα να αποδράσει από τους κόκκινους που επέλαυαν και να μεταφυτευτεί, σαν άλλο δέντρο του καφέ, στο Κονέκτικατ.

Ο αναγνώστης διαβάζει με αυξανόμενη περιέργεια την –ουσιαστικά–

αυτοβιογραφία του νεαρού μετανάστη (αν και πλέον εδώ στη χώρα μας η λέξη αυτή μεταφέρει αρνητική ενέργεια), μια αυτοβιογραφία φωταγωγημένη από τα πλουμιστά χρώματα του Βιετνάμ, καρυκευμένη από τα μπαχάρια της κουζίνας στα χέρια της γιαγιάς του και σφιχτά τυλιγμένη στις συντηρητικές παραδόσεις μιας κατεξοχόν αγροτικής χώρας (ομιλώ για το Βιετνάμ).

Ο ίδιος ο συγγραφέας, οδυνηρά νεαρός στην ηλικία –είναι 33 χρόνων σήμερα– λέει σε συνεντεύξεις πως στόχος του είναι να δομήσει ένα έργο που να απορρίπτει τους πατριαρχικούς προκατόχους του (εννώνοντας τους κλασικούς) ως μέσο αποδοχής του ρηγματώδους του εαυτού.

Το μυθιστόρημα, ανέφερα ήδη, είναι γραμμένο σαν επιστολή που απευθύνεται στην μητέρα του. Ομολογώ ότι δεν θα ήθελα να βρισκόμουν στη θέση αυτής της γυναίκας,

όταν διαβάζει το γράμμα που της στέλνει ο γιος της. Ως αναγνώστης, ωστόσο, οφείλω να παραδεχτώ ότι είναι ένα γράμμα που διαβάζεται απνευστί.

Υ.Γ. Θα ήθελα να ενημερώσω ότι το βιβλίο περιλαμβάνει σκηνές άγριου ομοφυλικού σεξ που με ώθησαν να γυρίσω βιαστικά μερικές σελίδες. Καταλογίστε το στον βαθύ πουριτανισμό μου.

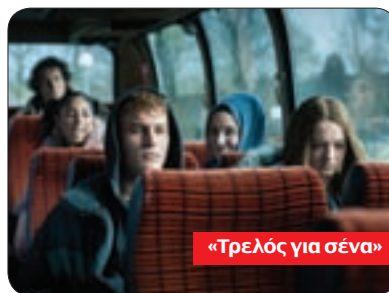

Όσιαν Βουόνγκ, Στη γη είμαστε πρόσκαιρα υπέροχοι, εκδ. Gutenberg

Τι παίζει;

25
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
2021

«Τρελός για σένα»

«Διακίνηση με τη Mariana van Zeller»

«Star Trek: The Original Series»

«The Affair»

«The Flatey Enigma»

«The Walking Dead»

► «**Στο ίδιο κύμα**» από αύριο στο **Netflix**. Η ταινία περιγράφει έναν καλοκαιρινό έρωτα κάτω από τον σικελικό ήλιο που μετουσιώνεται γρήγορα σε σπαρτακτική ιστορία αγάπης, αναγκάζοντας ένα αγόρι κι ένα κορίτσι να ενηλικιωθούν πρόωρα. Επίσης αύριο κάνει πρεμιέρα η ταινία «**Τρελός για σένα**». Περνώντας μαζί της μια ξέφρενη βραδιά, ο Αντρι συνειδητοποιεί ότι ο μόνος τρόπος να ξαναδεί την Κάρλα είναι να γίνει ασθενής της ψυχιατρικής κλινικής όπου εκείνη μένει. Τέλος τους συνδρομητές περιμένει από τις 23 Φεβρουαρίου και το ντοκιμαντέρ «**Πελέ**».

► Δύο επεισόδια δυνατής δημοσιογραφικής έρευνας στη σειρά «**Διακίνηση με τη Mariana van Zeller**» στο **National Geographic**. Η δημοσιογράφος απόψε στις 23:55 ερευνά ένα νέο κύμα παράνομων αναβολικών που υπόσχονται να κάνουν τους χρήστες υπερανθρώπους, ενώ αύριο αναζητά τα καινούρια αφεντικά, τις νέες διαδρομές, τους νέους κινδύνους και τις κοινότητες της Αμερικής που πληρώνουν το τίμημα για το επόμενο κύμα φαντασμάτων.

► Στην υπηρεσία streaming της **Cosmote TV** συνεχίζονται τα ταξίδια του *USS Enterprise* και του *Discovery* στο σύμπαν του *Star Trek*. Στους τρεις κύκλους του «**Star Trek: The Original Series**» με την υπογραφή του Τζιν Ροντένμπερι, που προβλήθηκε στην αμερικανική τηλεόραση από το 1966 έως το 1969, πρωταγωνιστούν ο Ουίλιαμ Σάτνερ και ο Λέοναρντ Νίμοσι στους ρόλους των Τζέιμς Τ. Κερκ και Σποκ. Μαζί συνυπάρχουν και οι δύο σεζόν της σειράς «**U.S.S Discovery**» που περιγράφει την ιστορία, όπως είχε διαμορφωθεί πριν ξεκινήσουν τα ταξίδια του *Enterprise*, με τον Σποκ στα πρώτα του βήματα στον Αστροστόλο.

► Η βραβευμένη με Χρυσή Σφαίρα σειρά «**The Affair**» περιμένει τους συνδρομητές στο **Nova On Demand** και με τους 5 κύκλους των 53 επεισοδίων. Ο Νόα και η Άλισον συναντιούνται σε μια παραθεριστική πόλη στο Λονγκ Άιλαντ. Ο Νόα είναι δάσκαλος και προσπαθεί να γράψει το δεύτερο βιβλίο του. Είναι σε έναν ευτυχισμένο γάμο με 4 παιδιά, αλλά απεχθάνεται την εξάρτησή του από τον πλούσιο πεθερό του. Η Άλισον είναι μια νεαρή σερβιτόρα που προσπαθεί να ξαναφτιάξει τη ζωή της και τον γάμο της μετά από τον ξαφνικό θάνατο του τετράχρονου γιου της. Πρωταγωνιστούν οι Dominic West, Ruth Wilson, Maura Tierney και Joshua Jackson.

► Η δραματική σειρά μυστηρίου «**The Flatey Enigma**» 4 ωριαίων επεισοδίων, παραγωγής Sagafilm & Reykjavik Films, είναι διαθέσιμη στο **ERTFLIX**. Την άνοιξη του 1971, η Πιοχάνα, μια καθηγήτρια Σκανδιναβικών Σπουδών, επιστρέφει στην πατρίδα της από το Παρίσι για να παραστεί στην κηδεία του πατέρα της. Θέλει να αποδείξει τι αξίζει, ολοκληρώνοντας το έργο του πατέρα της, ο οποίος προσπαθούσε να λύσει τον γρίφο από το Βιβλίο του Φλάτεϊ, ένα μεσαιωνικό χειρόγραφο για τους βασιλιάδες της Νορβηγίας. Σύμφωνα με τον θρύλο, ο γρίφος θα αποκαλύψει τον τάφο του τελευταίου μεγάλου φυλάρχου των Βίκινγκς. Η σκηνοθεσία είναι του Björn B. Björnsson και παίζουν Lára Jónhanna Jónsdóttir, Stefán Hallur Stefánsson, Hilmir Jensson κ.ά.

► Έξι νέες ιστορίες, ένα κοινό πεπρωμένο. Η σειρά «**The Walking Dead**» επιστρέφει με έξι νέα επεισόδια του 10ου κύκλου, τη Δευτέρα 1 Μαρτίου στις 22.40, αποκλειστικά στο **FOX** στις 22.40. Στα νέα επεισόδια θα κάνουν την εμφάνισή τους καινούργια πρόσωπα, μεταξύ των οποίων είναι ο Robert Patrick ως Mays, η Hilarie Burton Morgan ως Lucille και ο Okea Eme-Akwarί ως Elijah. Το τέλος του πολέμου με τους Whisperers και η πτώση της Alpha (Samantha Morton) βρίσκει την ομάδα ενωμένη, αλλά εξουθενωμένη. Το Kingdom είχε πέσει, το Hilltop σχεδόν καταστράφηκε και η Alexandria εγκαταλείφθηκε για να προετοιμαστεί για την τελική μάχη.

IlFitzgerald: Μια σπουδαία συλλογή για τα 25 χρόνια από τον θάνατό της

Οι συναυλίες της **Ella Fitzgerald** στον Λυκαβηττό στις 16 και 17 Ιουλίου του 1979 είχαν διαφημιστεί από τον ΕΟΤ, που τις είχε διοργανώσει ως «δύο εμφανίσεις της διάσημης νέγρας τραγουδίστριας της τζαζ», δίχως ίχνος political correctness. Ας είναι! Για όσους από εμάς αγνοούσαμε την ύπαρξη της Fitzgerald, ενδεχομένως και την ίδια -λόγω ηλικίας- την ύπαρξη της jazz ως ιδιώματος, ήταν μια μεγάλη ευκαιρία να έρθουμε σε επαφή μ' έναν πολύ ιδιαίτερο τρόπο να τραγουδάει κάποιος. Όχι ότι ήμασταν εκεί. Η ΕΡΤ εκείνες τις εποχές είχε τη συνήθεια να συμπληρώνει τα κενά του προγράμματος με μουσικά διαλείμματα. Ανάμεσα στα πιο συνήθη ήταν αυτό με αποσπάσματα από ποικίλες συναυλίες του Angelo Branduardi αλλά και αυτές της Fitzgerald στο Λυκαβηττό. Τότε, η «νέγρα τραγουδίστρια» ήταν εξήντα ενός ετών. Στις 15 Ιουνίου συμπληρώνονται 25 χρόνια από τον θάνατό της, κι έτσι η Verve κυκλοφορεί στις αρχές Μαρτίου μία από τις πληρέστερες συλλογές της αγοράς, που περιλαμβάνει σπουδαίες στιγμές, ανάμεσα στις οποίες είναι και τα ντουέτα της με τον **Louis Armstrong**.

► Ο **Jean-Michel Basquiat** ήταν ο καλλιτέχνης από το Brooklyn, που έζησε μόλις 28 χρόνια, μα μέσα σ' αυτά πρόλαβε να συνδεθεί με τη μεγάλη παρέα του Andy Warhol αλλά και με τα μουσικά κινήματα του punk και του πρώιμου hip hop, ενώ αγαπούσε ιδιαίτερα και τη jazz. Αφού έκανε street art, τύπωσε κάρτες κι έπαιξε με τις αρχές της μέτριας φωτοτυπίας, στα είκοσι μόλις χρόνια του, είδε τα πρώτα του έργα στις γκαλερί της Νέας Υόρκης. Η ζωή του, οι απόψεις του και πάνω απ' όλα τα έργα του έχουν εξαιρετικό ενδιαφέρον. Ο τόμος «**Boom For Real**», που κυκλοφορεί από την Prestel, δίνει μια αρκετά ολοκληρωμένη εικόνα γι' αυτόν τον τόσο πρόωρα χαμένο καλλιτέχνη.

► Κάποιοι συγκρίνουν τους **Dry Cleaning** με σχήματα όπως οι Wire, ακόμη και με τους Joy Division (στο λίγο πιο χαρούμενο). Το σίγουρο

είναι ότι τα δύο ep που η τετραμελής λονδρέζικη μπάντα κυκλοφόρησε το 2019 είναι sold out από καιρό και πιάνουν καλές τιμές στο e-bay. Στις αρχές Απριλίου κυκλοφορεί το «**New Long Leg**», το ντεμπούτο τους album από την 4AD, και φαίνεται ότι όλα τα εναλλακτικά media περιμένουν να το υποδεχθούν με διθυραμβικές κριτικές. Τα «**Scratchcard Lanyard**» και «**Strong Feelings**», που έχουν ως τώρα αποκαλυφθεί, αποτελούν εξαιρετικά δείγματα βρετανικού post punk, έχουν εξαιρετική παραγωγή από τον John Parish (PJ Harvey) και προοιωνίζουν έναν σπουδαίο δίσκο. Αν και ο ήχος του «**New Long Leg**» είναι αρκετά πιο κατεργασμένος, η ενέργεια του συγκροτήματος φέρνει στον νου το ντεμπούτο των Joy Division, «**Unknown Pleasures**». Θα τολμήσω να πω ότι παλαιότερα προτιμούσα το darker ύφος του «**Closer**» αλλά όσο περνάει ο καιρός, εκτιμώ όλο και πιο πολύ τη σχέση που έχει το «**Unknown Pleasures**» με το punk καθώς και την απίθανη δουλειά του Martin Hannett στην κονσόλα.

► Αν και ο καθένας γνωρίζει καλά ότι το rap και το hip hop είναι υπόθεση που έρχεται από την απέναντι πλευρά του Ατλαντικού, αγάπησα από την πρώτη στιγμή τόσο την αγγλική όσο και τη γαλλική εκδοχή του. Οι νεότεροι εκπρόσωποι της βρετανικής σκηνής τα σπάνε, και μάλιστα ο **Berwyn**, που κυκλοφορεί στο επόμενο διάστημα το «**Demotape/Vega**», είναι από τους καλύτερους στο είδος. Ο δίσκος βάζει από τώρα υποψηφιότητα για τα καλύτερα της χρονιάς.

P.S. Το 'χω σε κακό να μην υπάρχει σε κάθε τεύχος μια υποσημείωση για τον **Neil Young** αλλά τι να κάνω που συνεχώς ανακοινώνει νέες κυκλοφορίες; Έρχεται λοιπόν το «**Young Shakespeare**», μια συναυλία που ηχογραφήθηκε το 1971 στο Shakespeare Theater του Connecticut, λίγους μήνες μετά την κυκλοφορία του «**After The Gold Rush**». Μάλιστα είναι και η πρώτη συναυλία του Young που έχει καταγραφεί σε film και πρόκειται να κυκλοφορήσει, εκτός από ήχο, και σε εικόνα το επόμενο διάστημα.

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς LXXVII

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

Μ' ΑΓΑΠΑΣ;

Μ' αγαπάς; Ε;

ΧΑΘΗΚΑ!

Κόκκαλη, έξω από το Μέγαρο Μουσικής, 7:30 το πρωί έχεις παρκάρι με τη μηχανή της αστυνομίας στο πεζοδρόμιο. Τόσο καιρό χάνομαι στα πράσινα σου ματια και είπα καλημέρα... Σε ψάχνω πάντα!

ΞΑΝΘΙΑ ΜΕ ΚΑΦΕ ΜΠΟΤΕΣ

Ελευσίνα. Σε είδα στο ΑΒ Βασιλόπουλο. Ξανά με κοντό καρέ και καφέ μπότες κοντά στις 1 το μεσημέρι... Αν με θυμάσαι, είμαι ο ψηλός με την μπάσα φωνών...

ΣΤΟ ΠΑΡΚΙΝΓΚ

My Market, Νέο Ηράκλειο. Μιλήσαμε στο πάρκινγκ. Σε βοήθησα με το καρτόκι, γιατί είχες δύο και σου έφρευαν. Στείλεεεε :) Είχα παρκάρι δίπλα σου.

ΗΣΟΥΝ ΘΕΑ!

Ερμού. Εγώ περπατούσα, είχα στείλει 6. Εσύ περιμένεις έξω από κατάστημα στην Ερμού. Καρφώθηκαν οι ματιές μας. Περιμένω πάλι το Click in a shop μήπως σε ξαναδώ.

ΣΕ ΕΙΔΑ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ

Άγιοι Ανάργυροι. Σε είδα στην πλατεία. Μελαχρινή έως 30, περπατούσες γύρω στις 14.30, την 1η Φεβρουαρίου, με μαύρη μάσκα.

ΠΕΤΟΥΣΕΣ ΤΑ ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ

Χολαργός. Περνούσα από δίπλα σου, μετά από τα γηπεδάκια, εσύ πήγαινες τα σκουπίδια. Συνταράχτηκε το είναι μου. Ξαν να έβλεπα έναν άγγελο. Ακτινοβολούσες. Εγώ με τη μάσκα, εσύ όχι. Αν το δεις, επικοινωνήσε.

ΣΕ ΕΙΔΑ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ

Άγιοι Ανάργυροι. Μελαχρινή έως 30. Περπατούσες γύρω στις 14:30 με μαύρη μάσκα.

ΗΣΟΥΝ ΘΕΑ

27 Ιανουαρίου, Ερμού. Εγώ περπατούσα, είχα στείλει 6. Εσύ περιμένεις έξω από κατάστημα στην Ερμού. Καρφώθηκαν οι ματιές μας. Περιμένω πάλι το Click in a shop μήπως σε ξαναδώ.

ΒΡΕ ΜΕΛΑΧΡΙΝΑΚΙ

25/1. Εσύ μελαχρινή με μακριά μαλλιά. Οδηγούσες στη μεσαία λωρίδα της Εθνικής (στην κάθοδο προς Πειραιά) μαύρο Picanto με νιακίδα που τελειώνει σε 10. Ήταν

περίπου 15.00 και είχε κίνηση. Σε κοιτούσα συνέχεια, καθώς βρέθηκα αρκετές φορές δίπλα σου.

ΗΣΟΥΝ ΜΕ ΤΗ ΣΤΟΛΗ

Πατησίων, 23 Ιανουαρίου. Εν ώρα υπηρεσίας (λογικά έρχες διάλειμμα) έτρωγες μπροστά από τα ΝΑΝΟΥ. Πίσω από την άσπρη μηχανή. Δεν θέλω να πω το επάγγελμά σου. Είμαι η μελαχρινή με το μαύρο μπουφάν. Συναντήθηκαν οι ματιές μας, αλλά δεν έδωσες σημασία. Σε σκέφτομαι. Αν θες και είσαι ελεύθερος, επικοινωνήσε μαζί μου.

ΗΣΟΥΝ ΣΤΕΝΑΧΩΡΗΜΕΝΗ

Ίσως να σταματούσαμε να αποφεύγουμε ο ένας τον άλλο, κι ας είμαστε «φιλοι» στο fb. Θα είμαι εδώ για σένα «τριπάκι», για όσο...

ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

Καθιστός σε ένα από τα πέτρινα παγκάκια της πλατείας, με τσιγάρο στο στόμα και με έναν φίλο σου από δίπλα, με είδες που σε κοιτούσα και αυτό πρέπει να διήρκεσε περίπου 5-6 συνεχόμενα δευτερόλεπτα.

ΧΩΡΙΣ ΤΙΤΛΟ

Σε είδα στον καθρέπτη μετά από 5 βράδια αιψνία. Έμαθες από τι είσαι φτιαγμένος;

ΣΕ ΕΙΔΑ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Ήσουν με μια φίλη σου. Συναντηθήκαμε στην πλατεία στο Σύνταγμα. Είχες μακριά μαλλιά, φορούσες μαύρο μπουφάν.

ΩΡΑΙΑ ΜΑΤΙΑ

Κυψέλη, Καυκάσου και Παξών. Σε είδα, με κοίταξες επίμονα και μου είπες «Έχεις ωραία μάτια γι' αυτό»

ΝΤΡΟΠΑΛΗ;

Άμα λάχει, Εξάρχεια. Με το που κατέβαινες τα σκαλιά, καθόσουν δεξιά στο πρώτο τραπέζι με μια φίλη σου. Φορούσες κόκκινο κραγιόν, μαύρο κοντό φόρεμα με μαύρο καλσόν και μαύρα μποτάκια και εγώ ήμουν με μια φίλη μου. Έφρυγες 12 παρά αφού έφαγες και το γλυκό σου. Ήθελα πάρα πολύ να σου μιλήσω, αλλά δεν ήμουν σίγουρη αν ήθελες και εσύ και ένιωθα να με κοιτάς όπως κοιτούσα και εγώ εσένα. Δεν είμαι από τους ανθρώπους που το κάνουν αυτό αλλά με εσένα μου βγήκε και το έκανα. Θα ήθελα πολύ να δεις το μήνυμά μου.

ΕΧΕΙΣ ΤΑΤΟΥΑΖ ΣΤΑΥΡΟ

Μετρό προς Ελληνικό, 5 Νοεμβρίου. Έχεις τατουάζ σταυρό κοντά στον αντίχειρα. Κοιταχτήκαμε 2-3 φορές για κάποια δευτερόλεπτα. Το βλέμμα σου ήταν τόσο έντονο, που το σκέφτομαι από εκείνη τη στιγμή. Κατέβηκες πρώτος, ελπίζω να το δεις! *Υ.Γ. Σήμερα βρήκα να ντυθώ σαν λέτσος;*

LOCKDOWN #2 ΤΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ

Σε βλέπω καθημερινά στον καναπέ και πίνεις καφέ χαζεύοντας πρωινάδικα. Θέλω πολύ να σε γνωρίσω καλύτερα. Είμαι σίγουρη πως τώρα με την καραντίνα θα μου δοθεί η ευκαιρία. Σε φιλώ γλυκά, ο εαυτός σου.

ΕΤΡΕΧΕΣ...

Ετρέχες στο άλσος Νέας Σμύρνης το μεσημέρι της Πέμπτης με ένα ροζ κολάν. Κοιταχτήκαμε δύο φορές, ήρθα να σου μιλήσω αλλά πρόλαβε άλλος. Μετά έφυγες και εγώ έχω κάνει 10.000 γύρους να σε περιμένω

IS IT TOO LATE NOW?

Σε είδα στην Πατησίων. Ήμουν με την αδερφή μου στο αυτοκίνητο στην Πατησίων και τραγουδούσαμε το «Sorry» όσο πιο δυνατά μπορούσαμε. Ήμουν συνοδηγός και καθώς τραγουδούσα σε είδα στο δίπλα αυτοκίνητο να με κοιτάς και να χαμογελάς. Σε ψάχνω...

ΧΟΡΕΥΕΣ...

Lithi Votanikos. Εσύ χόρευες μέσα με την παρέα σου. Είσαι ψηλή, μελαχρινή με σγουρά μαλλιά. Με κοίταξες, σε κοίταζα. Ελπίζω να το δεις.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ PARKING

Συναντηθήκαμε στο parking, και μετά στο By the Glass. Να πιούμε το κρασάκι που υποσχεθήκαμε. Κυριακή 1 Νοεμβρίου.

ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ, ΠΛΑΤΕΙΑ

Ήσουν στο πεζούλι έξω από το Άρωμα με μια φίλη σου, την Κυριακή. Φόραγες μπεζ/καφέ μπλούζα. Εμείς ήμασταν 3, κοιταχτήκαμε κάμποσες φορές. Αν το δεις: σίγουρα κατάλαβες :)

Καλησπέρα, φίλη-μανεκέν Τζένη! I need your help! Μου αρέσει κάποιος εδώ και καιρό. Εκείνος με πλίσιασε, κάναμε παρέα, αρχικά μιλούσαμε καθημερινά και είχαμε τρομερή χημεία. Εξόδους, μπάνια, κοινή παρέα. Μια ωραία βραδιά του καλοκαιριού βρεθήκαμε και περάσαμε πολύ ωραία (if you know what I mean). Από τότε, όμως, εξαφανίστηκε. Κοιμήθη και η παρέα και τα μηνύματα και όλα. Εγώ δεν επεδίωξα επαφή. Κυρία! Έπειτα από καιρό, με ξαναπροσέγγισε με επιμονή καθ' ότι το έπαιδα αδιάφορη και το έργο παίχτηκε ξανά για δεύτερη φορά. Αυτή τη φορά, το προσπάθησα, όμως, χωρίς αποτέλεσμα. Κατάλαβα ότι αποφεύγει να βρεθούμε. Είμαι η γνωστή καβάτζα;

Ξέρετε τι παρατηρώ μερικές φορές; Ότι δεν χρειάζεται να μπαίνετε στον κόπο να μου στείλετε μηνύματα. Τις απαντήσεις τις ξέρετε πολύ καλά από μόνοι σας. Πάντως, πολύ αγενές το τυπάκι και δεν ψήνομαι.

Αγαπητή μου, Τζένη!

Ξω μακριά, στην άλλη άκρη του πλανήτη. Η καραντίνα με κατέστρεψε. Έφυγα από Ελλάδα με το αγόρι μου, χρόνια σχέση! Το μεγάλο μου πρόβλημα είναι ότι ερωτεύτηκα κάποιον άλλο, κάποιον που στην αρχή γίναμε φίλοι, περάσαμε χρόνο μαζί, λόγω καραντίνας, και τώρα είναι ένας πολύ σοβαρός λόγος να θέλω να αφήσω τη χρόνια σχέση μου, η οποία πια δεν μου προσφέρει καμία χαρά. Νιώθω πιεσμένη από πολλές πλευρές. Τόσο κακό είναι να θες να ζήσεις κάτι ξεχωριστό στα 24 σου κι ας είχες σχέση για χρόνια με άλλον;

Αγαπητή μου, ξενιτεμένη! «Κακό» είναι αυτό, που προσδιορίζεις εσύ ως τέτοιο. Πρόκειται για μια καθαρά δική σου περιοριστική πεποίθηση. Εμείς δεν πήραμε θέση. Και σίγουρα, εγώ δεν είμαι εδώ για να σε κρίνω και να παριστάνω το δικαστή ανάμεσα σε «καλό» και «κακό». Εμένα με ενδιαφέρει να πάρεις εσύ μια απόφαση, που να σε κάνει να νιώθεις ήρεμη και φροντισμένη από εσένα για εσένα. Ποια είναι αυτή;

Λοιπόν, Τζενάρα ΜΑΣ! Αμφιταλαντεύομαι μέρες για το αν θα σου στείλω, αυτό που σου στέλνω τώρα. Χωρίς πολλά-πολλά, μπαίνω κατευθείαν στο θέμα! Είμαι τρανς γυναίκα, στα 19 μου χρόνια. Δυστυχώς, εξαιτίας κάποιων «τεχνικών» προβλημάτων, δεν έχω καταφέρει να ξεκινήσω τη διαδικασία επαναπροσδιορισμού ακόμα —ευελπιστώ να την ξεκινήσω σύντομα, γιατί είναι κάτι,

© JOHN HOLMES

Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρώμικα» κάνει τα ερωτικά σας θέματα να ακούγονται σαν παθιαίρικο τραγούδι στο Athens Voice Radio 102.5

που θα κάνω! Όλη η ιστορία της καραντίνας με έχει κρατήσει πίσω σε πολλά πράγματα, που ήθελα να κάνω στη ζωή μου, όπως προφανώς και όλους μας. Ωστόσο, τελευταία άρχισε να με επηρεάζει πολύ και ψυχολογικά, κάτι που μέχρι τώρα δεν συνέβαινε. Όπως καταλαβαίνεις, η δυσφορία φύλου με επηρεάζει, επίσης. Όχι απλώς με επηρεάζει, με ρημάζει! Ενδοατομικές συγκρούσεις, υπερβολικές αντιδράσεις, συναισθηματικές διαταραχές, φόρτιση, υπερένταση κλπ κλπ. Και όλα αυτά οφείλονται στο ότι —δυστυχώς— δεν ζω τις συνθήκες ζωής, που θέλω να ζω. Ούτε τώρα, ούτε ποτέ στα 19 μου χρόνια δεν ζούσα τη ζωή που ήθελα και δεν ήμουν ο εαυτός μου. Πεσμένη ψυχολογία, πόνος στο στομάχι, καμία όρεξη για φαγητό και γενικά πολλή ΜΗ δημιουργικότητα είναι πράγματα που πρέπει να τα αλλάξω και να τα σταματώσω. Παλεύω με νύχια και με δόντια να αλλάξω συνθήκες, ώστε να βελτιωθώ. Πέρα από αυτό, όμως, ήθελα να στείλω αυτό το μήνυμα, γιατί ίσως υπάρχει κόσμος εκεί έξω που βρίσκεται σε παρόμοια κατάσταση με εμένα. Το μόνο που ήθελα να πω είναι ότι κανένας δεν είναι μόνος! Να είστε δυνατοί ΟΛΟΙ, να κάνετε υπομονή.

Τα καλύτερα έρχονται για Όλους! Ελπίζω, πραγματικά, έστω κι αν δεν το απαντήσεις, να το διαβάσεις, μην πάει χαμένο. Χαχαχα! Αστειεύομαι! Σε ευχαριστούμε για την αφοσίωσή σου σε αυτό που κάνεις, για τις ώρες, για τις σκέψεις, για τη βοήθειά σου. Και, κυρίως, σε ευχαριστούμε για την απέραντη αγάπη σου. Ανταποδίδουμε.

Και ναι, επισήμως, αυτό είναι το πρώτο γράμμα, που με έκανε να δακρυσώ, στη μικρή πορεία μου στο «Μίλα μου βρώμικα». Σε ευχαριστώ. Αλήθεια. Θέλω να μοιραστώ μαζί σου/σας κάτι, που δεν το έχω κάνει μέχρι σήμερα. Πριν από 1,5 περίπου χρόνο, χτύπησα την πόρτα της ψυχολόγου μου, έκατσα στην καρέκλα απέναντί της και έβαλα τα κλάματα. Για πολλά. Θα τα λέμε εν καιρώ. Σήμερα, 1,5 χρόνο μετά, αρκετά πακέτα καρτομάντιλα μετά, και πολλή δουλειά μαζί της, αλλά και με τον εαυτό μου, μπορώ να σου/σας εξομολογηθώ και να παραδεχτώ ευθέως ότι, μέχρι τα 35 μου, ζούσα σε έναν αυτόματο πιλότο. Δεν είχαν μπει ποτέ ξανά με επιμέλεια στη διαδικασία να στραφώ προς τα μέσα, να με μάθω και να με αφογκραστώ.

Γι' αυτό, να ξέρεις, από τη μία χαίρομαι τόσο πολύ για σένα. Γιατί αν και μόλις 19 χρονών, φαίνεσαι να ξέρεις πολύ καλά τι προβλέπεις για τη ζωή σου. Ακούς τον εαυτό σου. Το είναι σου. Τώρα σου μένει η καθημερινή φροντίδα και το ξεσκαρτάρισμα. Βλέπεις τι δεν σε εξυπηρετεί, το πετάς. Ξεκινείς, το ξαναδουλεύεις. Πάλι και πάλι. Μόνος σου, με φίλους, με ειδικούς. Όπως, θέλει και μπορεί ο καθένας. Δεν είναι εύκολο. Αλλά είμαι σίγουρη ότι με μια τέτοια ανοικτή καρδιά και με μια τέτοια δύναμη, που εκπέμπεις, είσαι σε έναν φανταστικό δρόμο ήδη. Η δύναμή σου στα 19 είναι πηγή έμπνευσης για όλους μας.

Μακάρι να ήμασταν τόσο συνειδητοί και συνειδητοποιημένοι από τόσο νωρίς. Όπως λες κι εσύ «Τα καλύτερα και έρχονται» και —όπως λέω κι εγώ— «μερικά είναι ήδη εδώ».

Υ.Γ. Όσο για την κωλ@κατάσταση με την κωλ@πανδημία-γαμ@ το κέρατο μου-, υπομονή. Δεν ξέρω πια τι άλλο να πω.

ΚΡΙΟΣ (20 Μαρτίου - 19 Απριλίου)

Με τον Ερμή να γυρνά σε ορθή πορεία από αυτή την εβδομάδα, μπορείς να ασχοληθείς με την προώθηση των επαγγελματικών σου στόχων και να λύσεις τυχόν παρεξηγήσεις που είχαν δημιουργηθεί με φίλους τελευταία. Την Πέμπτη 25/2 η Αφροδίτη περνά στους Ιχθείς και η ανάγκη σου για συναισθηματική έκφραση μέσα στη σχέση εντείνεται, ενώ είσαι αρκετά επιρρεπής και σε παρασκηνιακές καταστάσεις που σε ιντριγκάρουν μεν, αλλά ενέχουν φυσικά μεγαλύτερο ρίσκο. Η Πανσέληνος του μήνα που σχηματίζεται το Σάββατο 27/2 στο ζώδιο της Παρθένου και θα επηρεάσει κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, φέρνει στην επιφάνεια θέματα που σχετίζονται με τη φυσική σου κατάσταση και την εργασία σου. Νιώθεις ότι έχεις αφεθεί τελείως το τελευταίο διάστημα στο θέμα του φαγητού, πιστεύοντας ότι με κάποιο μαγικό τρόπο δεν θα έχει αντίκτυπο στη σωματική σου ενέργεια και στην ευεξία σου; Καιρός λοιπόν να κόψεις τις κακές συνήθειες και να ασχοληθείς σοβαρά με τη φροντίδα του εαυτού σου, μιας και σε συνδυασμό με τους γρήγορους ρυθμούς στη δουλειά, η άμυνα του οργανισμού σου μπορεί να είναι κάπως πεσμένη.

ΤΑΥΡΟΣ (20 Απριλίου - 19 Μαΐου)

Τα καλά νέα είναι ότι η επιστροφή του Ερμή σε ορθή πορεία στον τομέα της καριέρας σου στην αρχή της εβδομάδας, αποκαθιστά σε μεγάλο βαθμό τις δυσκολίες που υπήρξαν στα επαγγελματικά, δίνοντας σου την δυνατότητα να βρεις λύσεις και να βελτιώσεις την επικοινωνία σου με προϊστάμενους και συνεργάτες, ενώ η είσοδος της Αφροδίτης στους Ιχθείς την Πέμπτη 25/2, ευνοεί την ομαδική δουλειά και αυξάνει την κοινωνική σου διάθεση. Το Σάββατο 27/2 πραγματοποιείται η Πανσέληνος του Φεβρουαρίου στο ζώδιο της Παρθένου, που θα επηρεάσει κυρίως τους γεννημένους στο 1ο δεκαήμερο του ζωδίου, φέρνοντας εξελίξεις στον τομέα των αισθηματικών σου. Θα θελήσεις να χαλαρώσεις λίγο και να αναζωπυρώσεις το πάθος μέσα στην σχέση σου, απολαμβάνοντας όμορφες στιγμές με το ταίρι σου, σκεφτόμενος ίσως και το κοινό σας μέλλον, ενώ δεν αποκλείεται να υπάρξει και ένα απρόσμενο γεγονός όπως μια εγκυμοσύνη, που ανατρέπει τα δεδομένα. Σε περίπτωση που είσαι αδέσμευτος είναι πιθανή μια νέα γνωριμία που θα φέρει χαμόγελα και μπορεί μάλιστα να προέρχεται από το φιλικό σου περιβάλλον.

ΔΙΑΔΥΜΟΙ (20 Μαΐου - 20 Ιουνίου)

Η επιστροφή του κυβερνήτη σου Ερμή σε ορθή πορεία από την Δευτέρα, εξομαλύνει σταδιακά τις επαφές σου με συνεργάτες και σε βοηθά να προωθήσεις καλύτερα τη δουλειά σου, ξεμπλοκάροντας σχέδια που βρίσκονταν σε αναμονή. Άλλωστε την Πέμπτη 25/2 η Αφροδίτη περνά στους Ιχθείς και το ψηλότερο σημείο του ωροσκοπίου σου, υποστηρίζοντας τις προσπάθειές σου στο κομμάτι των επαγγελματικών, δίνοντας σου ευ-

καιρίες αναγνώρισης της δουλειάς σου. Σε αυτό μπορεί να βοηθήσει και η Πανσέληνος του μήνα το Σάββατο 27/2, που σχηματίζεται στον ζωδιακό σου σταυρό, στον άξονα Παρθένου-Ιχθύων, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Ενδέχεται να υπάρξουν ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη το επόμενο διάστημα, μπορεί όμως να ασχοληθείς ξανά και με κάποιο ζήτημα στη δουλειά, προσαρμόζοντας τη δράση σου σε νέα δεδομένα. Παράλληλα, θέματα που έχουν να κάνουν με το σπίτι και την οικογένεια θα σε απασχολήσουν αρκετά. Μπορεί να προκύψει μια αλλαγή στο οικογενειακό σου status όπως ο ερχομός ενός παιδιού ή ένα θέμα με το σπίτι ως ακίνητο, που θα σε ξεβολέψει ίσως αρχικά, όμως το τελικό πρόσημο δεν θα είναι αρνητικό για σένα.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ (21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου)

Αυτήν την εβδομάδα, ο Ερμής επιστρέφει σε ορθή πορεία στο ζώδιο του Υδροχόου βάζοντας ένα stop στην εσωστρέφεια και στην εσωτερική σύγχυση που είχες ίσως το προηγούμενο διάστημα. Η είσοδος της Αφροδίτης την Πέμπτη 25/2 στους Ιχθείς, θα βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση, ανεβάζοντας την ψυχολογία και τη διάθεση για φλερτ. Αν είσαι δεσμευμένος είναι καλή ιδέα να οργανώσεις μια μικρή απόδραση για δύο τον επόμενο μήνα. Αν και οι καιροί δεν επιτρέπουν όνειρα για ταξίδια σε μακρινούς προορισμούς, μπορείς π.χ. να νοικιάσεις ένα Airbnb για ένα Σαββατοκύριακο. Η Πανσέληνος του Φεβρουαρίου που πραγματοποιείται το Σάββατο 27/2, στο ζώδιο της Παρθένου, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, θα σε βάλει σε μια περίοδο αυξημένης κινητικότητας σε επίπεδο επαφών, συζητήσεων και ανταλλαγής ιδεών, προκειμένου να προωθήσεις επαγγελματικά σου σχέδια και να συνάψεις νέες συμφωνίες. Εξελίξεις και ευκαιρίες μπορεί να υπάρξουν και σε θέματα σπουδών, αν βρίσκεσαι σε αυτή τη φάση της ζωής σου, ενώ δεν αποκλείονται και

κάποια θέματα με κοντινά σου πρόσωπα ή άτομα από το συγγενικό σου περιβάλλον.

ΛΕΩΝ (22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου)

Με το ξεκίνημα της εβδομάδας είναι αισθητή η επιρροή της επιστροφής του Ερμή σε ορθή πορεία στον άξονά σου. Οι επαφές και οι επικοινωνίες με τον σύντροφο και τους συνεργάτες «διεξάγονται» σε πιο αρμονικό κλίμα και μπορείς, ιδιαίτερα μετά τα μέσα της εβδομάδας, να βρεις υποστηρικτές στις ιδέες σου. Την Πέμπτη 25/2 η Αφροδίτη εισέρχεται στους Ιχθείς, τονώνοντας τον ερωτισμό και την σεξουαλικότητα σου. Έχεις πήξει με τα επαγγελματικά σου τελευταία και χρειάζεσαι περισσότερο πάθος και δράση στις ιδιωτικές σου στιγμές ή καινούργιες εμπειρίες αν είσαι ελεύθερος. Ευνοϊκή μπορεί να είναι η επίδραση της Αφροδίτης και σε σχέση με το κοινό σας πορτοφόλι. Ο τομέας των οικονομικών σου άλλωστε έρχεται στο προσκήνιο και με την Πανσέληνο του μήνα στο ζώδιο της Παρθένου, που γίνεται το Σάββατο 27/2, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, φέρνοντας ίσως ένα «θαύμα» σε κάποιο οικονομικό ζήτημα που σε απασχολεί ή μια επαγγελματική ευκαιρία που θα σου αποφέρει κέρδος. Μπορεί να υπάρξουν έσοδα που δεν είχες υπολογίσει και να καταφέρεις έτσι να κλείσεις «τρύπες» ή να ανταμείψεις τον εαυτό σου με κάτι ακριβό που ζαχαρώνεις εδώ και καιρό.

ΠΑΡΘΕΝΟΣ (23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου)

Η εβδομάδα ξεκινά με θετικό τρόπο, μιας και ο κυβερνήτης σου Ερμής επιστρέφει σε ορθή πορεία, βελτιώνοντας τη ροή της καθημερινότητάς σου και τις δεσοληψίες στην δουλειά. Ο εκνευρισμός που είχε δημιουργηθεί φεύγει σταδιακά και η συνειδητότητα με τους συναδέλφους βρίσκει ξανά ρυθμό. Την Πέμπτη 25/2 η Αφροδίτη περνά απέναντί σου στο ζώδιο των Ιχθύων, με τις σχέσεις και τις επαγγελματικές συνεργασίες να απορροφούν από δω και κέρα μεγάλο μέρος της ενέργειας σου, καθώς

όλοι στρέφονται σε σένα για τις συμβουλές αλλά και τις ιδέες σου, ενώ σε προσωπικό επίπεδο, η γοητεία είναι σύμμαχός σου. Το κομμάτι των διαπροσωπικών σου σχέσεων θα σε απασχολήσει έντονα και λόγω της Πανσέληνος του μήνα, που πραγματοποιείται στο ζώδιό σου το Σάββατο 27/2, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Θέλεις να βελτιώσεις κάποια ευαίσθητα σημεία, να μοιραστείς τρυφερά συναισθήματα εκφράζοντας αυτό που νιώθεις στον σύντροφό σου, ή να βάλεις όρια και να απελευθερωθείς από καταστάσεις που σε ταλαιπωρούν, ανοίγοντας την πόρτα στο καινούργιο. Εμπιστεύσου την εσωτερική σου φωνή για πιθανές νέες γνωριμίες αλλά και για καινούργιες συνεργασίες στα επαγγελματικά που είναι πιθανό να προκύψουν.

ΖΥΓΟΣ (22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου)

Η τελευταία εβδομάδα του μήνα ξεκινά ευχάριστα με τον Ερμή να επιστρέφει σε ορθή πορεία, διευκολύνοντας την επικοινωνία με το περιβάλλον σου και με το σύντροφο σου. Αν είχαν υπάρξει θέματα που σας είχαν απομακρύνει, μπορούμε τώρα να αποσαφηνιστούν ευκολότερα. Με την είσοδο της Αφροδίτης στους Ιχθείς από την Πέμπτη 25/2, θα μπορέσεις να εστιάσεις περισσότερο στην καθημερινότητα της σχέσης σου, βλέποντας λεπτομέρειες που πριν περνούσαν ίσως απαρατήρητες. Αν είσαι μόνος/ος μπορεί να δημιουργηθεί μια σχέση μέσα από το εργασιακό σου περιβάλλον. Η Πανσέληνος του Φεβρουαρίου που σχηματίζεται το Σάββατο 27/2 στο ζώδιο της Παρθένου, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, φέρνει στην επιφάνεια ζητήματα που έχουν να κάνουν με τα εργασιακά σου. Το πρόγραμμά στη δουλειά είναι αρκετά φορτωμένο και το άγχος σου να τα καταφέρεις όλα δημιουργεί αναστάτωση μέσα στην καθημερινότητά σου. Χρειάζεται να τελειώνεις με κάποιες καταστάσεις και να κλείσεις υποθέσεις που έχουν χρονίσει, προκειμένου να μείνει κιάλας κάποιος χρόνος για σένα. Μέχρι να το καταφέρεις δεν χρειάζεται να γεμίζεις άδικα με ενοχές, αλλά να είσαι ειλικρινής με τους ανθρώπους γύρω σου, ζητώντας τη στήριξή τους.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ (23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου)

Η επικοινωνία με τα μέλη της οικογένειάς σου και τους συνεργάτες σου ρολάρει καλύτερα με την επιστροφή του Ερμή σε ορθή πορεία και τα όποια μπερδέματα υπήρξαν τον τελευταίο καιρό θα αρχίσουν να λύνονται με κάποιο τρόπο. Την Πέμπτη 25/2 η Αφροδίτη εισέρχεται στους Ιχθείς και τον 5ο ηλιακό σου οίκο. Αναζητάς περισσότερες στιγμές ευτυχίας στη σχέση σου, αλλά και ουσιαστικότερη επαφή με τα παιδιά σου. Το επόμενο διάστημα θα είσαι πιο χαρούμενος, θα έχεις μεγαλύτερη δημιουργικότητα και διάθεση να υλοποιήσεις καινούργια επιχειρηματικά σχέδια, βρίσκοντας και πάλι το χαμόγελό σου. Με την Πανσέληνο του μήνα, το Σάββατο 27/2 στο ζώδιο της Παρθένου και που θα επηρεάσει κυρίως όσους έχουν γεννηθεί στο 1ο δεκαήμερο, μπορεί να προκύψουν προτάσεις για διεύρυνση συνεργασιών που σχετίζονται με ομαδικά project, ενώ ένα θετικό γεγονός που δεν περιμένεις θα επηρεάσει θετικά την εξέλιξη ορισμένων σχεδίων σου, με τα οποία ασχολείσαι εδώ και καιρό. Καλά θα είναι τα νέα και στο κομμάτι των αισθηματικών σε περίπτωση που είσαι single, καθώς ευχάριστες καταστάσεις μέσα από το ευρύτερο φιλικό σου περιβάλλον είναι αρκετά πιθανές.

ΤΟΞΟΤΗΣ (22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου)

Χαρμόσινα τα νέα, καθώς ο Ερμής επιστρέφει σε ορθή πορεία στο ζώδιο του Υδροχόου. Ανοίγει ο δρόμος για να τρέξεις σχέδια που είχες στο standby, ενώ ξεκολλάνε και θέματα που έχουν να κάνουν με το κομμάτι των σπουδών σου. Η Αφροδίτη περνά την Πέμπτη 25/2 στους Ιχθείς και τον 4ο γωνιακό οίκο του ωροσκοπίου σου. Θα έχεις την ανάγκη να ασχοληθείς με το περιβάλλον του σπιτιού, κάνοντας ίσως μερικές αλλαγές στον χώρο, που θα σου δίνει την αίσθηση της χαλάρωσης και της ηρεμίας, λειτουργώντας ισορροπιστικά στον αυξημένο φόρτο εργασίας στα επαγγελματικά σου. Ο τομέας αυτός θα τονιστεί περισσότερο και με την Πανσέληνο του Φεβρουαρίου που θα πραγ-

ματοποιηθεί το Σάββατο 27/2 στον ζωδιακό σου σταυρό, στον άξονα Παρθένου-Ιχθύων, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους στο 1ο δεκαήμερο. Θα θελήσεις να βγεις μπροστά στην καριέρα σου, δείχνοντας τις πραγματικές σου δυνατότητες, και ίσως πιθανότατα και οι κατάλληλες ευκαιρίες που θα υποστηρίξουν τα θέλω σου. Έχε υπόψη σου όμως, ότι κάποιες αλλαγές που θα προκύψουν στην καθημερινότητά σου μπορεί να επηρεάσουν τις αντιδράσεις σου στον χώρο της δουλειάς ή μέσα στο οικογενειακό σου περιβάλλον.

ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ (21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου)

Αυτή την εβδομάδα ο Ερμής ορθοδρομεί και έτσι θα αρχίσεις σταδιακά να βγάζεις άκρη με τα οικονομικά σου ζητήματα, που τον τελευταίο καιρό σε παίδεψαν αρκετά, είναι η αλήθεια. Την Πέμπτη η Αφροδίτη περνάει στους Ιχθείς και τον 3ο ηλιακό οίκο του ωροσκοπίου σου. «Λύνεσαι» περισσότερο επικοινωνιακά, γεγονός που δεν περνά απαρατήρητο από τους γύρω σου, καθώς τα μηνύματα που λαμβάνεις είναι θετικά τόσο στα επαγγελματικά, όσο και στα προσωπικά σου, ενώ πιθανότατα να υπάρξει και κάποιο «προξενιό» μέσω ενός κοντινού φίλου. Στο ίδιο μοτίβο κινείται για σένα και η Πανσέληνος του μήνα στο ζώδιο της Παρθένου, που σχηματίζεται το Σάββατο 27/2 και επηρεάζει κυρίως τους γεννημένους στο 1ο δεκαήμερο. Ευχάριστες λοιπόν εξελίξεις στα αισθηματικά θα δώσουν έναν άλλον αέρα στην καθημερινότητά σου και μπορεί μάλιστα να προκύψουν με μη αναμενόμενο τρόπο. Αν πάλι είχες στο μυαλό σου ένα δημιουργικό σχέδιο που σχετίζεται με τον χώρο των εκδόσεων ή της διαφήμισης θα μπορέσεις τώρα να βρεις συμμαχούς.

ΥΔΡΟΧΟΟΣ (20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου)

Παίρνεις ανάσες από αυτή την εβδομάδα, καθώς ο Ερμής γυρίζει σε ορθή πορεία στο ζώδιό σου, διευκολύνοντας τις επαφές και τις επικοινωνίες σου. Το μυαλό σου ξεθολώνει και οι σκέψεις σου αποκτούν πάλι ειρμό. Ειδικότερα από το δεύτερο μισό της εβδομάδας και έπειτα, αναλαμβάνεις δράση και προχωράς στην εφαρμογή των προσωπικών σου επιδιώξεων. Με την είσοδο της Αφροδίτης στο ζώδιο των Ιχθύων την Πέμπτη, η προσοχή σου στρέφεται στον οικονομικό τομέα. Ίσως υπάρξει κάποιο έσοδο από μια επένδυση ή από κάποια επιτυχία στη δουλειά. Και η αυτοεκτίμησή σου όμως βελτιώνεται σημαντικά, γεγονός που σου δίνει την ώθηση να κυνηγήσεις επαγγελματικές ευκαιρίες. Τα οικονομικά σου φωτίζει και η Πανσέληνος του μήνα που σχηματίζεται στις 27/2 στο ζώδιο της Παρθένου, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Πρακτικές εκκρεμότητες οικονομικής φύσεως που σχετίζονται με τρίτους όπως τράπεζες, κληρονομικά, εφορίες, διατροφές κ.τ.λ. χρειάζονται διευθέτηση και μπορεί μάλιστα να προκύψει κάποια βοήθεια από ένα πρόσωπο της οικογένειας.

ΙΧΘΥΕΣ (18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου)

Η εβδομάδα ξεκινά με καλά νέα, καθώς ο Ερμής επιστρέφοντας σε ορθή πορεία πρεμεί αρκετά το μυαλό σου και αποκαθιστά παρεξηγήσεις που είχαν δημιουργηθεί. Η επίδραση της Αφροδίτης που εισέρχεται στο ζώδιό σου στις 25/2, μόνο θετική θα είναι για την ψυχολογία σου. Η αυτοπεποίθησή σου ανεβαίνει, το ίδιο όμως και η γοητεία σου! Αν είσαι ελεύθερος θα έχεις ευκαιρίες για περισσότερο φλερτ και επιτυχίες σε αυτό το κομμάτι, ενώ αν είσαι σε σχέση θα υπάρχει μεγαλύτερος ερωτισμός αλλά και ανάγκη να εκφράσεις τα συναισθήματά σου. Στο κομμάτι των σχέσεων σου κάνει focus και η Πανσέληνος του μήνα που σχηματίζεται στον άξονά σου το Σάββατο 27/2, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Θα υπάρχει συναισθηματική ένταση και μπορεί να βγάλεις κάποια παραπονάκια προς τον σύντροφό σου, λόγω της υπερβολικότητας σου ανάγκης για φροντίδα και προσοχή. Για κάποιους δεν αποκλείεται να προκύψουν και πιο σοβαρά θέματα, λόγω γεγονότων που θα βγουν στην επιφάνεια αποκάλυπτοντας το ποιόν του άλλου ανθρώπου, ενώ για άλλους τα νέα μπορεί να είναι πολύ θετικά, οδηγώντας σε μια ιδανική έκβαση την σχέση. **A**

